

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ 1968

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

18165

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ. ΜΕΓΑ, Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ, Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1968

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

59
00,

1^{ος} ΚΥΚΛΟΣ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. Τ Ο Ο Ρ Γ Ω Μ Α

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ὡσάν βασιλεὺς, εὐχριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλή χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσταλιά. Ἄγνάντια ἢ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα πτῆν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδεῖνες καὶ σπίνου δοκιμάζουν τίς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ὁ κυρ- Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρῆ καὶ τὸ ντορῆ καὶ ἐπ' ἀλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μὲ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ μινὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ ἔλα τὰ χρειζόμενα.

Ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιὰ σημάδια τῶν στοὺ χωράφια. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. Τ Ο Ο Ρ Γ Ω Μ Α

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ὡσάν βασιλεύς, εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλή χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσταλιά. Ἄγνάντια ἢ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδεῖνες καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τίς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ὁ κυρ - Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρῆ καὶ τὸ ντορῆ καὶ μὲ τ' ἀλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μὲ τὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ ρίζα του τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειζόμενα.

Ψάχνει ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιὰ σημάδια τῶν αὐλακίων μὲς' στὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

βγάζει τὸ σκοῦφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ὡσάν κάποιο γνώριμο νὰ βλέπη ὑψηλά στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

— Εὐλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τὶς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἀλέτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβρα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἴντε, ψαρῆ μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

Ἄρχιζει τ' ὄργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα τὸ μέτωπο τοῦ κυρ-Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ὡσάν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὄργωμα ἐξοδεύουν ὅλη τὴ δύναμί των.

Ἄγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἐξωμάχο καὶ ὄλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνη παράξενα στὰ μάτια μου. "Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστά του. Μικρὴ ἡ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, πὺ περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτῃδες, πὺ βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο ὁ γέρο ἐξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ ὁ πρωινὸς ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ του στῆθος καὶ χαιδεύει τὸ κορμί του, κορμί σφιγκτὸ ὡσάν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελιοῦνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξανθα στάχια νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλῆθος παπαροῦνες ὀλοκόκκινες. Καὶ ὄλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του.

— "Αἴντε, ψαρῆ μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

Στή μέση στο χωράφι ύψώνεται τὸ γιγάντιο πεῦκο.

Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσκιό του θὰ ξειδρώση, θὰ φάγη καὶ θὰ γείρη. Θὰ ἔχη γιὰ προσκέφαλο τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλη μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

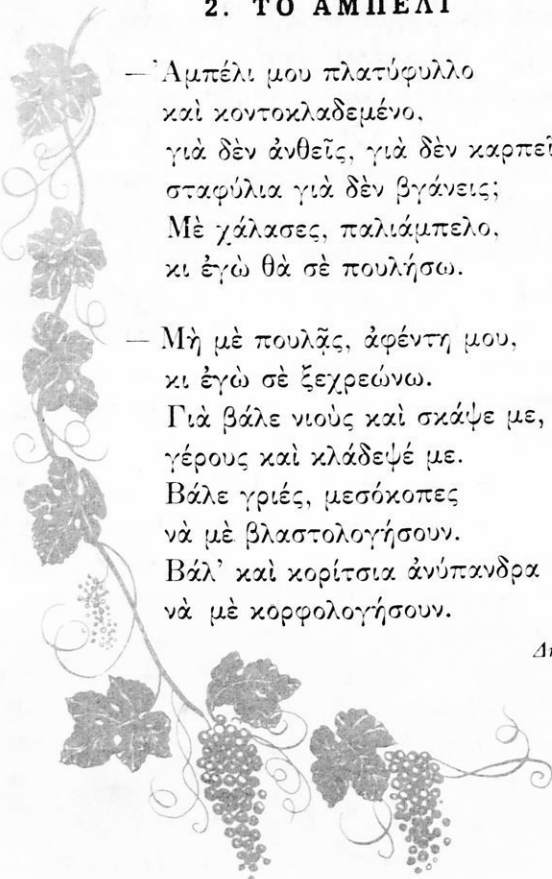
— Γειά σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πὼς τὸν καλημερίζω.

Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, ποῦ ἔκαμα. Ἦτο κάτι ἀνώτερο· ἠθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμὸ μου στὸ γέρο ἔξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν ἐκκλησία.

Κατὰ Σπ. Μελεῶν

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

— Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο
καὶ κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς,
σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις;
Μὲ γάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγὼ θὰ σὲ πουλήσω.

— Μὴ μὲ πουλᾶς, ἀφέντη μου,
κι ἐγὼ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλε νιούς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ κλάδεψέ με.
Βάλε γριές, μεσόκοπες
νά μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπκνδρα
νά μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικὸ

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πᾶνε, ἐπέρασαν πιά τὰ ὀπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελείωσε καί αὐτός. Τά νέα κρασιά βράζουν τώρα μέσα στά βαρέλια. Οἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνές καί οἱ συκές ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιὰ κλαδιά των ὡσάν ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τά πρωτοβρόγια ἐκαθάρισαν τή γῆ ἀπό τὰ ξηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καί ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μὲ τὰ πρωτοβρόγια ἐμπῆκε «τὸ μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τίς ζεστές του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια ὀλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἄνοιξι τίς ἄκρες τῶν ἀγρῶν καί τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριο, τὸν Ἀϊδημητρίτη, ὕπως τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καί ὁ παπα-Κωνσταντῆς ἐσήμανε στοὺς τρεῖς Ἱεράρχας. Καί ὁ παπᾶ-Οἰκονόμος τῆς Πανα-

γίας τὸν ἠκολούθησε ἀμέσως; ὡσάν νὰ τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὦρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὦρα, πού ἡ Πούλια ἢ ἀργυροκέντητη εὐρίσκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὦρα αὐτὴ οἱ νησιωτοποῦλες παίρνουν στοὺς ὠμούς των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλές μαζί στοὺς ἐλαιῶνες.

Στὸν ἐλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν 'Αἰδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγοῦδια καὶ χαρά, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ γέρο - Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἐλαιῶνες του μὲ τις ἐργάτριες του μαζεῦει ὁ γέρο - Δῆμος τις ἐλιές, πού ἔπεσαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καίχι τοῦ καπετὰν Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο - Δήμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιά μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά.

Τὴν ἴδια ὦρα ἡ κυρὰ - Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρὰ τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, πού ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο - Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριάς.

— Ἄ! κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο - Δῆμος τις ἐργάτριες στὸ μάζεμμα μὲ φωνὴ ζωερὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

— Ἄ! κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια!

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ὡσάν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιὰ-μιὰ μαζεύουν τὶς ἐλιές γεμίζοντας τὴν ποδιά των. Ἀπ' τὴν ποδιά των ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιά στὰ ζῶά του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του, νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖό του, ποὺ εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἓνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἐλιές, ποὺ ἐσχόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόχια.

— Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἐλιά, ποὺ ἐσχόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, ποὺ ὅλο καὶ ξαναλέγει:

— Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! ποῦ θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

“Ὅλος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. Ὅταν περάσῃ ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιῶνα, ὥσπου νὰ φυσηῆξῃ πάλι νέος βοριάς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ ὄμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, ποὺ κάθεται ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιάς ὡσὰν κλῶσσα.

Σχίζες ἀπὸ δαδί, ἀναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουν λαμπρὲς φλόγες. Καθισμένες ἐκεῖ κοντὰ οἱ νησιωτοπούλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια τῆς ἴσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.

Μὰ ὁ γέρο - Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἐτοίμασε γιὰ τὶς ἐργατρίες του μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, ποὺ ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουν

ξεκόκκισμα και χρειάζονται γι' αυτό πολλά νυκτέρια. Βιάζεται να έτοιμάση γρήγορα τόν καρπό για τούς μύλους, που έχει στοῦ Ἁγᾶ τὸ ρέμα, να μὴν κάθονται τώρα με τὰ πολλά νερά. Καὶ ἡ κυρὰ-Δήμηνα έτοιμάζει να προσφέρει σὲ ὅλους ἀπὸ τὸ ὠραῖο πετιμέζι, που ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα και με τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἴσια και παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἕνα-ἕνα με δύναμη ἐπάνω στὴν κόψη τῆς λεπίδας. Καὶ πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτρινοι ὡσάν κόκκοι κεχριμπαριοῦ με ἕνα μονάχα λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία με τούς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ μεσάνυχτα, ὡσπου να λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς και πέραν ἀκόμη. Γιατὶ οἱ ἱστορίες και τὰ παραμῦθια τοῦ γέρο - Δήμου δὲν τελειώνουν τόσο γρήγορα και κάμνουν τὰ κορίτσια να γελοῦν με τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξύ ἐφύσηξε πάλι ὁ βοριάς και ἔρριξε κατηγῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καὶ πάλιν οἱ ἐργάτριες με τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν στους ἐλαιῶνες να συναῶουν τὸν καρπὸ, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδυάση, σειρά ὀλόκληρη ἀπὸ ζῶα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο - Δήμου τὰ μουλάρια, που κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καὶ βιάζονται τὰ ζῶα ἀγκομαχῶντας στὸν κἀτήφορο, ἐδῶ να πέσουν, ἐκεῖ να σταθοῦν, ὡσάν μεθυσμένα. Καταϊδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καὶ ἤχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμὸ των και πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιαντῶν, που βιάζονται να φθάσουν στὸ χωριὸ, να κουβαλήσουν τὸν ἐλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριάς με ἀνεμοβρόχια.

4. Ἁ Η Λ Ι Α

Εἶμαι τοῦ ἡλίου θυγατέρα,
ἢ πιὸ ἀπὸ ὄλες χαϊδευτή·
χρόνια ἢ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σὶ αὐτὸ τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.
"Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

"Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ὡς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲν βρίσκω στὴ δουλειά ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι' εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

Φρίκη, έρημιά, νερό, σκοτάδι
 τή γῆ τή 'θάψαν μιὰ φορά.
 'Εμέ ζωῆς φέρει σημάδι
 στο Νῶε ἡ περιστερά.
 "Όλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
 τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

'Εδῶ στὸν ἥσκιο μου ἀποκάτου
 ἦλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῆ·
 κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά του
 λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.
 Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
 ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῆ.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη! *A*

○ Καὶ φῶς πρατότατο χαρίζω
 ἐγὼ στὴν ἄγρια τὴ νυκτιά.
 Τὸν πλοῦτο πιά δὲν τὸν φωτίζω,
 σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
 Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
 θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη! *α*

Ποιητικὴ 'Ανθολογία, Α'

Κωστής Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες τοῦ
ποιός τις ἀρνιέται, ποιός λέγει « ὄχι ; »
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ "Αἰ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξηρόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν, καθάριο μάλαμα,
πού τό 'κοψαν κωνσταντινᾶτα.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβολοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

Ὁ πλάτανος, ποὺ ἀνεμοδέρνεται
 γυμνός καὶ ξέφυλλος, ἀνδρειεύει,
 τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφοκέρατα
 καὶ μὲ τ' ἀερικὰ παλεύει.

Τ' ὄριμο κούμαρο ὀλοκόκκινο
 τὰ πράσινα κλαδιὰ 'ματώνει.
 Χρυσὴ ἢ σταρήθρα στὰ μεσοῦρανα
 χορταίνει φῶς καὶ ξεφαντώνει.

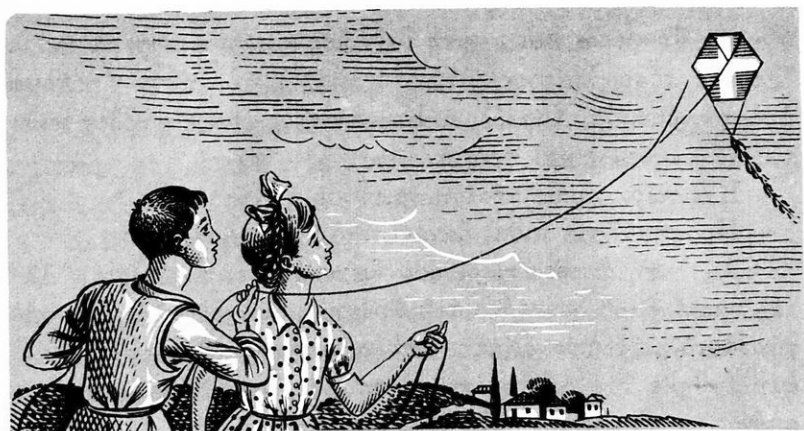
Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρα
 πρῶιμα πρασινοφυλλιάζουν
 καὶ τὴν 'σοδειὰ ἀπ' τὶς ἀποθῆκες τοὺς
 βρεγμένη τὰ μυρμήγκια 'λιάζουν.

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
 ποὺ τό 'χουν πύργο καὶ παλάτι,
 φωνάζουν οἱ σπουργῖτες, τρώγονται,
 ποιὸς ναῦρη πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.

« Φευγάτα γελιδόνια »

Γεώργιος Αρσίνης

6 ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1. — Βοήθησέ με, Χαρούλα, νὰ πετάξω τὸν ἀετό μου, εἶπε ὁ Νῆκος στὴν ἀδελφοῦλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νὰ τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ ἐκατάφερε.

Ὁ ἀετὸς ἐσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἡ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἄφησε νὰ πετάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Νῆκος δὲν ἐπρόλαβε νὰ τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.

— Ἀδέξια πού εἶσαι, καημένη! εἶπε ὁ Νῆκος.

— Σ' αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικό σου, πού δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφῆκα τὸν ἀετό.

— Προσπαθῆστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θεῖός των, πού ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ παρακολουθοῦσε τὸ παιγνίδι τῶν παιδιῶν. ◊

2. Ἡ Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετό καὶ τὸν ἐκράτησε

ύψηλά. Τή φορά ὅμως αὐτή ὁ Νῆκος ἐβιάσθηκε παρὰ πολύ. Ἔτρεξε τόσο ἐξαφνικά, πού ἐτράβηξε τὸν ἀετὸ ἀπότομα ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε φαρδύς πλατύς κάτω, ὅπως καὶ πρῶτα.

— Καὶ τώρα ποῖός πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ξαναεῖπε ὁ θεῖός των.

Αὐτὴ τὴ φορά καὶ οἱ δυὸ ἦσαν προσεκτικώτεροι. Ἄλλὰ ἓνας ἄνεμος δυνατός, πού ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάι, ἄρπαξε τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς ἀετὸς ἔμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

— Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ Νῆκος. Τὸν ἔρριξες λοξὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τὴ μεριά.

— Μά, Νῆκο, ἤμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσήξῃ κατ' εὐθεῖαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

3. Ὁ θεῖός των, ὅταν εἶδε τὸν ἀετὸ κρεμασμένο, ἐσηκώθηκε, ἐξέμπεξε τὴν οὐρά καὶ τοὺς εἶπε:

— Ἐλᾶτε, παιδιά. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θάμνους. Ἐλᾶτε νὰ εὕρωμε ἓνα μέρος πιὸ ἀνοιχτὸ καὶ τότε προσπαθῆστε πάλι.

Καὶ ὠδήγησε τὰ παιδιά σ' ἓνα ὀμαλὸ τόπο, πού ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τὴ χλόη.

Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τὴ στιγμή, πού ἔκαμεν ὁ Νῆκος νὰ τρέξῃ. Ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε ὑψηλά, ὡσάν μπαλόνη καὶ ἐπετοῦσε μιὰ χαρά. Μά ὁ Νῆκος χαρούμενος, πού ἔνοιωθε τὸ σπάγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ καμαρώσῃ τὸν ἀετὸ. Ὁ σπάγγος ὅμως ἐχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός, ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι ἐπάνω στὴ χλόη.

4. "Αχ, καημένη Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσης, εἶπεν ὁ θεῖος. "Ἄς εἶναι ὁμως, προσπάθησε πάλι.

— "Ὅχι, δὲν θὰ προσπαθῆσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετός αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἓναν ἀετό, πού δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

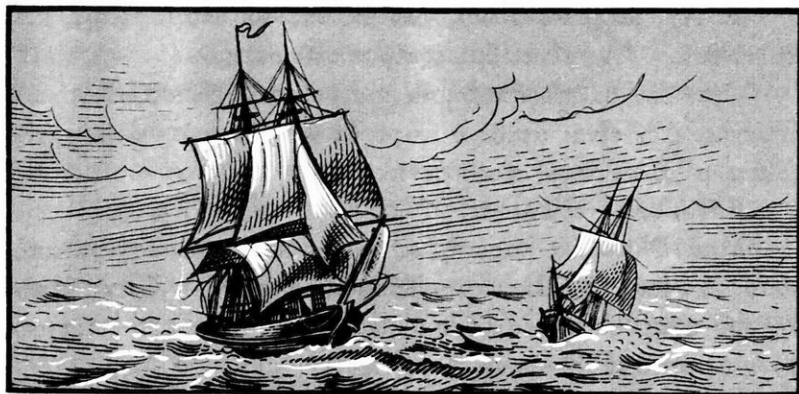
— Μπᾶ, Νίκο, θὰ παρατήσης τὸ παιγνίδι σου, ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους, πού ἐκάναμε; Τόσο εὐκόλα ἀπελπίζεσαι, ἐπειδὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ἐλα, τύλιξε τὸ σπάγγο σου καὶ προσπάθησε πάλι.

5. Αὐτὴ τῇ φορᾷ ὁ ἀετός ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ὡσὰν πτερό. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε, κρατῶντας σφιγκτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. "Ὅλο χαρὰ ἐκοίταζε τὸν ἀετό, πού ἐφαινόταν τώρα ὡσὰν μιὰ μικρὴ κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ὑψηλὰ πού πετᾷ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβᾷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, πού τραβᾷ τὸ χαλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ εἶχα, θὰ τὸν ἄφηνα ὅλο. Θὰ ἐπήγαινε στὰ σύννεφα!

Ἄφοῦ ὁ Νίκος διεσκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἄρχισε νὰ τυλίγη σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο· καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός, ἔτρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλη, ὅταν εἶδε, ὅτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἂν καὶ ἔπετοῦσε τὴν ὥρα.

— Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσπαθήσωμε πάλι. A

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Έταξίδευα, έδω και κάμποσα χρόνια, από την Κρήτη για τον Πειραιά με την «Ευαγγελίστρια», ένα ωραίο τρικάταρτο καράβι.

Η θάλασσα ήτο ήσυχη, ο καιρός ευνούχος και ή «Ευαγγελίστρια» έσχιζε τὰ νερά με τή γρηγοράδα, που δίδουν τὰ παννιά, όταν τὰ φουσκώνει ο άνεμος.

Έπλησιάζαμε στον Κάβο-Μαλέα, όταν τὰ σύννεφα έσηκώθηκαν από τὸ νοτιᾶ. Σέ λίγο έσκοτεινiasen ο οὐρανός και άστραπές έσχιζαν τὰ μαύρα σύννεφα. Οί ναῦτες ὅλοι έτρεξαν στα κατάρτια και στα ξάρτια. Έμαζεύθηκαν τὰ παννιά, αλλά ή θάλασσα ήτο άγριεμένη. Τὰ κύματα πότε άνοιγαν, ώσαν νά ήθελαν νά ρουφήξουν τήν «Ευαγγελίστρια», πότε τήν έσήκωναν ύψηλά - ύψηλά και τήν έτίναζαν, ώσαν καρυδόφλουδο. Και ο άνεμος έσφύριζε άγρια στα σχοινιά και στα κατάρτια. Τόση ήτο ή όρμή του, που σ' ένα δυνατὸ τράνταγμα του καραβιού ή σταύρωσι στο μεσαῖο κατάρτι έλύθηκε και ήτο άνάγκη άμέσως νά δεθῆ. Άλλιως ή «Ευαγγελίστρια» έκινδύνευε νά άναποδογυρισθῆ.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύριψε κανένα ἀπὸ τοὺς ναῦτες του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μούτσο τοῦ καρβιού, ἓνα παιδί ὄρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, πού ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε:

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῆ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτόπουλο.

— Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς.

Καί, ὡσάν νὰ ἤθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῆ κατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπινά του.

Δεν ἐπέρασαν δυὸ λεπτά καὶ νὰ σου πάλι στὸ κατάρτι ὁ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερὰ διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ ἄνεμος ἐφυσούσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριζε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριά καὶ πότε στὴν ἄλλη. Ὁ Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὡς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὡσάν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

Ἐγώ, σάν εἶδα τὸ παιδί ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πὼς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὡσάν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο:

— Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδί νὰ ἀνεβῆ ἐκεῖ ἐπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταζες κανένα ἀπὸ τοὺς ναῦτες σου;

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γ' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πὼς ἐσκαρφάλωσε ὡσάν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι;

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδесе τὰ πόδια του τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο γῦρο στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ

τὴν ἔδεσε, ἐγλίστρησε μὲ μιᾶς καὶ εὐρέθηκε γελαστός κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιὰ, πού ἐφάνε-
ρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

Ὁ μπάρμπα Σταμάτης, ὁ θεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲ κα-
μᾶρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Ἡ τρικυμία ἐβάσταξε πολλὴ ὥρα. Ἡ « Εὐαγγελίστρια »
ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμη μὲ τὰ κύματα. Ἔδωκεν ὅμως ὁ Θεὸς
καὶ ἔπεσεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγαλήνεψεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλη-
σίασα τὸν Νικολῆ.

— Πῶς τὰ κατάφερες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβη-
κες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν
καμπινά σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς;

— Ἄ, ὄχι γι' αὐτό, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ
εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, πού μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν
ἐξεκινούσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχή μοῦ
ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτο-
γραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πῶς μοῦ ἔλεγε:

— Μὲ τὴν εὐχή μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ
Θεοῦ τρέξε ὅπου σὲ προστάζει ὁ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ
σώσης τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἰδική σου.

Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κῦμα φοβερίζουν.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ παννὶ του σιάζει:
- Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σκιάζει.

Ἄγέρας πέφτει στὰ παννιά,
τὰ σχίζει καὶ τ' ἀρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρῶν ὅπου προστάζουν:
—‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν!

Ἡ θάλασσα λυσομανᾷ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονᾷ,
τὸ σπᾷ καὶ τὸ σκορπίζει.

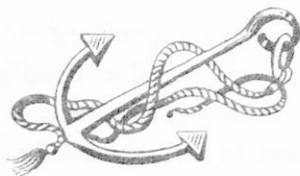
‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει:
—‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει!

Τὸ ἓνα κῦμα τὸν πετᾷ
καὶ τ’ ἄλλο τότε χάρφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ’ αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾷ καὶ πάει:
—‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει!

Ποιητικὴ Ἐπιτομὴ Α΄

Γεώργιος Βιζυηνός

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πόντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ ᾠερῆφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχή
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχή.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαιδεύη
τ' ἀεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, πού σαλεύει,
μὲ χιονόλευκον ἀφρό.

Κι ὁ Σταυρός, πού λαμπυρίζει
 στὴν ὕψηλὴ σου κορυφή,
 εἶν' ὁ φάρος πού φωτίζει
 μιὰν ἐλπίδα μας κρυφῆ.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
 καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ
 σὰν ἀγία σὲ λατρεύω.
 σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
 μιὰ χαρούμενη φωνή:
 — Νά 'σαι πάντα δοξασμένη,
 ὦ Σημαία γαλανή.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

- Φλώρια, καρδερίνες, φλώριααα!
 - Πόσο τις δίνεις, βρέ παιδί, τις καρδερίνες;
 - Τρεῖς δραχμές, μπάρμπα. Τρεῖς δραχμές καὶ μ' ἐγγύησι.
- Πάρε, ἀφέντη, νὰ σ' ἐξυπνᾷ τὸ πρωί.
- Δὲν κάνει δυὸ δραχμές;
 - Ἄν θέλῃς νὰ πάρῃς τὴ βραχνιασμένη...
 - Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δῶσέ μου μία.

Ὁ μεσόκοπος ἄνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιοι πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, πού ἐπλημμύριζαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἓνα δίδραχμο στὸ παιδί καὶ ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἐκράτησε λιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἐχάιδευσε πονετικά καὶ τὴν ἐκοίταξε καλὰ καλὰ, φέρνοντας τὸ ἀνήσυχο κεφαλάκι τῆς μπροστὰ στὰ μάτια του, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ τῆς εἰπῇ κάποιο γλυκὸ λόγο. Ὕστερα, τινάζοντας τὴν ἐλεύθερη ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντας τάχα πὼς τοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ χέρια του:

- Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο! τὸ εἶδες ἐκεῖ!

Ἀπὸ μέσα του ὅμως ἐφαινόταν καταχαρούμενος ὁ παράξενος ἐκεῖνος ἄνθρωπος. Θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὀρκισθῆ κανεὶς, πὼς αὐτό, πού ἔγινε, δὲν ἦτο καθόλου τυχαῖο. Ὁ ξένος, χωρὶς ἄλλο, εἶχε ἀγοράσει τὸ πουλί, γιὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν ἐλευθερία του. Ἄν προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὸ σκοπὸ του, τὸ ἔκαμνε ἴσως ἀπὸ εὐγένεια. Καὶ θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὀρκισθῆ κανεὶς ἀκόμη, πὼς ἔτσι ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἂν τὸν ἔβλεπε μὲ τί λαχτάρᾳ ἀκολουθοῦσε τὸ φτερούγισμα τῆς καρδερίνας στὸν ἐλεύθερο ἀέρα. Ἐνα φτερούγισμα τρελό, μὲ μουδιασμένα φτερά, πού τὴν ἔφερε στὸ κατάρτι ἐνὸς καϊκιοῦ, σατισμένη ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἐξαφνικὴ χαρὰ της.

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο, πὼς μοῦ ἐξέφυγε!

Ἀπὸ μέσα του ὅμως ἔλεγε χωρὶς ἄλλο ὁ γεροντάκος:

— Κάνε τὴ δουλειά σου, πουλάκι μου, καὶ μὴ σέ μέλη.

Δυὸ μορτάκια, πού ἔκαμναν τὸ βρακάρη ἐκεῖ δίπλα, ἐπήδησαν ἀμέσως μέσα στὸ καϊκι:

— Νά το, νά το, ἐπάνω στὸ παννὶ ἀκούμπησε, εἶπε τὸ ἕνα.

— Πέτα τὸ σακκάκι σου, νὰ τὸ ρίξῃς κάτω. Δὲν βλέπεις, πὼς εἶναι μουδιασμένο; ἀπήντησε τὸ ἄλλο.

Ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρυφθῆ πιὰ. Ὁρμησεν ἄγριος στὴν ἄκρη τοῦ μώλου καὶ ἐφώναξε, κουνῶντας τὸ μπαστοῦνι κατὰ τὸ καϊκι.

— Κάτω, παλιόπαιδα! Δικό σας εἶναι τὸ πουλί; Ἐγὼ τὸ ἀγόρασα, ἐγὼ ἠθέλησα καὶ τὸ ἄφησα. Ὅριστε μας! Κάτω γρήγορα, γιὰτὶ θὰ σᾶς σπάσω τὰ παγίδια σας.

Καὶ μόνον ὅταν εἶδε τὸ πουλί νὰ τινάζῃ τίς φτερουγίσσες του καὶ νὰ σχίζῃ χαρούμενο τὸν ἀέρα, μονάχα τότε ἐπῆρε τὸ δρόμο του, μουρμουρίζοντας:

— Μὰ βέβια, μέσα στὴν ἐλευθερία ἐγεννήθηκαν· ποῦ νὰ ἰξεύρουν τί θὰ εἰπῆ σκλαβιά!...

Παῦλος Νιοβάνας

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὸ σύνταγμά μας, ὅλο Μεσολογγίτες, ἐμπήκε πρῶτο στὶς 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἀργυροκάστρο. Οἱ κάτοικοι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δεσπότη Ἀργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως.

Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴ δοξολογία, εἶδαμε τὴν πόλι πού ἐπλεεν ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα. Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἑλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σημαιοστολισθῇ ἑορτάσιμα ἢ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα; Οἱ βορειοηπειρώτισσες τίς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος τοῦ σεντουκιοῦ των γιὰ τὴν ὥρα ἐκεῖνη τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ τί δὲν βρήκαμε στ' Ἀργυροκάστρο! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, πού λέγει ὁ λόγος: καφέδες, ζάχαρι, ρύζια, ζυμαρικά, κονσέρβες καὶ κρασιά ὄλων τῶν εἰδῶν.

Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου τίς κακουχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγοριά σ' ἓνα - δυὸ ποτηράκια κρασί.

Σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀλησμόνητες ἡμέρες ἐξοικονόμησα ἀπὸ ἓναν ὄδηγὸ αὐτοκινήτου ἓνα φύλλο ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ ἐκάθισα σ' ἓνα κέντρο νὰ διαβάσω τὰ νέα. Δὲν ἐπρόφθασα ν' ἀνοίξω τὴν ἐφημερίδα καὶ εἶδα νὰ κάθεται στὴ διπλανή τοῦ τραπεζιοῦ μου καρέκλα ἓνας εὐζωνος.

Χωρὶς πολλὰ λόγια μ' ἐρώτησε:

— Τί λιὲν τὰ νέα, συνάδελφε;

— Τί νὰ εἰποῦν, τοῦ ἀπήντησα. Ἐμεῖς τὰ ξέρομε καλύτερα, γιατί τὰ ζοῦμε καθημερινῶς. Ἀπὸ μᾶς περιμένουν νὰ τὰ μάθουν στὴν Ἀθήνα.

Ἦρθε στὸ μεταξύ τὸ παιδί καὶ τοῦ παρήγγειλα δυὸ κρασιά, ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου καὶ ἓνα γιὰ τὸν συνάδελφο.

Ὁ εὐζωνος μοῦ ἀπήντησε σὲ τόνο ζωηρό:

— Γιατί, συνάδελφε, θέλ'ς νὰ με κεράσῃς; Ἐχεις περισσότερους παραῖδες τοῦ λόγου σου;

— Ὁχι, τοῦ ἀπήντησα, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλω. Ἐπῆρα μιὰν ἐπιταγὴ σήμερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

— Ἐ, τότε ἄς πιοῦμε ἓνα εἰς ὑγείαν τοῦ πατέρα σου.

Παρητήρησα, ὅτι τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ συναδέλφου ἦτο μελανιασμένο καὶ πρησμένο ὡσὰν αὐγὸ. Τὸ αὐτὸ ἦταν τραυματισμένο καὶ γεμᾶτο ἀπὸ ξηραμένα αἵματα. Τὰ δυὸ του χέρια πρησμένα καὶ αἱματωμένα καὶ τὸ ἀριστερὸ του πόδι, δεμένο μὲ ἐπίδεσμο, ἦταν τυλιγμένο μὲ μιὰ κομμένη ἀρβύλα γιὰ παντόφλα.

— Εἶσαι τραυματίας; τὸν ἐρώτησα μὲ πολλὴ συμπάθεια. Ποῦ κτυπήθηκες;

Ὁ εὐζωνος σηκώθηκε ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα, μ' ἐκοίταξε μὲ βλέμμα γεμᾶτο θυμὸ καὶ παράπονο καὶ μοῦ εἶπε:

— Βαλτὸς εἶσαι καὶ σύ, ρὲ συνάδελφε, νὰ με πικράνης; Τί εἶδες καὶ μ' ἐπέρασες γιὰ τραυματία;... Μπᾶς καὶ εἶσαι φίλος αὐτουνοῦ τοῦ γιατροῦ;

Προσπάθησα νά τόν καθησυχάσω, ἀφοῦ δέχθηκα νά μέ κεράση κι αὐτός ἕνα κρασί, καί τοῦ εἶπα:

— Κάτι ὅμως, μέ τὸ συμπάθειο, συνάδελφε, ἔπαθες. Δέν ἔχεις ἐμπιστοσύνη νά μοῦ εἰπῆς;

Ἐτσουγκρίσαμε τὰ ποτήρια μας στήν ὑγεία τοῦ δοξασιμένου στρατοῦ μας καί ὁ εὐζωνος μοῦ διηγήθηκε τήν ἱστορία του:

« Ἀνήκω στό εὐζωνικό σύνταγμα τῆς Ἄρτας καί εἶμαι Τζουμερκιώτης. Εἶχαμε τρεῖς ἡμέρες καί τρεῖς νύχτες, πού ἐπολεμούσαμε μέσα στά χιόνια καί χωρὶς ἀνάπαυσι στά σύνορα κατὰ τήν Κακκαβιά. Οἱ μακαρονᾶδες ἦσαν καλά ὠχυρωμένοι μέσα σέ σπηλιές μέ πολυβόλα καί χειροβομβίδες καί δέν ἔβγαιναν. Σέ μιὰ ἔφοδο ἐπήδησα σέ μιὰ σπηλιά καί ἐκυνήγησα μέ τή λόγγη δυὸ Ἴταλούς· ἕνας ἀπ' αὐτούς φεύγοντας μοῦ ἔρριξε μιὰ χειροβομβίδα. Ἐκίνα ἕναν πῆδο νά φυλαχθῶ καί, ὅπως βλέπεις, μ' ἐπῆρε στό μάτι ἡ φλόγα καί ἔπαθα φλόγωσι, ὅπως λέει ὁ γιατρός, καί ἐγρατσουνίστηκα καί λίγο στ' αὐτί, στά χέρια καί στό ποδάρι μου...

« Αὐτὸ ὅμως δέν ἦταν τραῦμα, γιὰ νά μέ βγάλη ὁ γιατρός ἀπὸ τὸ λόγο μου καί νά μέ στείλῃ δέκα ἡμέρες στ' ἀναρρωτήριο. Ὅλοι οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μου κυνηγοῦν τοὺς Ἴταλούς κι ἐγὼ κάθομαι στ' Ἀργυρόκαστρο! ὉΜ' ἐκατάλαβες; Αὐτὸ εἶναι τὸ παράπονό μου. Ἐχω ἢ δέν ἔχω δίκιο; ».

Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ συγκίνησι καί τοῦ ἀπήντησα:

— Σ' ἐκατάλαβα, συνάδελφε, καί ἠσύχασε. Σέ λίγες μέρες θὰ γίνης καλά καί θὰ πᾶς στό λόγο σου. Θὰ σοῦ δοθῇ καί πάλι ἡ εὐκαιρία νά ξανακυνηγῆσῃς τοὺς Ἴταλούς, καί δέν θὰ ἔχης παράπονο. Ἐχεις κάτι παραπάνω ἀπὸ δίκιο.

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. 'Η ιστορία που θά διηγηθῶ εἶναι ιστορία ἀληθινή καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικής Κατοχῆς, τὸ 1943.

"Ἐνα ἀπόσπασμα ἰππικοῦ Ἴταλικὸ φθάνει σ' ἕνα ἑλλη-
νικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ' ἐκεῖ. Ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν
ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἄλογα. Ἦταν Μάης
μήνας. Σὲ μιὰ στιγμή βλέπει ἕναν γέρο, που ἑκαθόταν ἔξω
στὴν αὐλή του.

— Ἐμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξης ἕνα καλὸ χωράφι
νὰ πάρουν οἱ στρατιῶτές μου χλωρὸ κριθάρι. "Αἶντε βιάσου.

— Μετὰ χαρᾶς! Ἀκολουθήστε με, εἶπε τὸ γεροντάκι.

"Ὑστερα ἀπ' ὀλίγο εἶδαν ἕνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κρι-
θάρι.

— Νὰ τί ζητοῦμε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— "Ὅχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὀλίγο πάρα πέρα, εἶπεν
ὁ χωρικός καὶ ἐπροχώρησε.

— Μὰ γιατί ὄχι τοῦτο;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονὴ καὶ θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγὴ σας, ἀπήντησεν ὁ σεβασμιος γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἐφθασαν σ' ἓνα ἄλλο χωράφι μὲ κριθάρι, πού ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

— Ἀπ' αὐτὸ νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

ἽΟταν οἱ καρβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸ καὶ τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν ὁ ἀξιωματικός:

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη, τόσο μακριά, ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερα καὶ καλύτερο;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἔδειξα αὐτό, πού ὁ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν ὁ γέροντας.

ἽΟ ἀξιωματικός ὑπωπτεύθηκε ὅτι κάποια παλιά ἀντιζηλία θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἄγνωστο νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο ἔβαλε τὸν διερμηνέα νὰ μάθῃ ὅλα τὰ καθέκαστα. Ἐρώτησαν τὸν Πρόεδρο τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἔμαθαν, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια, πού ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερο ἑλληνικὸ στρατό, ὅτι ὁ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ ὅτι τὸ χωράφι μὲ τὸ κριθάρι, πού τοὺς ὠδήγησε, δὲν εἶναι κανενὸς ξένου ἐχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸ ἰδικό του.

Τί εἶχε συμβῆ; ἽΥπερήφανος ὁ γέρος, ἐπροτίμησε νὰ ζημιωθῇ αὐτός, παρά νὰ ζημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του.

2. ἽΟ ξένος ἀξιωματικός ἄκουσε τὴν πληροφορίαν καὶ ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν τιμιότητα τοῦ γέρου. Νὰ στερῆται τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν ἐκοίταζαν τὸν γέρο ἽΕλληνα μὲ θαυμασμό. ἽΟ ἀξιωμα-

τικός ἐθυμήθη, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει διὸ παλληκάρια, πού τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στὴν Ἀφρική. Ἔμεινε συλλογισμένος, καὶ ὕστερα ἀπ' ὀλίγο ἀκούσθηκε νὰ λέγῃ:

— Στρατιῶτες, πού ἔχουν ἀνατραφῆ ἀπὸ τέτοιους πατέρες, δὲν νικιοῦνται εὐκόλα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ ποῦ ἔχουν τὶς ρίζες τους οἱ ἑλληνικὲς νῆκες, πού μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ Ἴταλοὶ τὶς ἐδοκιμάσαμε στὴν Ἀλβανία καὶ τὶς ξαναδοκιμάζομε τώρα στὸ Ἐλ Ἀλαμείν καὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς!

Ὁ Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. Ὁ γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρος τοῦ ταπεινοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῆ καὶ στὸ νοῦ τοῦ Ἴταλοῦ ἀξιοματικοῦ εἶχε γίνει « ἥρωικὸ σύμβολο ». Ἦσαν ὅλοι μαζί οἱ γέροι τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, πού ἐμάθαιναν στὰ παιδιὰ των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

Ὁ Ἴταλὸς ἀξιοματικὸς ἔφρουγε συλλογισμένος τὴν ὥρα ἐκείνη, γιατί ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Πὼς ἡ χώρα τούτη, πού λέγεται Ἑλλάς, ἤμπορεῖ γιὰ λίγο νὰ γονατίζῃ σὲ συμφορές, ποτέ της ὅμως δὲν νικιέται ὀλότελα. Ὁ σίγουρος νικημένος στὸ τέλος θὰ εἶναι μόνο ὁ ἐχθρὸς της.

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἱστορία, τὴν ἥρωικὴ καὶ δοξασμένη, πού εἶχε διδαχθῆ στὸ Ἴταλικὸ Γυμνάσιο, γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες.

Ὁ ἥλιος ἔδυε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ φέρσιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρου χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πὼς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα, γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιὰ τῆς ἑλληνικῆς γῆς, πού δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα, φέρνοντάς της ἀκριβὸ δῶρο τῆ νίκη καὶ τὴν ἐλευθερία!

Κ. Ρωμαῖος

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου από τὸ μέτωπο

Μαννούλα μου,

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ «βάπτισμα τοῦ πυρός», πὺ λέμε στὸ μέτωπο.

Δὲν φαντάζεσαι τί ὄμορφο πρᾶγμα εἶναι νὰ εἶσαι Ἑλληνη! Ἐνας λαὸς μὲ μιὰ ἱστορία, σὰν τὴ δική μας, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατὰλευκα, πὺ ἀγωνίζεται νὰ μὴ λεκιάσῃ τὸ ἄσπρο του φόρεμα, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν περάσῃ.

Ἐχομε ἓνα παρελθόν, πὺ μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τιμήσωμε.

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. Ὅλα μας τὰ παιδιά ἐδῶ πάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ μέρα γεμάτοι δόξα.

Ἡ ζωὴ μας ἐδῶ περνάει μέσα σὲ κύματα ἐνθουσιασμοῦ, πὺ μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἐχθρική ἐπίθεσι.

Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ κι ἐκτοπίζει τοὺς ἐχθρούς. Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώχνει ἀπὸ κάθε τους βάσι καὶ ἡ ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε μέρα πιάνομε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους στὶς μάχες καὶ ἀρκετὰ κανόνια αὐτοκίνητα, τάνκς καὶ πολεμοφόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὔτε νὰ φοβᾶσαι, καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν μας. Εἴμεθα εὐτυχησμένοι.

Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ καὶ αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος νὰ πολεμᾶω μὲ μεγαλύτερη ὀρμή, γιατί καταλαβαίνω μέσα μου, πὼς, σὰν λείψῃ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴ μέση, θὰ εἶμαι πάλι μαζί σας χαρούμενος γιὰ τὴ νίκη μας καὶ γιὰ τὴν ἀπολύτρωσί μας.

Τί λέγει ὁ πατέρας γιὰ ὅλ' αὐτά; Φίλησέ μου τον καὶ πές του, πὼς ὁ γυιὸς του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος πού πολεμᾷ.

Ἡ ἀδελφοῦλα μου ἡ Νίνα τί κάμνει; Καὶ ὁ μικρὸς ὁ Γιώργος;

Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς γιὰ ὅλους. Τὰ γράμματά σου εἶναι παρηγοριά, φυλακτὸ καὶ ἐλπίδα γιὰ μένα.

Σᾶς φιλῶ ὅλους
Κώστας

(ΑΠΑΝΤΗΣΙ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ)

Ἀγαπημένο μου παιδί,

Τὸ γράμμα σου τὸ βρέξαμε μὲ δάκρυα καὶ φιλία. Ὁρῆς τὸ διαβάζαμε καὶ δὲν ἐχορταίναμε. Ὁ πατέρας σου ἦταν δακρυσμένος καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ λόγια σου, παιδί μου.

Ἐμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλὰ καὶ δουλεύομε γιὰ τὴν πατρίδα. Ἡ ἀδελφοῦλα σου ἡ Νίνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Ἐρυθρό Σταυρό. Ἐγὼ πλέκω μάλλινες κάλτσες γιὰ τὰ παι-
διὰ τοῦ μετώπου καὶ μπλοῦζες γιὰ τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου.
Ὁ μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἐθνι-
κὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει γιὰ ὅλους μας.

Βλέπεις, πὼς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. Ὅλοι μαζί, ἐνω-
μένοι μὲ μιὰ ψυχὴ, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπη-
ρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνά μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες γίνονται στὴ γειτο-
νικὴ ἐκκλησιόουλα μας δεήσεις γιὰ τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα, πη-
γαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς
Παναγίας καὶ παρακαλῶ γιὰ τὴ νίκη μας, ποῦ εἶναι ἀνώ-
τερη καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητῆς...

Σὲ φιλῶ θερμὰ
Ἡ μαννούλα σου

Σύλβιος *ll*

14. Η ΝΙΚΗ

ΔΩ στὸ ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράιδες, ἥρωες, θεοί.

Ἐδῶ στὸ Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινὴ,
τὴν εἶδα ἐμπρός μου νὰ προβάλῃ
μὲ φορεσιά ὀλοφωτεινὴ.

Κωστής Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩΙΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παραμονή Χριστουγέννων τοῦ 1940. Πυκνὸ χιόνι ἐσκέπαζε ἀπὸ πολλὰς μέρες τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ὁ μανιασμένος βοριάς εἶχε παγώσει τὸ χιόνι καὶ παραλύσει τὶς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, ποὺ πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη μέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητὴς μιᾶς μεραρχίας ἐξεκίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖο του γιὰ τὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐζήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ μοῦ τὸ ἐπέτρεψε.

Ἡ πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχισμένα τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθησαν μέσα στὰ χιόνια καὶ ἀναγκασθήκαμε νὰ προχωρήσωμε πεζοί. Ἦταν τόσο πυκνὸ τὸ χιόνι καὶ τόσο δυνατὸς ὁ βοριάς, ποὺ μόλις ἐπροχωρούσαμε ἓνα χιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφοριὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἓνα στρατιώτη

τελείως ξυπόλητο. Ἦταν φορτωμένος ἕνα δοχεῖο μὲ χαλβᾶ κι ἀγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατί εἶσαι ξυπόλητος; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης, καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ἦσαν μελανιασμένα καὶ πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια των ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε ἀμέσως, ὅτι εὐρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάστασι, μὲ προχωρημένα κρυσπαγήματα.

Ὁ Μέραρχος διατάζει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ὑπακούει λέγοντας:

— Τὰ παιδιὰ ἐκεῖ ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ μέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω γρήγορα. Αὐριο εἶναι Χριστούγεννα!...

Ἦταν ἡμιονηγός καὶ δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ Μέραρχό του.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ εἶχαν ψοφήσει ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρομαχικὰ καὶ τρόφιμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιῶτες στοὺς ὤμους των.

— Ἐννοια σου, λέει ὁ στρατηγός στὸν στρατιώτη, πού ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στείλω ἐγὼ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιὰ μὲ ἄλλον στρατιώτη καὶ σὺ νὰ πᾶς στὸ γιατρό νὰ σοῦ γιατρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἕνα ζευγάρι καινούργια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε μὲ διαταγὴ του στὸ ὄρεινὸ χειρουργεῖο.

Ὁ ἥρωικὸς ἡμιονηγὸς ἀσφαλῶς, ἂν ὑπάρχη σήμερα στὴ ζωὴ, θὰ εἶναι ἀνάπηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ του πόδια.

16. ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ ΤΑ ΚΛΩΝΑΡΙΑ

ΤΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τὶς πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
ποὺ ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τὶς μεριές
τραβοῦν μ' ὄρμη, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τῇ γλυκειᾷ Πατρίδα.

Ὁ βάρβαρος ἐχθρὸς τώρα ἄς τὸ μάθῃ
κι ἄς φύγῃ ντροπιασμένος, ταπεινός.
Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράθη,
τῆς Λευτεριᾶς δὲν σβήστη ὁ Αὐγερινός.
Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνῃ κεραυνούς μὲ τ' ἄλλο χέρι.

« Ἑλληνικὴ Δημιουργία »

Σπ. Παναγιωτόπουλος

17. ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...Έγεννήθηκα κοντά στη θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη εκεί μακριά στα βράχια. Σ' αυτή έπερπάτησα, έκολύμβησα, έκλαψα, Πώς νά μη την αγαπῶ;

» Κοντά σ' αυτή ζοῦν οί ιδικοί μου: 'Η μητέρα μου, πού μοῦ έδωσε τὸ γάλα. 'Ο πατέρας μου με τὸ χαμόγελο στὸ στόμα. Τ' ἀδέλφια μου με τίς τρέλες καί οί φίλοι μου καί οί σύντροφοί μου στὸ παίξιμο καί στὸ τραγούδι.

» Έκει κοντά στη θάλασσα είναι καί τὸ σχολεῖό μου, ὅπου έμαθα τὰ πρῶτα γράμματα. Έκει ἦτο ὁ σοφός μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα! Τί παραμῦθια! Τί τραγούδια μαζί του! Καί γέλια καί εκδρομές καί παιγνίδια. Δεύτερος πατέρας ἦταν γιὰ μᾶς.

» Σ' εκείνα τ' ἀνοικτὰ παράθυρα έμαζεύομαστε τὸν χειμῶνα τὰ παιδιά καί έκοιτάζαμε τὴν βροχή, πού έπλημμύριζε τὸ περιβόλι. Κι εκείνο τὸ περιβόλι τὸ εἶχαμε φυτέψει με τὰ χέρια μας. 'Απὸ εκείνα τὰ παράθυρα έμπαινε τὴν ἀνοιξι ποτάμι ὁ ἥλιος καί έλουζε τὰ σγουρά κεφάλια τῶν παιδιῶν, τὰ θρανία, τὸν πίνακα, τὴν ἔδρα, ὅλη τὴν τάξι.

» Πιὸ πέρα είναι ἡ εκκλησία. Έκει ἐλειτουργοῦσε ὁ σε-

βάσμιος παπᾶς μὲ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε ὅλα τὰ παιδιά στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἦσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἐψάλλαν οἱ ψάλτες, τόσο ἔλαμπε ὁ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφευροβολοῦσαν τὰ χρυσᾶ κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, ὅτι εὐρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

» Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεώς μας εἶναι ἓνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, ὅπου ἐργάζεται ὁ πατέρας μου μὲ τὸν μεγάλο ἀδελφό μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήρι μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται ὁ παππούς μου. Ὅταν πέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

» Ὁ τόπος, ὅπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδελφιά μου καὶ οἱ φίλοι μου· τὸ σχολεῖο καὶ ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ παπᾶς, ὅλα αὐτὰ τὰ λέγουν πα τ ρ ῖ δ α.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; Ἄμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου!

» Κάθε παιδί ἔχει τὴν ξεχωριστή, τὴν μικρὴ του πατρίδα. Κι ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες κάμνουν μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἴδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἴδια γλῶσσα. Τοὺς ἴδιους προγόνους. Τὰ ἴδια ἦθη καὶ ἔθιμα.

» Εἶμαι Ἕλληνας καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. Ἄλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωὴ μου κάτι. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ ἂν δὲν μοῦ τύχῃ ἢ εὐκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωὴ μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

» Ἡξεύρω πὼς καὶ στὶς ἄλλες πατρίδες, τὶς ξένες, ἑκατομ-

μύρια άλλα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, είναι ώσάν και με. Τ' αγαπῶ και εὐχομαι τὸ καλὸ των. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. Ἡ Ἑλλάς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς και ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψη. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη και ἀσφάλεια.

» Γνωρίζω, ὅτι ἡ Ἑλλάς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχη, ἀκόμη και ὅταν ἤμποροῦσε. Δὲν θέλει ὅμως και αὐτὴ νὰ σκλαβωθῆ. Ἐδιώξε τὸν Πέρση και τόσοις ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

» Δὲν ὄνειρεύομαι πολέμους. Θὰ ὑπερασπισθῶ ὅμως μετὸ αἷμά μου και τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, πού με ζῆ και με ἀνδρειεύει μετὴν πολλὴ του δόξα.

» Ὅλοι οἱ ξένοι, πού κατοικοῦν πιὸ εὐφορους τόπους τριγῦρό μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω και νὰ τοὺς περάσω, γιατί ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ εἶναι πιὸ ἔξυπνη και πιὸ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μετὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλά· αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν ἑαυτὸ μου.

» Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σεβασμὸς και σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους και κάθε τί, πού εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πιὸ πολὺ τοὺς γέρους. Ἄν εἰπῆς ἓνα πικρὸ λόγο σ' ἓνα γέρο, εἶναι δυὸ φορὲς πικρὸς. Ἄν τοῦ κάμης ἓνα κακό, εἶναι δυὸ φορὲς κακό. Θέλω ἐγὼ νὰ πειράξῃ κανεὶς τὸν πατέρα μου; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃ; Ἐτσι και ἐγὼ δὲν θὰ πειράξω και δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου παιδιοῦ...».

Αὐτὰ ἔγραψε προχθὲς ὁ Κωστάκης στὴν ἐκθεσί του, ὅταν ὁ διδάσκαλός των ἐζήτησε κάθε παιδὶ νὰ γράψῃ κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ.

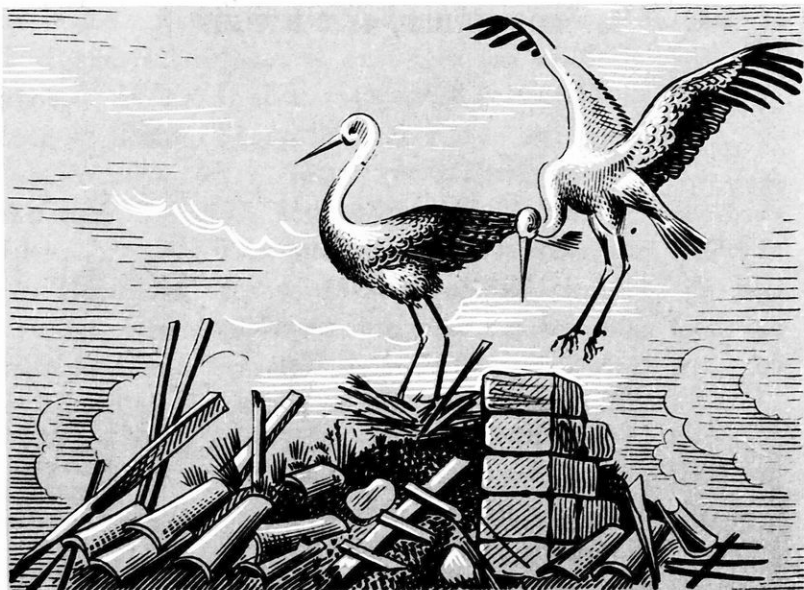
18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸ
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνά
καὶ πελάγη γαλανά,
καὶ στὰ μέρη, πού φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χαρίζεις.

- Φῶς Κυρίου νοερό,
ἴλαρό,
φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸ
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνὴ καρδιά,
πού ἔχουν τὰ καλὰ παιδιὰ
καὶ τὸν νοῦν, ὅπου φωτίζεις,
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις.

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φῶς Κυρίου ἴλαρό,
φέγγετ' ὅλο τὸν καιρὸ,
ναῦρουμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο.

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

§ Μ 19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΪ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

1. Μιά φορά δυò λελέκια ἔκτισαν τὴ φωλιά τους ψηλά στὴ σκεπὴ ἑνὸς ἐρημόσπιτου, δίπλα σ' ἕνα λιβάδι καταπράσινο καὶ μεγάλο.

“Αἰμα βγῆκαν τὰ λελεκάκια τους ἀπὸ τ' αὐγά, ἡ μητέρα τὰ φύλαγε κι ὁ πατέρας ἐπηγαινοερχόταν μὲ τὴν τροφή στο στόμα. §

Μιά μερα τὸ λελέκι, ἐκεῖ ποὺ ἔψαχνε στοὺς λιβάδι γιὰ τροφή, βλέπει ἕνα σκουλήκι. Ἦταν μακρὺ - μακρὺ καὶ τὸ χρῶμά του ἦταν ὡσάν τὸ χῶμα. Δὲν εἶχε πόδια καὶ ὅμως ἐπροχωροῦσε. Μαζεύοταν - ἀπλωνόταν, μαζεύοταν - ἀπλωνόταν κι ἔτσι πάντα περπατοῦσε.

—“Ε, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τὸ λελέκι. Δὲν μὲ φοβᾶσαι;

— Και ποιός είσαι ή άφεντιά σου; Δέν σε βλέπω. Είμαι τυφλό.

— Είμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει.

— Πώ, πώ, τί έπαθα τὸ άμοιρο!

— "Ωστε με ξερείς, σα να ειποῦμε!

— Τὸν άφέντη τοῦ λιβαδιοῦ να μην ξερω, πού τὸν τρέφομε ὅλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσα;

— "Ωστε και συ ἐδῶ μένεις πάντα με τήν οικογένειά σου;

— Ποῦ να τήν εὔρω τήν οικογένεια, άφέντη μου; δέν μοῦ φθάνει ή φτώχεια μου, μόνο θέλω να έχω και οικογένεια!

— Μά δέν νομιζεις, πῶς ἐσῦ και οί σύντροφοί σου, οί φτωχοί και κακομοιριασμένοι, εἶσθε περιττοί στὸν κόσμο αὐτό;

— "Οχι δά και τόσο περιττοί ὅσο νομιζεις, άρχοντά μου. "Αλλη φορά θα σοῦ εἰπῶ τὸ γιατί.

— "Ας εἶναι άλλη φορά, εἶπε και τὸ λελέκι και ἐπέταξε στή φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βιαστικά στήν τρυπά του.

2. Δέν ἐπέρασαν πολλές μέρες και συναντήθηκαν στὸ ἴδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι με τὸ σκουλήκι.

Ο Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μη φοβᾶσαι εἶμαι χορτάτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πῶς και ἐσεῖς οί μικροί, δέν εἶσθε περιττοί σ' αὐτὸ τὸν κόσμο; Ἐξήγησέ μου, πῶς ζῆς και τί δουλειά κάνεις. Ο

— Δουλεύω ἡμέρα νύκτα τὸ χῶμα, σκάβω. Ἄνοιγω παντοῦ τρυπες...

— Και αὐτὸ τί ὠφελεῖ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πῶς δέν ὠφελεῖ; Μ' αὐτό, πού κάμνω, φυτρώνουν εὔκολα τὰ φυτὰ και ἀνάμεσα στα φυτὰ ζοῦν έντομα και ἀπὸ τὰ έντομα ζοῦν οί βάτραχοι, οί σαῦρες, τὰ φίδια, πού ή εὐγένειά σου καταδέχεται και τρώγεις. Μ.

Τὸ χῶμα, πού εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἀέρα καὶ στὴ βροχὴ καὶ τὸ χῶμα, πού εἶναι ἐπάνω τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὠφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἓνα ἄλλο: Θὰ ἔτυχε νὰ ἰδῆς κάτι μαραμμένα φύλλα, πού τυλιγμένα ὡσὰν χωνὶ στέκονται ὄρθια. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν κάμνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πιὸ κάτω, ὥσπου χώνεται ὅλο τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. Ἔτσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. Ὅ,τι περισσεύσῃ, γίνεται λίπασμα, δηλαδή κάτι πού δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

— Εἶσθε ὅμως πολὺ ἄσχημα, εἶπε τὸ λελέκι.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἴμεθα ἐργατικά; Δὲν εἴμεθα ὠφέλιμα; Γιατὶ λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατὶ μᾶς πατοῦν; Μὴ θαρροῦν, πὼς δὲν πονοῦμε;

— Σὲ λυποῦμαι, κακόμοιρο, εἶπε τὸ λελέκι.

— Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικὴ καρδιά, δὲν λὲς ἓναν καλὸ λόγο στὰ παιδιά σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἐστάθη στὸ ἓνα του πόδι, ἐτεντώθη καμπαρωτὰ καὶ εἶπε:

— Ἄφησε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου ὅσα μοῦ εἶπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ συμβουλή, ἀφέντη μου, εἶπε τὸ σκουλήκι.

— Ἄ, ἄ! ὅλα κι ὅλα, μὰ οἱ συμβουλὲς ἄς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, πού καταδέχομαι νὰ κουβεντιάσω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. Ἐγὼ ἤξεύρω τί τιποτένιο πράγμα εἶμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἓνα μεγάλο κακό.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε περιφρονητικά.

— Λέγε μου λοιπὸν ἀπὸ τί κακό θὰ μὲ προφυλάξῃς ἐσύ;

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς τὰ

σκουλήκια παντοῦ τρῦπες. "Ὄλη ἡ γῆ εἶναι σκαμμένη· σ' αὐτῇ τῇ δουλειᾷ ἔχομε ἐργασθῆ ἑκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μὴν πέση καμμιά ὥρα καὶ σᾶς πλακώση.

Α Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατὰ καὶ λέγει:

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. "Ἐνα σκουλήκι νὰ φαντάζεται, πὼς ἡμπορεῖ νὰ ρίξη ὀλόκληρο σπίτι μαζί μὲ τὴ φωλιά μας!

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἤσυχα στὴν τρῦπά του.

3. Μία μέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἐχάιδευαν τὰ παιδιὰ των μὲ τὴ μύτη των. "Ἐξαφνα ἀκοῦν ἕνα τρίξιμο.

— Τί εἶναι αὐτό; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ὡσὰν νὰ τρέμη ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ἄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰποῦν ἄλλη λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε μὲ βρόντο μεγάλο. "Ἐνα σύννεφο σκόνῃ ἐσηκώθηκε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταξαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω. Ἐφώναζαν τὰ παιδιὰ τους, ἐκτυποῦσαν μὲ τὴ μύτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιά ἀπάντησι. Τὰ παιδιὰ τους εἶχαν σκοτωθῆ.

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἐκάθισαν ἐκεῖ ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἐκλαψαν τὰ παιδιὰ τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἶπε μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ σύντροφό του.

⊕ Ποιὸς νὰ τὸ φαντασθῆ, ἔλεγε, πὼς ἕνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια!

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἔφυγαν ἀπαρηγόρητα καὶ δὲν ἐξαναγύρισαν. Μὰ καὶ μὲ μιὰ ἀπόφασι: νὰ μὴν περιφρονοῦν κανένα, ὅσο μικρὸς καὶ ἂν εἶναι.

20. ΕΝΑ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟ ΖΩΟ

Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιο τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ξεπροβάλλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. Ἀμέσως ἐπετάχθησαν ἐπάνω. Κι ἄλλα τοῦ ἐτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεζαν νὰ φέρουν ὀπωρικά καὶ κρὺο νερό.

Ἐκάθισεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρώτα. Ἀνάσανε. Ἐκοίταξε γελαστά γῦρο. Καὶ ἔπειτα:

— Πάλι ζωηρὴ συζήτησι εἴχατε, εἶπεν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἰτία εἶναι τὸ «ζουλάπι» ἐκεῖνο ἐκεῖ, ποῦ τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ζουλάπι; Ἄ, ὁ σκαντζόχοιρος; Ὁ καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μεγάλος!

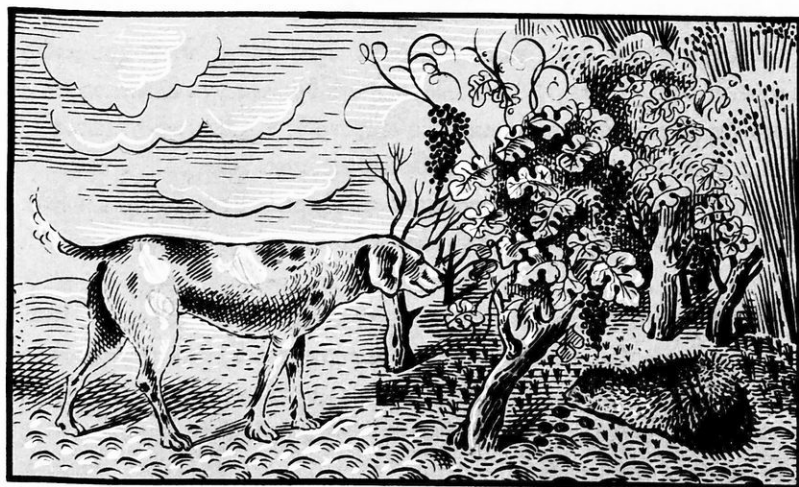
— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πὼς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ζημιὰ, ἐνῶ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς ὀχιές.

— Ὡστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εὐρίσκεται «ὑπὸ κατηγορίαν» καὶ σεῖς, παιδιά, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι, ρώτησεν ὁ γεωπόνος.

— Ναί! νάι! ἐφώναζαν τὰ παιδιά, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἐγελοῦσαν.

Ἐφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρπούς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδίσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σῦκα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρωγα μαῦρα σταφύλια. Ἐφαγε, εὐφράνθηκε καὶ ὕστερα:

— Πάλι τὸ ἴδιο ζήτημα στή μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ξαναέγινε γι' αὐτὸ λόγος. Ὅσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ «ἀκανθό-

χοιρος» προξενεί ζημιὰ στὰ κτήματα, πλανῶνται...

— Μὰ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῶο νὰ τρώ-
γη ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἓνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε-κάποτε γεύε-
ται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καρπὸ. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν
κάμνη τὸ κακὸ, πὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ἄλλα πλά-
σματα, ἰδίως τὰ πτηνά. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκαρπίας»,
ὅπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλοι ρίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς
συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχουμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο,
ἓνα ζῶο πραγματικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

○ Ἀλλὰ, φίλοι μου, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, ἄς μὴν τὸ
κρύβουμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. Πολλοὶ
ἄνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν
γιὰ τὰ λοιπά. ○

“Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἐξολοθρεύει κάθε
τρωκτικὸ, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει πολὺ τὰ φί-
δια καὶ μάλιστα τὴν ὄχιά. Ἔχετε ἀντίρρηση; }

Κάθε άλλο! είπαν πολλές φωνές.

— Ἀστὸν τόπο μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρωκτικά, ὑπάρχουν καὶ πάρα πολλὰ φίδια. Ἀπὸ ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἡ ἑλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποικιλίες ἐρπετῶν. Κάθε χρόνο μετροῦμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε ὁ γαΐδαρος, ἐπετάχθηκε ὁ μικρὸς Γιαννακός, γιὰτὶ τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη στὸ μουσοῦδι...

“Ὀλοι ἐγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, πού τὰ εἶπε.

— Νὰ μιὰ ζημιὰ ἐξαφνα, παρετήρησεν ὁ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει ὁ σκαντζόχοιρος. “Ἐνας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, ὅτι «ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἴσως μετενόησε, πού ἐδημιούργησε τὴν ὀχιά, ἔστειλεν ἔπειτα ἐναντίον της τὸν ἀκανθόχοιρον, ὠπλισμένον μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια».

Δυὸ διαβάτες ἐσταμάτησαν καὶ ἐχαιρέτισαν. “Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπὸνο καὶ τοῦ ἐζήτησαν μιὰ συμβουλή. “Ἐτσι ἡ συζήτησι ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλο καὶ ἄφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκαθωτὸ ζῶο. Ἐκεῖνο ἐξεθάρρεψε καὶ ἐχώθηκε στοὺς θάμνους.

“Ὅταν ἔφυγαν οἱ περαστικοί, ἡ συζήτησι συνεχίσθηκε.

— Ἡξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἶπεν ὁ γέρο Νικόλας, τὴν ἄνοιξι ὁ διδάσκαλος μου ἔλεγε πὼς ὁ σκαντζόχοιρος, καὶ νὰ δαγκαθῆ ἀπὸ ὀχιά, δὲν ψοφᾷ.

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

— Σωστά σοῦ εἶπε. Ὀλίγα χρόνια εἶναι, πού ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα ἀπὸ πειράματα σ’ ἓνα εἰδικὸ ἴδρυμα τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ διατηροῦν πολλὰς ὀχιές.

“Ἄλλοτε ἐνομιζαμε, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὀχιά, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρά καὶ ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὴν ὀχιά τὴν πλησιάζει ἄφοβα καὶ

προβάλλει τὸ ρύγχος του, ὡσάν νά θέλῃ νά τὴν μυρισθῆ. Ἐκείνη τότε ὀρμᾷ καὶ τὸν δαγκάνει στὸ ρύγχος. Αὐτὸς γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καὶ πάλι κινᾷ πρὸς τὰ ἔμπρός. Δεύτερο δάγκαμα ἢ ὄχι. Εὐρίσκει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν εὐκαιρία καὶ ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καὶ ψοφᾷ. Ἄν τὸ ζῶον πεινᾷ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἓνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. Ἄν ὄχι, τὸ μεταφέρει στὴν φωλιά του.

Ἡξεύρω, τί θὰ μὲ ἐρωτήσης γέρο Νικόλα, εἶπε τώρα ὁ γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσης γιατί δὲν ψοφᾷ ὁ σκαντζόχοιρος, ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκάματα. Ἐδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀνακάλυψι, πού ἔκαμαν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, πού χύνει στὴν πληγὴ ἢ ὄχι, ἐνῶ εἶναι ἀρκετὸ νά θανατώσῃ κάποτε ἄνθρωπο, δὲν φέρει καμμιά βλάβη στὸ ἀκωνθωτὸ ζῶο. Αὐτὸ γιὰ νά ψοφήσῃ πρέπει νά δαγκαθῆ ἀπὸ τὴν ὄχι τριάντα περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νά χύνεται στὴν πληγὴ ἢ παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ χιλιοστόγραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νά ἀφήνωμε νά ἐξοντώνεται αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸ ζῶο. Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ ὅλη τὴν μεσημβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα ὁ σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μοναδικὸ ζῶο, πού κυνηγᾷ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακερὰ φίδια. Στὴν βόρειο Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί.

Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκούτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἐζήσαμε τὰ μικρὰ μας χρόνια, ὅταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν ἦσαν τόσο ἀναπτυγμένες. Γι' αὐτὸ ἐπιμένουμε σήμερα σὲ μερικὰ πράγματα, μὴ σωστά, πού τὰ διατηροῦμε ὅμως «κατὰ παράδοσι».

Θ. Μακρόπουλος

21. ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

"Αν ρίξετε ένα πήλινο κανάτι στη θάλασσα και τὸ ἀνασύρετε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρὸ, εἶναι πιθανὸν νὰ εὑρετε μέσα ἓνα ὀκταπόδι." Ἄν ὅμως ἀφήσετε σ' ἓνα ἡσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἓνα ξύλο ἢ ἓνα σίδηρο, θὰ ἰδῆτε, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ ὀλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾷ κανεὶς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερά ἡσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑψηλίου, πολὺ παλιότερες ἀπὸ τὶς ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

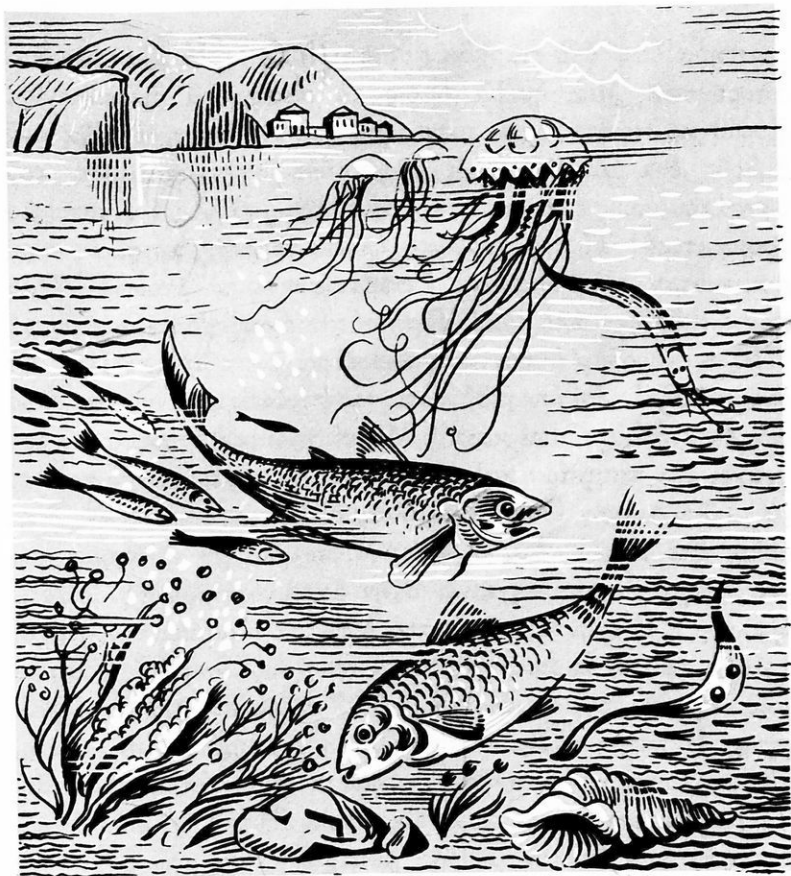
Τὸ μύδι, προστατευόμενο ἀπὸ τὸ διπλὸ ὄστρακό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει ὡσὰν τσιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὔτε ἔχει πολλοὺς ἐχθροὺς. Δὲν φοβᾶται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερία—τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης—καὶ τὸν τσαχανό, ὅπως λέγεται ἓνας μικρὸς, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ.

★ Ὁ πρῶτος, ὁ ἀστερίας, θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος χαλαστής τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγώνει τὸ θῦμα του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀνοίγει καὶ τὸ τρώγει.★

○ Ὁ ἄλλος ἐχθρὸς, ὁ τσαχανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγά-σιγά. Πῶς ὅμως ἔμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χμ! Ἔχει τὸν τρόπο του.○

Ἄλλὰ, πρὶν ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἓναν ἄλλο φαγᾶ, ἓναν ἄλλο περίεργο καὶ ἀπίθανο ἐχθρὸ τοῦ μυδιοῦ, στεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πιά πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικὸ, γιὰτὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ξηρᾶς ἐπιδρομεύς.

Ὁ ποντικὸς εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρνει δουλειές, ποὺ σοῦ ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾷ

τὴν σανίδα, κλέβει τ' αὐγὰ. Τέλος ἀνήμεσα στ' ἄλλα, εἶναι
καὶ δεινὸς κολυμβητῆς. Κάμνει καὶ μακροβούτια. Λαμ-
πρά, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ καὶ δὲν ἐκπλήττουν κανένα. 00

Ἐκεῖνο ὅμως, ποῦ δὲν ἐπερίμενε κανεὶς, εἶναι, ὅτι θὰ
ἐπεξέτεινε τὴν δρασί του καὶ μέχρι βυθοῦ! Καὶ ὅμως καὶ
αὐτὸ γίνεται. Φθάνει καὶ στὸν βυθὸ ἀκόμη καὶ ἐπιτίθεται
στὰ μύδια. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τριγυρίζει συχνὰ

μυστηριωδῶς στο παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως τὸ μυστήριον διελευκάνθη. Εὐρέθηκε ποντικός πιασμένος σὲ μιὰ περιεργή παγίδα τοῦ βυθοῦ: ἓνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα τοῦ ὀστράκου του ἓναν ποντικὸ ἀπὸ τὸ μουσούδι! Πειστήριο τρομακτικό! Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὀλοφάνερο. Ὁ ποντικός ἐνοστιμευόταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. "Ὅσο πού ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἓνα! Ἐγεννιόταν ὅμως μιὰ νέα ἀπορία: Πῶς ἤμποροῦσε ὁ ποντικός καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια; Πῶς τὰ ἀνοίγε; Καί, ἂν ὑποτεθῆ, ὅτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρὸ; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικός ἀποφεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει τὸ μύδι; Λοιπὸν ἰδοὺ τὸ τέχνασμα!" Ὅταν ὁ ποντικός διακρίνη ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα του μιὰ πέτρα μικρή, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει.

Μπλούμ! Ἐνενήντα τοῖς ἑκατὸ ἡ πέτρα εὐρίσκει τὸν στόχο, δηλαδὴ πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυδιοῦ. Ἐκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύνατο. Ἡ πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικτη. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μιᾶς ἀπλῆς βουτιάς. "Ὅπως βλέπετε, τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἔξυπνο καὶ πολὺ ἀπλό.

Τὴν ἴδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ σαχαγανός. Κουβαλάει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στοῦ ἀνοίγματος τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδιοῦ καὶ ἡ θύρα δὲν ἤμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἐκεῖνος μπαίνει μέσα ἄφοβα καὶ στρώνεται στοῦ φαί. Μιμεῖται ἄρα γε τὸν ποντικὸ ἢ ὁ ποντικός ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν σαχαγανό; Σὲ ποιὸν ἀνήκει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως; Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλῆς συμπτώσεως; Μᾶλλον αὐτὸ θὰ συμβαίνει. Τὰ μεγάλα πνεύματα πάντοτε συναντῶνται.

« Ἐδῶ Βυθός » (Ἐκδοσις Σαλιβέρου)

Θίμος Ποταμιανός

22. ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαῤᾷ
καὶ οἱ σταλακτιῦτες λάμπουν σὰν ἀστέρια
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερά
φεγγοβολοῦν καντήλια καὶ ἀγιοκέρια

Τῆς νυκτερίδας τρίζουσι τὰ φτερά
καὶ στίς φωλιᾶς ζυπνοῦσι τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦσι τὰ ψάρια ἀστραφτερά
ἀπ' τὸ καμάκι τοῦ ψαῤᾷ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσ' ἀπ' τὰ μούσκλησι καὶ τὰ πολυτρίγια,
σταλάζει βρύση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιᾶς τρυῖπα σκοτεινῆς,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θρηγεῖ.

« Γαλήνη »

Γεώργιος Διοσίηνς

23. Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. Έγεννήθηκα από ένα βελανίδι, που ο άνεμος τὸ ἄρπαξε ἀπὸ μιὰ μεγάλη βελανιδιά καὶ τὸ ἔρριξε κοντὰ στὸ δάσος.

Χωρὶς καμμιὰ περιποίησι, χωρὶς κανέναν νὰ φροντίζῃ γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχη μου σιγὰ σιγὰ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινα καὶ ἐγὼ μεγάλη βελανιδιά.

2. Οἱ ρίζες μου ἐπροχώρησαν βαθιὰ καὶ ξαπλώθηκαν μέσα στὴ γῆ, ὅσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμὸ μου καὶ τὰ κλαδιά μου ὀλόγυρα. Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλες καὶ δυνατὲς ρίζες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλά.

Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' ὅλες τὶς μεριές, ὡσὰν πελώρια χέρια.

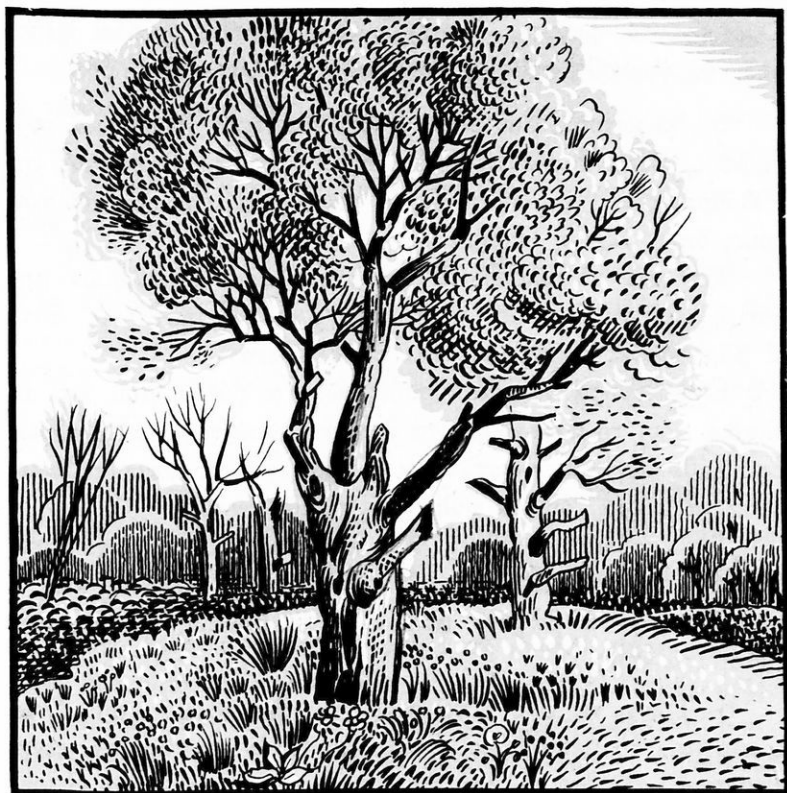
Ἐρριζὰ πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρασα ὅλα τὰλλα δένδρα, που εἶναι ἐδῶ. Ὁ κορμὸς μου στὰ μικρά μου χρόνια ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μετὸν καιρὸ ὅμως ἔγινε χονδρὸς καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἤμουν μικρή, ἦταν πρασινωπὴ καὶ μαλακὴ· λίγο-λίγο κι αὐτὴ πῆρε χρῶμα μαυρειδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

Β. Ὀλίγο πιὸ πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανιδιές, πολὺ γέρικες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ὡσὰν νὰ εἰποῦμε, γιαιτιάδες μου καὶ παραγιαιτιάδες μου. Ὁ κορμὸς τους εἶναι γεμάτος ἀπὸ κουράλες καὶ ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι ὅλο ρόζοι. Λ

3. Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχα στὴν ἄκρη τῶν κλαδιῶν. Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα· γι' αὐτὸ ὅποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμὸ μου ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ ὡς ἐπάνω στὴν κορυφή μου. Ο

Κάτω ἀπὸ τὴ φυλλωσιά μου φυτρώνουν λογιῆς-λογιῆς

άνοιξιάτικα φυτά και άγριολούλουδα. 'Ο ήλιος περνά μέσα από τη φυλλωσιά μου και φθάνει ως το χώμα και τους δίνει ζωή.

'Ο ήλιος! "Αχ! πώς τον αγαπώ! Δεν ξέρω, αν είναι άλλο δένδρο στον κόσμο, πού να αγαπά το φως και τη ζεστασιά ώσάν κι εμέ.

Δεν πολυβιάζομαι να βγάλω την άνοιξη τα πριονωτά φύλλα μου· φοβοῦμαι τὸ κρύο και περιμένω να ζεστάνη ὁ καιρός και τὰ φύλλα μου βγαίνουν ὄχι χωριστά τὸ καθένα,

ἀλλά φοῦντες-φοῦντες, καὶ ἔχουν ἓνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο. ∞

5. Ὁ καρπός μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφή γιὰ τοὺς χοίρους. Βελανίδια ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοίρους, ὅπως λέει ἡ ἱστορία.

Μὰ καὶ τὰ φλουδωτὰ κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἀχρηστα· μ' αὐτὰ οἱ βυρσοδέφες κατεργάζονται τὰ δέρματα.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πὼς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κάτι μικρὰ ζωύφια. Στὸ κάθε δάγκαμα γίνεται ἓνα ἐξόγκωμα ὡσὰν καρύδι. Ἐκεῖ μέσα τὰ μικρὰ ζωύφια φυλάγουν τ' αὐγά τους.

Τὰ καρύδια αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχειρίζονται γιὰ γιατρικό· ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη· καὶ οἱ χωρικοὶ γιὰ νὰ βάρουν μαῦρα, ὅταν θέλουν, τὰ μάλλινα ὑφάσματα τους.

6. Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμό μου. Στὸν κορμό μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ὡσὰν νὰ εἰποῦμε, εἶναι στακτερὴ καὶ τόσο σκληρὴ, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ εὐκολὰ νὰ τὴ χαράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι ὀλόγουρα στὴν καρδιά καὶ γειτονεῦει μὲ τὴ φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ μαλακό. Αὐτὸ μὲ κάνει καὶ ζῶ. Ἀπ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοὶ ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὶς ρίζες καὶ φθάνουν ὡς τ' ἀκροκλάδια.

Ἡ καρδιά μου πάλι μὲ συγκρατεῖ στερεὰ καὶ μὲ κάμνει νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἄνεμο, ὅσο δυνατὰ καὶ ἂν φυσᾷ. Τὸ ξύλο τῆς καρδιᾶς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

Ὅταν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο, ποὺ νὰ μὴ σαπίξῃ στὸ νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εὔρουν καρδιά βελανιδιᾶς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια, καὶ σπίτια.

¶ 7. Με τὸ ἄλλο μου ξύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἐπιπλα, πού εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόβον ἀ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ξύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρνους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μετὰ τὰ κλαδιά μου κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ξυλοκάρβουνο, τὸ ἄγριο, ὅπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

Τὸ κιτρινωπὸ ξύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. Ἐνα πλῆθος ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἐκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐγά τους· σὲ λίγο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω; Ἄς εἶναι καλὰ ὁ φίλος μου ὁ δρυοκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μετὰ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεζὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἢ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγες του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὐρά.

Αὐτὸ ἔρχεται τακτικὰ καὶ μετὰ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμὸ μου: τὰκ-τὰκ-τὰκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβουίζει τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ καταλαβαίνει, ὅταν ὁ κρότος εἶναι ξηρός, πῶς τὸ ξύλο εἶναι γερό. «Ἐδῶ δὲν εἶναι τίποτε», λέγει μετὰ τὸ νοῦ του καὶ πηγαίνει παραπέρα.

Ἢ Ἐναρχίζει τὸ τὰκ-τὰκ καὶ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ξύλο νὰ κουδουνίζει, ὅπως κουδουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, «ἐδῶ εἴμεθα» λέγει, καὶ μετὰ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάφτει δυνατὰ, εὐρίσκει τὴ φωλιά καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα. Ἢ

Ἢ Στὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δυνάμει του, ἐθυμοῦντο ἐμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μετὰ τὸ ξύλο μου, πού εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα. (Μ. Δ)

« Σκόρπια λουλούδια »

Ἄριστοτέλης Κουρτίδης

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

ΕΝΑΣ πεῦκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρας' ὁ φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωὶ καὶ βράδυ
μοναχός.

Ἔχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῆ διακόσια τόσα χρόνια
στρογγυλά.

Ἄκουσε τὰ καριοφίλια,
εἶδ' ἄρματωλούς,
Πέρασε πολέμους, μπόρες
κεραυνούς.

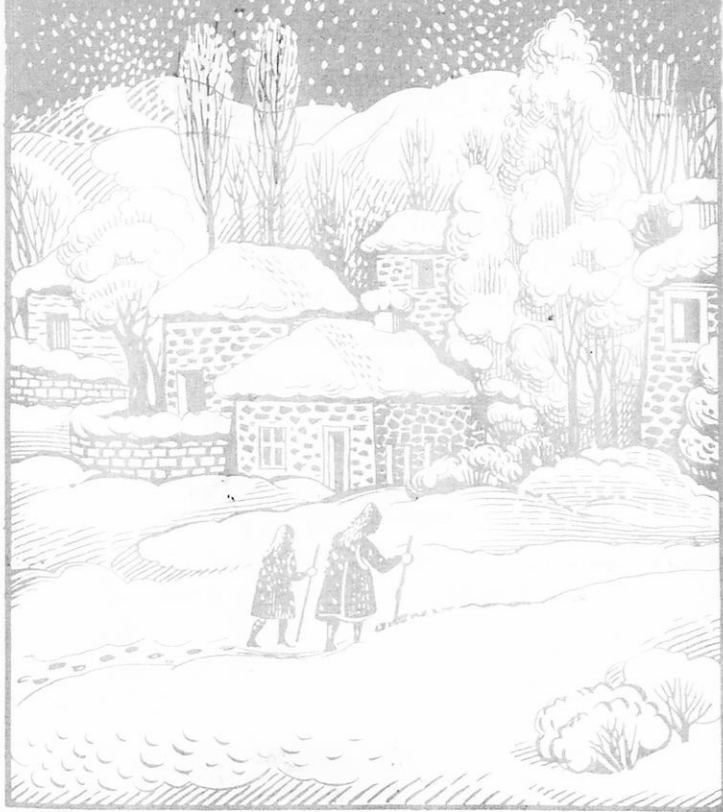
Μὰ βαστάει σὰν παλληκάρι
ὅσο κι ἂν γερνᾷ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὡς πέρα
τὰ βουνά.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

2^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΧΕΙΜΩΝ

25. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΑΤΩ ἀπ' τῆ στέγη τοῦ ζευγαῖ,
στά καπνισμένα ξύλα,
φυσᾷ ὁ βοριάς στήν ἔρημη
φωτιά μ' ἀνατριχίλα.

Καί σέρνει τὰ μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιάς
κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας
τὸ δάκρυ του ὁ χιονιᾶς.

Τὰ στάχια δὲ βεργολυγοῦν,
τ' ἀλώνια δὲ γυρίζουν,
τὰ βοῖδαμάξια σώπασαν
στή ρύμη πιά νὰ τρίζουν.

Καί πέρα μέσ' στὸ διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχὸς
σαλεύει τ' ἀργοπάτητα
τὰ πρόβατα ὁ βοσκός.

« Ἄνοιχτά μυστικά »

Ἄλ. Φωτιάδης

Ἦταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ὁ ἀέρας εἶχε πέσει καί στο περιβόλι ἐβασίλευεν ἡσυχία. Ὡστόσο ὁ οὐρανὸς ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ στακτιά καὶ μαῦρα σύννεφα.

Ἐξαφνα ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κάτι μικρὲς πεταλουδίτσες. Ἦσαν νιφάδες χιονιοῦ. Καὶ ἔπεφταν τόσο μαλακά, τόσο ἀπαλά ἢ μιὰ κατόπι στὴν ἄλλη οἱ πεταλουδίτσες αὐτές, ποὺ δὲν ἀκούονταν καθόλου. Οἱ μικρότερες μάλιστα ἐχόρευαν στὸν ἀέρα ὡσὰν τρελές. Συμῶνοντας ὅμως ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ τοὺς κοιμισμένους θάμνους καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐστόλιζαν μὲ πολὺ γοῦστο. Δὲν ἐξεγνοῦσαν οὔτε τὸ παραμικρὸ κλαδάκι.

Κι ἔπεφταν κι ὅλο ἔπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ χιλιάδες, ἑκατομύρια πεταλουδίτσες καὶ ἄφηναν στὴ γῆ τὰ φορεμάτια των, ποὺ ἔμοιαζαν σὰν ἀστρουλάκια. Ἔτσι ἐφόρεσαν καὶ τῆς κληματαριάς ἓνα ζεστὸ ἐπανωφόρι καὶ τὴ χλόη τὴν ἐσκέπασαν μ' ἓνα πάπλωμα ἀφράτο, πουπουλένιο.

Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ στὰ κάγκελλα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολιοῦ. Στὸ καθένα ἔβαλιν ἀπὸ μιὰ σκούφια. Μὰ στὴ βία τους ἐπάνω ἔκαμαν καὶ μερικὰ στραβά. Ἄλλα ἐπῆραν μεγάλες σκούφιες καὶ ἔβλεπες νὰ τοὺς κατεβαίνουν ὡς τ' αὐτιά. Ἄλλα πάλι ἐπῆραν μικρότερες καὶ τοὺς ἐστέκονταν στὴν κορυφή. Μερικὲς ἐμπῆκαν στραβά. Μὰ τί ἔχει νὰ κάμη; Φθάνει ποὺ ἐπῆραν ὅλα τὸ δῶρό τους ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Καθένα δὲν ἔμεινε παραπονεμένο.

2 Ἀτὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ περιβόλι ἦταν ἀγνώριστο. Μὰ τί ξάφνισμα ἦταν ἐκεῖνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σὰν ἐξύπνησαν ὅλα καὶ εἶδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οἱ θάμνοι δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ κινηθοῦν, μήπως καὶ τοὺς πέσουν τὰ ὄμορφα στολίδια.

Ἡ χλόη ἦταν πολὺ εὐχαριστημένη μετὰ τὸ ἀφραῖτο, τὸ ἀπαλὸ τῆς πάπλωμα. Ἡ γριὰ κληματαριά, ποὺ ἄλλοτε ἐξύπνουσε πρώτη ἀπ' ὅλους, σήμερα ἐξύπνησε τελευταία. Τόσο γλυκὰ ἐκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ζεστὸ τῆς ἐπανωφόρι. Ἀπ' ὅλα ὅμως πιὸ πολὺ ἐχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη.

— Θὰ μᾶς τ' ἀφήσουν ἄρα γε γιὰ πάντα τὰ ὄμορφα αὐτὰ σκουφιά; ἐρωτοῦσαν.

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν καλὰ-καλὰ νὰ χαροῦν τὰ δῶρά τους, ὅταν ἐξαφνα ἀκούσθηκαν κάτι φωνές χαρούμενες καὶ σὲ λίγο τὸ περιβόλι ἐγέμισε ἀπὸ παιδιὰ.

Ὁ Θεέ μου! τί τρέλες ἦσαν ἐκεῖνες, σὰν ἀντίκρουσαν τὸ ἀπαλὸ, τὸ κατάλευκο χιόνι! Ἄλλα κυλιόνταν χάμω καὶ ἄλλα πάλι κунηγιόνταν μετὰ τὶς φοῦκτες γεμάτες χιόνι.

Σὲ λίγο ἄναψε καὶ ὁ χιονοπόλεμος. Πῶ, πῶ! τί κακὸ ἦταν ἐκεῖνο! Δὲν ἔμεινε στολίδι γιὰ στολίδι στὰ χαμόδενδρα. Ἀκόμη καὶ στὰ ὑψηλὰ δένδρα ἔφθαναν οἱ μπάλες. Πᾶνε καὶ οἱ σκούφιες, ποὺ ἐφοροῦσαν τὰ κάγκελλα, πάει καὶ τὸ ἐπανωφόρι τῆς κληματαριάς. Σωστὴ καταστροφή! Τὰ παιδιὰ ὅμως ἦσαν ἐνθουσιασμένα. Κατακόκκινα τὰ μάγουλά τους καὶ τὰ μάτια τους ἀστραπταν ἀπὸ χαρά.

1. Βαρύς χειμῶνάτικο βράδυ. Ὁ ἀέρας εἴλοϊ, κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σεν ἡσυχία. Ὡστόσο ὁ οἶοι γῦρο στή φωτιά. ακτιὰ καὶ μαῦρα σύννεφα

Ἐκείνη τῆ νύκτα ὁ ἀέρας ἀπὸ τὸ ἄγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Ἐστὸ σπίτι τοῦ γέρο - Φώτῃ ἢ γωνιά ἀναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχυνε σ' ὅλο τὸ δωμάτιο εὐχάριστη πύρα. Ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ ἦσαν καθισμένοι γῦρο στή φωτιά.

Ἡ Γιώργαινα ράβει ἓνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ, ἢ Χρυσάνθη γνέθει, ὁ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ ὁ γέρος συνδαυλίζει τῆ φωτιά.

2. Ὁ Δημήτρης ποῦ τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀρχίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. Ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσοπανόπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἓνα σωρὸ («κάστρα»).

— Ἀπόψε θὰ σᾶς εἰπῶ, μαντέματα, ποῦ δὲν θὰ τὰ εὔρη κανένας, τοὺς λέγει. Ἀκοῦστε ἓνα:

Τέσσερις στέκονται,
 δυὸ ἀκοῦνε,
 ἓνας σκάφτει,
 καὶ ἓνας θυματίζει
 Τί εἶναι;

Σκέπτονται ὅλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται πῶς εἶναι τὸ γουρούνι μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετέ το λοιπόν! τοὺς πεισμώνει ὁ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸ εὕρισκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἓνα «κάστρο» ὁ καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῇ.

— Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα ο Γιώργης ήξεύρει
ξαναλέγει ο Δημήτρης σέ λίγο. Μά να πού σ'ας είπα και ἐγώ
ένα!... Καί αυτό, πού θά σ'ας εἰπῶ τώρα, δέν θά τὸ εὔρη
κανεῖς σ'ας. "Οποῖος τὸ ξέρει ἐδῶ θά φανῆ!...

*Μικρὴ - μικρὴ νοικοκυρὰ
μεγάλη πίττα κάνει.
Τί εἶναι;*

Καί αὐτὸ τοῦς τὸ εἶπε, γιατί, ὅσο καί ἂν ἐσκέφθησαν,
δέν ἐπῆγγε ὁ νοῦς των στὴ μέλισσα.

3.— Ἐγὼ θά σοῦ εἰπῶ ἓνα, λέγει ὁ Γιώργης, καί να σέ
ιδῶ ἂν τὸ εὔρης.

*Τὸ φίδι τρώει τὴ θάλασσα
κι ἡ θάλασσα τὸ φίδι.
Τί εἶναι;*

Q Το λυχνάρι με τὸ φυτίλι, ἐπετάχθηεν ὁ Δημήτρης.

— Τὸ πέτυχες! τοῦ λέγει ὁ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ δύο, ποῦ εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα. ἌΝά ἰδοῦμε, θὰ τὰ εὕρης καὶ αὐτά;

— Πές τα καὶ θὰ τὰ εὕρω! τοῦ ἀπαντᾷ.

— "Ἀκουσε λοιπὸν τὸ πρῶτο

*Μιά κόρη λυγεὴ
βῆμα-βῆμα περπατεῖ
καὶ πίσω της πηγαίνει
μιὰ γριά βλοσυροκομμένη!
Τί εἶναι;*

— "Ἀκουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερο:

*"Ἔχω μιὰ προβατῖνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῆ δένου
κι ἀπὸ τὴν οὐρὰ τῆ σέρονω!
Τί εἶναι;*

Ὁ Δημήτρης τὸν ἔβαλε καὶ τοῦ τὰ εἶπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εὕρηκε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔταξαν σπουδαῖα «κάστρα», γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ.

— Μὰ γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι ἀκόμη! τοὺς λέγει. Ὁ κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρα!

Τοὺς ἐβασάνισε κάμποσο, ἔπειτα τοὺς ἐμαρτύρησε πὼς εἶναι ἡ βελόνα με τὴ δακτυλῆθρα, ποῦ ὁμοιάζει ὡσὰν βλοσυροκομμένη.

— "Ἐ! φθάνει πιά τὰ «κάστρα», ποῦ ἐπῆρες, Γιώργη, εἶπεν ὁ γέρο-Φώτης· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σχολάσωμε.

Γεώργιος Α. Μέγας

28. ΧΕΙΜΩΝΙΑ

Στὸ χωριὸ μὲ τ' ἄσπρα σπίτια
ἤρθε ἡ χειμωνιά,
μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια
καὶ ζητοῦν ζεστὴ γωνιά.
Ἐξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπῆτια
ἤρθε ἡ παγωνιά.

Τὰ κλαριά δὲν ἔχουν φύλλα,
σπόρος πουθενά,
μέσ' στὸ τζάκι ἀνάψαν ἄλλα
κι ἔξω τὸ πουλι πεινᾷ.
Τὰ κλαριά γυμνά ἀπὸ φύλλα,
σπόρος πουθενά.

Τὸ καλὸ παιδι θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά!
Καὶ τί ψίχουλα θὰ ρίξῃ
στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
Τὸ θολὸ τζάμι θ' ἀνοίξῃ.
τότε, τί χαρά.

Μιά καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
μέσα στὴν αὐλή,
τὴν κοιλιὰ τους νὰ γεμίσουν,
ποὺ ἦταν ἄδεια ὥρα πολλή,
καὶ γι' ἄλλοῦ θὰ ξεκινήσουν,
ὥρα τους καλή.

Μιχ. Δ. Στασινόπουλος

29. « . . . ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ . . . »

— Πλησιάζει, παιδί μου, ἡ μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης ἡμέρα, ἡ 25 Δεκεμβρίου. Οἱ Χριστιανοί, παιδί μου, ὅλοι, μὰ ξεχωριστὰ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, θὰ ἐορτάσωμε καὶ πάλι τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, πού ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν κακία, πού ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαούς, πού ἐχαροποίησε χαρὰ μεγάλη τὸν κόσμον. Ὁ οὐρανὸς θὰ ἀντηχήσῃ μὲ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴ δοξολογία τῶν ἀνθρώπων :

*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Τὸ χαριτωμένο θεϊκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του θὰ σκάσῃ, ὡσάν μπουμπουκάκι στὸν πρωινὸν ἥλιον. Καὶ θὰ χυθῆ παντοῦ ἡ χαρὰ, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης. Ὁ μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ τοὺς λαούς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πάσχοντας, τοὺς ἀσθενικοὺς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία του τὴν ἐλπίδα.

Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου...

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸν μικρὸ τῆς Γιαννάκη ἡ μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια τῆς, πού τὸν ἐνανούριζαν, τοῦ φαίνεται, ὅτι ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὕπνον του.

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου.

Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὄνειρεύεται πὼς ἔκαμε πτερά, πὼς ἦτο πιά ἀγγελούδι, μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν ἀνοιξεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα ἔλαμψαν νὰ ὑπαδεχθοῦν τὸν ἐρχομὸ τοῦ θεϊκοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Πετοῦσε ψηλά, μέ χιλιάδες ἀγγελοῦδια μέ τὰ ρόδινα μάγουλα, μέ τίς χιονᾶτες φτεροῦγες καί τὰ παχουλά κορμιά. Ἐπήγαιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας, ὡς πού νά ἀνοίξουν οἱ οὐρανοί, νά κατεβῆ ὁ Χριστός — τὸ θεῖον βρέφος —, νά τὸν συνοδεύσουν στή γῆ κάτω γιά νά φέρουν τήν εἰρήνη, τήν ἀγάπη τῶν λαῶν, τήν εὐλογία. Καί νά, ἀνοίξαν οἱ οὐρανοί. Ἐλαμψαν τὰ σκοτάδια καί τὰ ἄστρα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἔχυσαν τὸ φῶς των. Καί ἀκούσθηκε μελωδικά τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων σέ χίλιες νότες, καθαρὸ καί γλυκό: *U*

Εὐαγγέλιο
 Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε,
 Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε
 Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε . . .

Τί φωνές, τί μελωδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σμίγει τὴ μελωδική του φωνούλα.

Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελωδίες στὸ κατέβασμα μεγαλώνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεϊκὸ βρέφος, ποῦ φέρνει τὴν εἰρήνη καὶ τὴ χαρά, χαμογελεῖ καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλα, ποῦ ἀφήνουν τὰ μυρωδάτα φύλλα τους μαζὶ μὲ τίς ἐλπίδες, ποῦ δυναμώνουν τὴ χαρά. Καὶ τὸ τραγούδι, τὸ ἀγγελικόν, χύνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ρυάκι ἀκούραστο:

*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
 ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Ἔτσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἐξύπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εὐτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Ἐξύπνησε μὲ τοὺς ἤχους τῆς χαρμῶσνης καμπάνας, ποῦ διαλαλεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

— Μαννούλα μου, ποῦ εἶναι τὰ πτερά μου, ποῦ ἐπετοῦσα ὡς τώρα; Ποῦ εἶναι;

⊕ Τὰ πτερά σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πιά θὰ μᾶς ἔλθῃ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐδαιμονία! Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἀνθρώποι καὶ τὰ ὄρφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἀφανισμό. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἀγαθὰ τῆς γῆς ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μαλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ὥρες θὰ ἀποσυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χαθοῦν μέσ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἄρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστὴ τοῦ ἡλίου τὸ ζύπνημα καὶ ὅλα ἐχαμογέλασαν, εὐτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη! *Μαῦ*

Π. Παπαχριστοδούλου

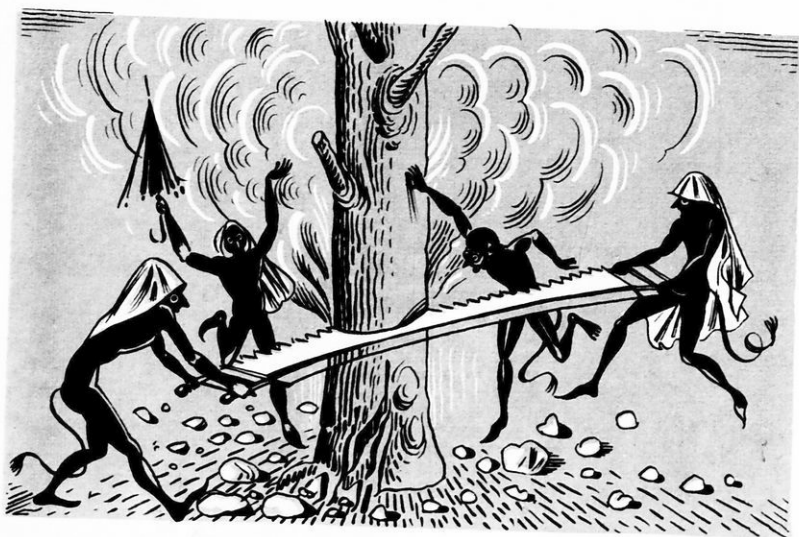

30. Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Νά ἴμουν τοῦ στάβλου ἓν ἄχυρο, ἓνα φτωγὸ κομμάτι,
τὴν ὥρα π' ἀνοιξε ὁ Χριστὸς στὸν ἥλιο του τὸ μάτι!
Νά ἰδῶ τὴν πρώτη του ματιὰ καὶ τὸ χαμόγελό του
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων του γῦρο στὸ μέτωπό του.

Νά λάμψω ἀπὸ τὴ λάμψη του κι ἐγὼ σὰ διαμαντάκι,
κι ἀπὸ τὴ θεία του πνοὴ νά γίνω λουλουδάκι,
νά μοσκοβοληθῶ κι ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία
ποῦ ἀνάψε στὰ πόδια του τῶν Μάγων ἡ λατρεία!

Κωστῆς Παλαμᾶς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. Ὁ στῦλος τῆς γῆς

Κάτω ἀπὸ τὴ γῆ ὑπάρχει ἓνα μεγάλο δένδρο, ὡσάν στῦλος πελώριος καὶ γερὸς, καὶ βαστάει τὴ γῆ. Ἔτσι ἔλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εὐρίσκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλικάντζαροι καὶ δουλεύουν νύκτα καὶ ἡμέρα. Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο, ποὺ βαστάει τὴ γῆ, γιατί θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γελοῦν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζουν μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νὰ σου καὶ ἔρχονται καὶ τὰ Χριστούγεννα.

—Ἄιντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσωμε λίγο ἐπάνω στὴ γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτὲς ἡμέρες ποὺ ἤρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμὸ μας τὸ ἀποκόβομε.

Ἔρχονται λοιπὸν κοντὰ μας. Στὸ γυρισμὸ τους ὁμως

εύρισκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχη θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Εὐτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ τοῦτο κάθε χρόνο πάντα τὰ ἴδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ ἴδια παθαίνουν μὲ τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατάει τὴ γῆ ὁλόκληρη μὲ τὰ χωριά της καὶ μὲ τίς πολιτεῖές της.

2. Ὁ μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος

Μιά φορὰ ἓνας μυλωνᾶς εἶχε ὠραία φωτιά μὲ κάρβουνα στὸ μύλο του καὶ ἔψηγε μιὰ σούβλα κρέας. Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μεριά ἓναν Καλλικάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα μὲ βατράχους! Δὲν τοῦ ἐμίλησε διόλου. Ὑστερα ἀπὸ λίγο τὸν ἐρωτᾷ ὁ Καλλικάντζαρος πῶς τὸν λέγουν.

— Ἐαυτὸ μὲ λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδόχρικο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἰδική του σούβλα μὲ τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ μὲ ἓνα ἀναμμένο δαυλὶ καί, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός, τὸν κατὰκαψε!

Φωνές καὶ καχὸ ὁ Καλλικάντζαρος!

— Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιὰτὶ μ' ἔκαψαν!

— Βρέ, ποιὸς σ' ἔκαψε; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάντζαροι ἀπ' ἔξω.

— Ὁ Ἐαυτὸς (μ) ἔκαψε, τοὺς λέγει ἐκεῖνος ἀπὸ μέσα.

— Ἀμ' σὰν ἐκάηκες ἀπὸ τὸν (ἐ)αυτὸ σου, τί σκουζεις ἔτσι;

Καὶ ἔτσι τὴν ἔπαθε ὁ καλὸς σου ὁ Καλλικάντζαρος, γιὰτὶ ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκεν ἐξυπνότερός του.

Ἐκλογή Κ. Ρωμαίου

32. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Έλατε στο τραπέζι μας απόψε,
για τή χαρά νά κάμωμε μιὰ θέσι.
Τήν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
νά ἰδοῦμε τὸ φλουρὶ σὲ ποιὸν θὰ πέση.

Κι ἄς μένη ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἄς μένη
κι ἡ σόμπα μας ἄς καίη ἐκεῖ στὸ πλάι
Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
θὰ ῥθῆ κι ὁ "Αι-Βασίλης γιὰ νά φάη.

Στέλιος Σπεράντσας

Γ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. «ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ»

—“Όση γαλήνη και ἄν κἀνη, ὅση καλοκαιρία και ἄν ὑπάρχη, πάντα στίς δώδεκα τὰ μεσάνυχτα κάθε παραμονῆς Χριστουγέννων θά ἰδῆτε ἐδῶ τῆ θάλασσα νά φουσκῶνῃ, νά ἀφρίζῃ χωρὶς βοῆ και ἀντάρα και νά γεμίξῃ ἄσπρα κύματα, λέτε και εἶναι κοπάδια πρόβατα, πού βόσκουν σέ λιβάδι. Και παλι σιγά-σιγά τὰ κύματα σβήνουν και χάνονται στὰ βάθη τοῦ πελάγου...”

“Ἐτσι μᾶς ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρίβοντας μέ τὰ ροζιάρικα, χονδροπετσιασμένα χέρια του σιγά-ρο. Και ἐξακολούθησε:

— Και μὴ θαρρεῖτε πῶς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, πού βουτίζουν ἐδῶ... Εἶναι ὁ βοσκός, πού σαλαγάει τὰ πρόβατα ἐπάνω κάτω στοῦ περιγιάλι... Ἐμεῖς τὸ ξεύρουμε πάππου πρὸς πάππου και τὸ εἶδαμε μέ τὰ μάτια μας...”

Ἀπίθωσε τὸ σιγάρο στοῦ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ, ὅπου ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, και ἐσταυροκοπήθηκε μ’ εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, πού τὸ εἶχαν ψῆσει ἢ ἄλλιμη τὸ λιοπύρι και τὰ ξηροβόρια, ἀνυψώθηκε μέ μιάν ἐνατένισι κάποιας ὀπτασίας. Και τὰ μάτια του, πού τὰ ἐσκίαζαν πυκνά,

ἀκατάστατα φρύδια, ἐπῆραν μιὰν ἡμερότητα καὶ μιὰν ἀγαλλίασι, ὡσάν νὰ ἔβλεπαν στὰ Θεοφάνεια δλάνοικτο τὸν οὐρανό...

—“Ἐτσι εἶναι, εἶπε, ζαναπαίρνοντας τὸ σιγάρο καὶ τραβῶντας βαθειῆς ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... Ἐκαθόμουνα δίπλα τῆς καὶ ἄρχιζε τὴν ἱστορία...”

✕ Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα ράχι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λιοστάσι; Ἐκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα μὲ τ' ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχισέλιγγα τοῦ τόπου... Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μηδὲ λιοστάσια, μηδὲ χωριό... Ἐρχονταν, βλέπεις, οἱ «φοῦστες» μὲ Ἀλγερίνους καὶ ἐσκότωναν τὰ παλληκάρια καὶ ἐπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὔρισκαν... Γι' αὐτὸ καὶ τὸ χωριὸ ἦτο ὑψηλὰ στὴν Παλιοχώρα καὶ εἶχε βίγλες, πού ἐφύλαγαν καὶ ἔδιναν εἶδησι.

Καὶ ὅταν ἐφαίνονταν οἱ φοῦστες στὸ γιάλο, οἱ ἐξωμεριῆτες ὅπου φύγη φύγη... Ἄκουες θρηνο τὰ παιδιὰ καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν στὸ φρούριο... Ἄς εἶναι...

✕ Πού λές, σ' ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα ράχι ἦτο ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », πού λέγει τὸ τραγοῦδι... Μὰ ἦταν ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ' ἄνθρωπο.

Μιὰ βραδιά, πού λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλοι, πού ἔσκιζαν ἄνθρωπο, οὔτε ἔσκουζαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεῦθησαν στὰ πόδια τοῦ Χριστόγιωργα.

⊖ Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ; ἐξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος.

Ποιὸς εἶσαι; Τί γυρεύεις τέτοια ὦρα;

—“Ἄν εἶσαι χριστιανός, ἀνοιξε ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.”

Μ' έπιασε ή νύκτα και τὸ κρύο και δὲν ήξεύρω ποῦ νά πάω.

Έχιόνιζε κι όλας, εξέχασα νά σοῦ τὸ εἰπῶ.

— Τράβα τὸ δρόμο σου και ἐδῶ δὲν εἶναι χάνι, ἐξεφώνησε ὁ Χριστόγιωργας και ἐχούγιαξε τὰ σκυλιά.

Μὰ ἐκεῖνα δὲν ἐκουνήθηκαν!

— Για τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ποῦ γεννιέται τώρα, εἶπε παρακαλεστὰ ή φωνή, ἀνοιξε, δὲν βαστῶ πιά...

Ο Μὰ ἐκεῖνος ποῦ ν' ἀνοίξη!

— Σῦρε στοῦ δρόμο σου, ξαναεἶπε ἀγριεμένα.

— Για τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἀνοιξε, εἶπε πάλι ή φωνή.

(Μὰ ποῦ ἐκεῖνος!..)

Κι ἐξαφνα ἄκουσε τὸ ποδοβολητὸ τῶν ἀρνιῶν, ὡσάν νά ἐβγαιναν ἀπὸ τὸ μανδρί. Κι ή θύρα ἀνοίξε, μόνη της κι ἐβγῆχαν ἐξω τὰ σκυλιά. Στὴν κατηφοριά, ὡσάν φεγγερή σκιά, κατέβαινε ὁ ξένος. Και ὀπίσω του ἀκολουθοῦσαν τὰ πρόβατα... Μπροστὰ ὁ ξένος και πίσω αὐτὰ και παραπίσω ὁ Χριστόγιωργας φωνάζοντας.

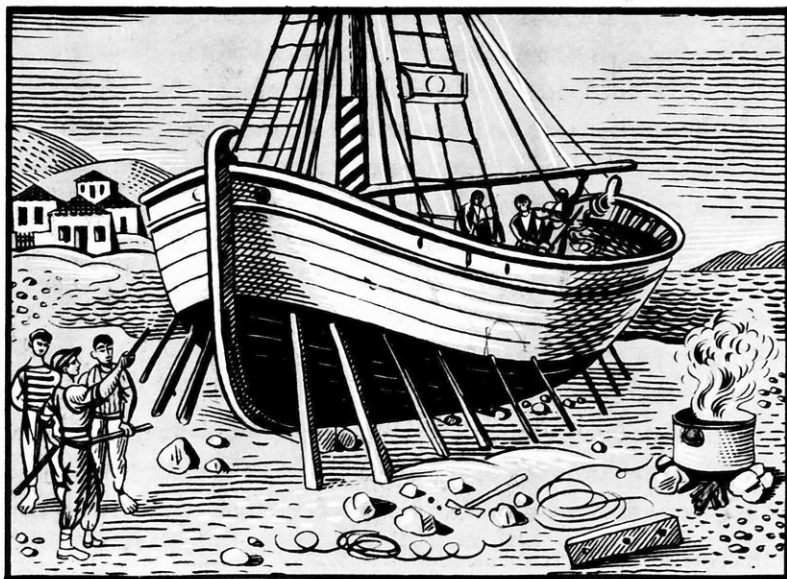
“Ὅταν ὁ ξένος ἐφθασε στὴν θάλασσα, ἄρχισε νά περπατᾶ στὰ κύματα. Ὅπίσω του ἔρχονταν ἕνα-ἕνα τὰ πρόβατα. Και ἐγέμισεν ή θάλασσα ἀπὸ πρόβατα, ποῦ ὀλοένα ἐξεμάκραιναν, ἀκολουθῶντας τὴν φωτερή σκιά, ὡσπου ἐχάθησαν στὰ βάρη τοῦ πελάγου.

Κι ἐχάθηξε κι ὁ Χριστόγιωργας. Κι ἐρήμαξε ή στάνη του. Και μόνον κάθε χρονιά τὴν παραμονή τοῦ Χριστοῦ, στὰ μεσάνυχτα, πηγαινοέρχεται στὸν γιάλο και σαλαγᾶ τὰ πρόβατα, ποῦ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό. Γιατί ὁ Χριστὸς ήταν ποῦ εἶχεν ἔλθει γιὰ νά τὸν σώση ή νά τὸν τιμωρήση.

Και ὁ μπάρμπα Ἡλίας ἐσταυροκοπήθηκε πάλι.

Περιοδικὸν « Ναυτικὴ Ἑλλάς »

Γεράσιμος Ἄμνιος

34. ΤΟ ΡΙΣΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Εἶναι Κυριακὴ τοῦ Φεβρουαρίου, μία ὠραία ἡμέρα.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του καὶ ἔχει καλεσμένο ὅλο τὸ νησί.

Τὸ Ναυπηγεῖο — ὁ ταρσανᾶς, πὺ τὸ λέγουν στὸ νησί — γεμᾶτο μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροκανίδια. Ὁ ἀέρας γεμᾶτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρωδιὰ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας, τῶν σχοινιῶν...

Ὅλα τοῦ ναυτόκοσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοῖ πόθοι καὶ οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέχονται ξυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά. Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σκαριά.

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιά, τὰ ψηλαφοῦν οἱ ἄνδρες, τὰ καμαρώνουν καὶ τοὺς μιλοῦν πολλές φορές· λέγουν τὴν ἀξί-

αν των, λογαριάζουν τή γοργάδα των, συμβουλεύουν τόν πρωτομάστορα για τὸ κάθε τί.

Τὸ μπρίκι τοῦ καπετὰν Μαλάμου ἐπάνω στή σκάρα του με τὴν πλώρη σπαθωτή, στεφανοζωμένη τὴν πρύμνη, με τὰ μποντίλια του ἀπλωτὰ ζερβόδεξα, ὁμοιάζει σαρανταποδαροῦσα κρεμάμενη στὴν ἀμμουδιά.

○ Ὁ λογάλαξη ἢ θάλασσα ἀστράφτει καὶ παιγνιδίζει καὶ φτειάνει γλῶσσες - γλωσσίτσες στὰ πόδια τοῦ карабиου, τὸ ραντίζει με τὸν ἀφρό της, καὶ τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὡσὰν νὰ τοῦ λέγη: ○

† "Ἐλα! Ἐλα! νὰ σὲ πλαγιάσω στὸν κόρφο μου. Τί κάθσαι ἄψυχο ξύλο καὶ βάρυτνο; Δὲν ἐβαρέθηκες τὴ νάρκη τοῦ δάσους καὶ τὴν ἀβουλή ζωή; Ντροπή σου! Ἐβγα νὰ παλέψης με τὸ κύμα! Ὁρμησε στηθάτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν ἄνεμο! Ἐλα νὰ γίνῃς ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τραγούδι τῶν ναυτῶν, κούχημα τοῦ καπετάνιου. "Ἐλα, χρυσό μου, ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο, ὡσάν νὰ νοιώθῃ τὰ λόγια τῆς ἀρχίζει καὶ τριζοβολᾷ, ἔτοιμο νὰ ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος, φρεσκοζυρισμένος, γελαστός, μὲ τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατὺ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμένει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ τὸ βιολὶ καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τὴ χαρὰ καὶ τῶν δυὸ των στὰ τετραπέρατα.

Ὁ παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εὐχὴ στὸ πλεοῦμενο.

Ὁ πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα :

- Φόρα τὸ πλώριο!
- Φόρα σκόντρα καὶ σκαρί!

Ἐνα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴ σκάρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νὰ τραμπαλίζεται, μουνδιασμένο, θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθισιό, ἄτολμο στὴ νέα του ζωὴ. Τὰ παιδιά, πὺ εἶναι ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρὸ, μαζί ὕλα, μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολὴ κοπαδιοῦ...

- Γιούργια, κράζει τότε ὁ καπετάνιος.

Στενάζει τὸ πλοῖο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων, γλιστρᾷ στὰ νερά ὡσάν πάπια, μαζί μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετὰν Μαλάμο, καλοτάξιδο! Καὶ τὸ καρφὶ του μάλαμα, φωνάζει ὁ ναυτόκοσμος, βρέχοντας τὸ ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα.

Ἄνδρέας Κορκαβίτσας

35. ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

— Ποῦ πᾶς, καραβάκι, με τέτοιον καιρό ;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι ;
"Ανεμοὶ σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
ποῦ πᾶς, καραβάκι, με τέτοιον καιρό ;

⊕ Για χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριάδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο παννί. ○

⊕ Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι ;
'Απάνω σου ἂν πέση τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρη τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, με τέτοιον καιρό ;

— Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποῦ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία·
ὀρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία. *ΜΑ*
"Τὰ χελιδόνια" Ζαχαρίας Παπαντωνίου

36. Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

‘Ο γέρο - Καλούδης ράβει τὸ πανί στὴν πλώρη. Οἱ ναῦ-
τες γυρὸ του τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῆ καμμιὰ ἱστο-
ρία. ‘Ο γέρο - Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἄρχισε :

— Μιὰ φορά, ἐκινδυνέψαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρη Θά-
λασσα. Ἐκεῖ, πού ἐνομιζάμε πὼς ἄδικα ἐπαλεύαμε νὰ σώ-
θοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ πκινάκι. Μὲ μιᾶς
ἐξωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημάια κόμπο στὸ
κατάρτι ψηλὰ καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζομε, νὰ φουσοῦμε τὸν
κόχυλα καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ
μόλις ἐφαινόταν ὡσὰν χελιδονάκι, πού σιγοπετᾷ. Σὲ λιγάκι
ἐφάνηκε ὀλόκληρο, ἐρχόταν ὡσὰν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγο
ἐπλησίασε ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά του στὶς κου-
λοῦρες· τὸ ἔλεγαν « Σωτῆρα ».

‘Α! ἄ! ἄ!, ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. Ἐπὸ ἐκεί-
νους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε οὔτε ἐφώναξε κανεὶς. Εἶδα καλὰ
τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο ὀρθὸ στὴν πρύμνη,
τὸ ναύκληρο καὶ πέντ’ ἔξι ναῦτες. “Ὅλοι ἔστεκαν καὶ μᾶς
κοίταζαν, μὰ οὔτε σχοινιά ἐτοίμαζαν οὔτε τίποτα. Μόνον
ὁ σκύλος τους, ἓνας σκύλος μαλλιαρός, κατὰμαυρος, μὲ
κεφάλι ὀλοστρόγγυλο ὡσὰν « μπόμπα » πκλιοῦ κανονιοῦ,
μᾶς ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

‘Ὡστόσο τὸ καράβι ἤρθε μιὰ βόλτα καὶ ἔπεσε δίπλα
μας, δεκαπέντε ὄργιες μακριὰ. Μὰ βλέπω ἐξαφνα τὸν κα-
πετάνιο νὰ γυρίζη στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιά ἐκεῖνος, καὶ
τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... Ποῦ μᾶς ἀφήνετε ; Σῶστέ
μας!... Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... βοήθεια!...

Ἀκούσθηκε κάποια φωνὴ κι ἐσωπάσαμε, ὁ ἓνας ἔκλεισε

τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στὴν
ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε
μιὰ φωνή, ὡσάν νὰ τὴν ἔστελλε ὁ ἴδιος ὁ Χάρος :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου!... Εἶπα πὼς ὁ καπετά-
νιος ἤθελε νὰ παίξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἄρχισα νὰ θυμῶναι
περισσότερο γιὰ τὰ ἄνοστα χωρατὰ παρά γιὰ τὴ σκληρὴ του
πρᾶξι. Ὁ « Σωτῆρας » ὅμως πάντα ἐμάκρανε. Βάζομε πάλι
τις ἄγριες φωνές :

— Ἀδελφια, πνιγόμαστε! ποῦ μᾶς ἀφήνετε! βοήθεια!...
πνιγόμαστε, βοήθεια!...

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατῆ :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Ἔμεινε ὅπου εὐρέθηκε καθένας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρός, παιδιὰ, στὶς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἶπε ὁ καπετάνιος μας.

Ἀντλήσαμε καμμιὰ ὥρα· ἔπειτα ἓνας - ἓνας ἀφήσαμε τὶς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ὡστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιάς καὶ τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεσε στὸ καράβι καὶ ἐνόμιζες πὼς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλώρη οὐρλιαζε τὸ σκυλί καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ρυθμικὰ τὴν θρηνητικὴ τῆς φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε. Ἐνας καὶ ἓνας! Τέτοιοι δὲν βρίσκονται σ' ὅλη τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε ; τοῦ λέγει ἓνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε ; Νὰ παλέψετε!... Σ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ Χάρος ; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρῃ ; Νὰ σὲ πάρῃ παλληκαρίσια. Ὅχι νὰ σταυρώσῃς τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῆς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κύμα νὰ μᾶς καταπιῇ ;

— Ὡσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφᾶω ἐγώ!...

Ὁ καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιὸς ἤμποροῦσε νὰ κινηθῆ ; Τὸ χιόνι ἦταν ὡς ἓνα πῆχυ στὸ κατὰστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

Ἔτσι ἤμαστε, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή :

— Ἐ! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν « Σωτῆρα » ; Δόξα νὰ 'χῃ ὁ

Θεός, δὲν ἦταν ἀπὸ τὰ καταραμένο καράβι· ἦταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετὰν Καρέλη, πού μᾶς ἔσωσεν. Ὀλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ρούχα, πού εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσαί μὲ ρούμι καὶ μᾶς ἐξάπλωσαν στὰ ζεστά στρώματα.

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερὸ χιονιᾶ. Ἑβδομήντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἦταν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα πὼς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιροῦ, Δὲν ἀράξαμε ἀκόμη, καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχη στὴν πλώρη καὶ νὰ φωνάζη. Κοιτάζω καλὰ· τὸ καταραμένο καράβι, ὁ « Σωτήρας », ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα κι ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισιμάνη.

— Ἡ κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἶπα· νά, πού ὁ Θεός δὲν μᾶς ἄφησε νὰ χαθοῦμε!

Ἄρχισε νὰ νυκτώνη καὶ ὁ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, ὁ Τσικνιάς, ἐσκοτείνιασε. Ἀσυνήθιστη κίνησι ἄρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιά τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς ἄγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἐχθρὸς καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρήσῃ ὅπως ἤμποροῦσε καλύτερα!

Καὶ ἀλήθεια σὲ λίγο ἐπλάκωσεν ὁ ἐχθρὸς. Μαῦρος, θεοσοκότεινος ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιά ὁ χιονιάς μὲ ἄγριες φωνές καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιὰ κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἐτρίζανε, φωνές ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἓνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένο

ξυλεία έπετοῦσαν τὰ σανίδια ὡσάν πούπουλα κι έσκέπασαν τή θάλασσα ἔως πέρα στό νησί! Μιά μαούνα σμυρναίικη, φορτωμένη κάρβουνο, ἄδειασε ὅλως διόλου. Ἐπό μιὰ σφουγγαράδικη μηχανή δέν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια έσήκωσαν τίς ἄγκυρές τους και ἄγριοσφυρίζοντας ἔρρίχθηκαν ποιὸ νὰ πρωτοφύγη. Ἐμεῖς ἤμαστε στήν ἄκρη και εὐκολα, ἀφοῦ ἔρριξαμε τήν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπό τήν Μικρὴ Δῆλο.

Ἐπὶ τὴ νύκτα ἐβάσταξε ἡ θύελλα. Καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ ἡμέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποὺ ἔγινε. Ἐλλα καράβια ἦσαν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνά ἀπὸ ξάρτια, ἓνα ἐδῶ εἶχε τὴ μισὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ ἦταν δίχως φλόκου. Δέν ξέρω πῶς ἐπῆγα στήν πρύμνη και βλέπω τὸν καπετάνιο μας ὀπίσω στό τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες ; τὸν ρωτῶ.

— Ἐχ, παιδί μου, λέγει ἀναστενάζοντας, ὁ κακομοῖρης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Ἐ Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια και βλέπω τὸν « Σωτῆρα » πεταμένον ἔξω στίς πέτρες και κοντὰ τοὺς ναῦτές του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νὰ τουρτουρίζουν, γῦρο στή φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο και ἄγριομάτη, νὰ κοιτάζῃ τὰ ναυάγια ὡσάν νὰ ἐκοίταζε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

Ἐ Τὸν κακομοῖρη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δέν ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι... Ξαναεῖπε ὁ καπετάνιος μας.

— ἘἈλήθεια, ἐλυπήθηκα και ἐγὼ τὸ καράβι, εἶπε ὁ γέρο Καλούδης. Μὰ νὰ ξέρετε, πῶς ἡ θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της.

Ἐ Ἐστερα ἐσῶπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλὴ ὥρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

« Λόγια τῆς πλώρης »

Ἐ Ἐνδρέας Καρκαβίτσας

Μ Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ
37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ἦταν δέκα χρονῶν παιδί ὁ Ἀνδρέας καὶ ἐγνώριζε κιόλας τὶς στενοχώριες τῆς ζωῆς.

Σὲ ἡλικία τεσσάρων μόλις χρονῶν εἶχε χάσει τὴ μηνούλα του καὶ τώρα ἔχασε καὶ τὸν χαλό του πατέρα. Ἔτσι ὁ Ἀνδρέας μὲ τὸ μικρούλη του τὸν ἀδελφό, τὸ Νώτη, ἔμειναν στοὺς πέντε δρόμους:

Καλὰ πού εὐρέθηκε ἡ θεία τους ἡ Σταυρούλα, ἡ ἀδελφή τῆς μάνας τους τῆς συχωρεμένης καὶ τὰ περιμάζεψε. Πτωχὴ ὅμως κι αὐτὴ ἐργάτρια σ' ἓνα ταπητουργεῖο, πού νὰ χορτάσει ψωμί τὰ ὄρφανά! Τί νὰ πρωτοκάμη ἡ θεία ἡ Σταυρούλα μὲ τὶς ὀλίγες δραχμοῦλες, πού παίρνει;

2. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἀνδρέας, πού ἦταν παιδί πολὺ στοχαστικὸ κι ἐκαταλάβαινε τὶς στενοχώριες τῆς θείας του, τῆς λέγει:

4 Ξέρεις, θεία Σταυρούλα, ἐγὼ σὲ λίγο τελειώνω πιὰ τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἔμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγάλω τὸ δικό μου ψωμί.

— Σὲ καλὸ σου, γιόκα μου! Ποιὸς θὰ σὲ πάρη στὴ δουλειά του μιὰ στάλα παιδί; Τί ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ ἓνα παιδί στὴν ἡλικία σου;

Μὰ ὁ Ἄνδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπύρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

Ἔτσι γλωμὸ ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἔπαιρνε κανένα κουτί. Σπύρτα εἶναι, χρειάζονται!

3) Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἄνδρέας ἐπλησίασε ἓναν κύριο, τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαине ἀπὸ ἓνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρῶο δὲν εἶχε πουλήσει οὔτε ἓνα κουτί.

— Πάρτε, κύριε, ἓνα κουτάκι σπύρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

Ὁ κύριος ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ γλωμὸ του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλιψί.

Ἐψάξε τότε ὁ κύριος γιὰ ψιλὰ, ἀλλὰ δὲν εὗρηκε. Ὑστερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ κι ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε ὀλιγώτερο ἀπὸ ἑκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρέ μου, ποὺ δὲν ἔχω ψιλὰ, εἶπεν ὁ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ.

— Δῶστέ μου, κύριε, τὸ ἑκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὔρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρέξω γρήγορα - γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτά θὰ σὰς φέρω τὰ ψιλὰ.

— Ἀλήθεια τὸ λές; ἐρώτησε ὁ κύριος, βλέποντας τὸν Ἄνδρέα κατάματα.

— Ναι, ἀλήθεια σὰς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι ὁ τρόπος πού τοῦ μίλησε ἔπεισαν τὸν κύριο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἑκατοστάριχο.

Ὁ Ἀνδρέας ἔφυγε τρεχᾶτος.

Ὁ κύριος ἔμεινε ἐπάνω στὸ πεζοδρόμιο καὶ περίμενε. Στὸ μεταξύ πλησίασε τῆ βιτρίνα κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά, πέρασαν δέκα κι ὁ Ἀνδρέας ἀκόμη νὰ φανῇ! Ὁ κύριος ἄρχισε νὰ κουνᾷ τὸ μπαστοῦνι του νευρικά καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρασαν ἄλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

+ Κουτὸς ἤμουν νὰ πιστέψω σ' ἓνα παιδὶ τοῦ δρόμου ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισὴ ὥρα, σὰν ἀπελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπιτί του.

4. Πῆν ἄλλη μέρα βλέπει ὁ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του ἓνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. Ἐμοιαζε ἀπαράλλακτα μὲ τὸν μικρό, πού τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἑκατοστάριχο, μόνον πού ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἐκεῖνον.

Κάποια μεγάλη θλιψι θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ παιδί, γιὰ τὰ μάτια του ἦταν γεμᾶτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲ ὕφος φοβισμένο, ἐσεῖς εἶσθε, ποῦ δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρῶτὸ τὸ ἑκατοστάρικο;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησε ὁ κύριος.

— Νά τα τὰ λεπτά σας, κύριε. Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου;

— Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα ποῦ σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ρώτησα, γιατί τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε ὁ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

Ὁ κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

Ἦστερα πῆρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει:

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

§. Σὲ λίγο μπῆκαν σὲ ἓνα στενοδρόμι.

— Ἐδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἓνα σκοτεινὸ ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσαρα - πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιά τοῦ υπογείου ἦταν ἓνα ἀχυρένιο στρώμα. Ἐπάνω στὸ στρώμα αὐτὸ κοιτόταν ἓνα παιδί καὶ στὸ πλάι του παράστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμμα.

Ὁ κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὡσάν τὸ κερὶ.

Γονάτισε ὁ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἓνα χεράκι ξυλιασμένο.

Ἐδῶσες στὸν κύριο τὰ λεπτά; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφοῦλή του. Καὶ ἡ φωνή του, ἀδύνατη, νόμιζες πῶς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώσῃ τὰ λόγια του.

Ὁ καλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφίλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του:

— Θα φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνη κα-
λά. Μιά στιγμή καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια.

6. ^{Μετὰ} Σε λίγο ξαναγύρισε μετὰ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων
βοηθειῶν. Πῆρε ὁ ἴδιος τὸ παιδί στὴν ἀγκυλιά του καὶ τὸ
ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

Ἦστερα ἀπὸ λίγη ὥρα ὁ Ἀνδρέας ἦταν ξαπλωμένος
ἐπάνω σ' ἓνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο.

Ἡ πληγὴ του βέβαια ἦταν βαρεῖα καὶ ὁ κίνδυνος μεγά-
λος. Ἀλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

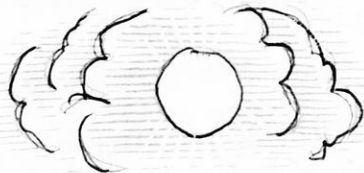
Ἐμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο ὁ Ἀνδρέας.

Ὅταν ἔγινε καλὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, ὁ κα-
λὸς κύριος δὲν τὸν ἄφησε πιά νὰ πουλᾷ σπέρτα. Τὸν ἔστειλε
πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ
ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸν Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀνδρέα.

Ὅυτε τοὺς ἄφησε νὰ ζοῦν στὸ ἴδιο ὑγρὸ καὶ ἀνήλιο
ὑπόγειο. Πῆρε τῆ θεία τους τῆ Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ
πλοῦσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἓνα
μεγάλον προσηλιακὸ δωμάτιο.

Ἀπὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μετὰ τὰ ὄρφανὰ ἀνεψάκια
τῆς ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιὰ μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν
τίμιοι ἐργάτες καὶ καλοὶ ἄνθρωποι.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

“Ε! σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἄσωτο ἀπλώστε
καὶ δώστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα...
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δώστε!

Ποιὸς λέει, ποιὸς, πῶς ὄλ' αὐτά, πού τώρα σεῖς πετᾶτε,
εἶναι δικά σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ πού περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ' ὄρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.
“Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.”

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ' ἐκεῖνον, ὅπου δίνει.

« Ποιήματα » Γ'

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

39. ΕΡΓΑΣΙΑ

ΗΜΕΡΩΝΕΙ αὐγή δροσάτη
μέ τὸ πρῶτό της πουλι
λές και κράζει τὸν ἐργάτη
στὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μέ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι και γέροι,
τρέξετ' ὅλοι στὴ δουλειά!

Ο Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
ἐν ἀγκάθι στὴν καρδιά·
πέστε ἀζήλευτα: Εἶναι τοῦτος
ἐργασίας κληρονομιά.

Σηκωθῆτε! Ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπὸ,
ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζη
μ' ἕναν ἴδρωτα συχνό.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
οἱ γλυκύτετοι καρποὶ
εἶν' οἱ μόνοι, πού τ' ἀνθρώπου
σῶμα τρέφουν και ψυχή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μέ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι και γέροι,
τρέξετ' ὅλοι στὴ δουλειά!

ΕΡΓΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. Ὁ Πύρρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπειροῦ, τὸ 272 πρὸ Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἓνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας καὶ ὤρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ τὴν ἴδια στιγμή μαζεύθησαν οἱ Σπαρτιᾶτες, γιὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ὁ βασιλεὺς τους Ἀρέας ἔλειπε μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη.

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιᾶτες ἀποφάσισαν νὰ

στείλουν πρώτα τις γυναίκες και τὰ παιδιά τους στην Κρήτη, έπειτα, δουλεύοντας όλονυκτίς, νά σκάψουν γύρο στην Σπάρτη μιὰ βαθειά τάφρο και τὸ πρωὶ νά πολεμήσουν μετὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

Οἱ γυναίκες, ὅταν ἔμαθαν, πὼς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ και ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιὰ γυναίκα, ποὺ ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι και τὰ ἔβαλε μετὸς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασι ποὺ πῆραν, νὰ στείλουν τις γυναίκες στην Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῶ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Και κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἄρχισαν νὰ σκάβουν τὴ βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες και οἱ γυναίκες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν και αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τοὺς ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές και ἐκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές.

3. Τὰ ἐξημερώματα, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἄρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναίκες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπερασπίσουν γενναῖα, γιατί δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδος του, οὔτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάνας του ἢ τῶν ἀδελφῶν και τῆς γυναίκας του.

Ὅλη τὴν ἡμέρα οἱ Σπαρτιᾶτες και τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν μετὴ μεγάλη γενναϊότητα. Ὡστόσο νικητῆς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὅμως ἐξημέρωσεν,

ἄρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὰν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναῖκες, πού ἦταν ὅλες μέσα στὴ φωτιά τῆς μάχης, τοὺς παρεκίνουν ἀδιάχοπα. "Ἄλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμί καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἔπαιρναν τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν.

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἄλογο του νὰ ὀρμᾷ πρὸς τὴν πόλι. Οἱ Σπαρτιᾶτες, πού ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναῖκες ὤρμησαν μὲ ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ πληγώνεται τὸ ἄλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἴδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακές του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὅμως ὀρμοῦν μὲ τὰ κουτάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἤθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατί καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ εἶχαν σκοτωθῆ κι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ δυὸ χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλιᾶς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναῖκες, βλέποντας, ὅτι καὶ ὁ βασιλιᾶς τους ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἄνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

"Ἔτσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ μὲ τὴν γενναιοφυχία τῶν γυναικῶν της γλύτωσεν ἀπὸ τὸν μέγαλο κίνδυνο, μπόρεσε κατόπι νὰ ἐξασφαλισθῇ μὲ τὴ φρόνησι τοῦ βασιλιᾶ καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν της.

Κατὰ Χαρίσιον Παπαμάρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

Ὁ Πετρῆς, τοῦ καπετὰν Μπούρα ὁ γυιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἦταν ἓνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄνδρας καὶ ψημένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορά, πού τὸ καράβι γύριζε ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῆ, καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἄνδρέας, ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τίς ἱστορίες, πού ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἄπὸ ἕλες τίς ἱστορίες αὐτές πρὶν πολὺ ἄρρεσε τοῦ Ἄν-

δρέα ή ιστορία τής Γοργόνας και ό Πετρῆς τοῦ τήν ξανά-
λεγε μέ πολλή εύχαρίστησι.

Ήταν μιὰ ἀληθινή ιστορία, καθὼς ἔλεγεν ό Πετρῆς, ἀφοῦ συνέβηκε ἀκόμα και στόν παππού του. Στά μεγάλα ταξίδια, βλέπεις, λαχάινει καμμιά φορά τὰ καράβια νά βρισκωνται ὀλομόναχα, μέρες και νύχτες ὀλάκερες, βωλοδέρνοντας μέσα στις μακρινές θάλασσες. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ἀπό οὐρανός και θάλασσα, θάλασσα και οὐρανός. Βραδυάζει, ξημερώνει και στεριά δὲν φαίνεται. Θαρρεῖ κανεῖς πὼς τὸ καράβι ριζωσε στὴ μέση τοῦ πελάγου και δὲν μετατοπίζεται μηδὲ ὀργυιά. **Μ**ο

Μιὰ φορά σάν κι αὐτὲς ἦταν πού ό γέρο - Μπούρας, ό παππούς τοῦ Πετρῆ, εἶδε τήν Γοργόνα.

Τὴν εἶδε μέ τὰ μάτια του; ρώτησε ό Ἄνδρέας.

Ἄ Ἀκούς λέει; Τὴν εἶδε μέ τὰ μάτια του, τὴν ἄκουσε μέ τ' αὐτιά του και τῆς μίλησεν, ὅπως μιλοῦμε, καλὴ ὥρα, οἱ δύο μας, βεβαίωσε ό Πετρῆς. Ὁ πατέρας μου τὸ ἔχει ἀκουστά ἀπό τὸν ἴδιο τὸν παππού μου. Και νά πὼς ἔγινε. **Α**

Ὁ παππούς εἶχεν ἓνα δικάταρτο καράβι. Ταξίδευεν ἐκείνη τὴ χρονιά κατὰ τὴν Μπαρμπαριά. Ήταν καλοκαίρι φεγγαράδα κι ό παππούς ξαγρυπνοῦσε στοῦ τιμόνι, τὰ μάτια του τέσσαρα νά μὴ ξεδρομίση τὸ καράβι ἀπό τὸ δρόμο του.

Ὁ Ἐξαφνα, ἐκειδὰ πίσω ἀπό τὴν πρῶμη ἀκούγεται μεγάλη φασαρία, κτύπος μέσα στά νερά. Σάν νά ἦταν κανένα θεριόφαρο κι ἔδερνε τὰ νερά μέ τὴν οὐρά του. Κάνει νά γυρίση κιάλας τὸ τιμόνι ό παππούς, αὐτὸ τίποτε. Καρφωμένο στόν τόπο. Μῆτε δεξιά στρίβει μῆτε ἀριστερά! Γυρίζει τὰ μάτια του πίσω και τί νά ἰδῆ. Μιὰ γυναῖκα στέκεται πίσω ἀπό τὸ καράβι, ὄρθια μέσα στὴ θάλασσα. Εἶναι θεόρατη, βασιτιέται μέ τὰ χέρια της ἀπό τὸ τιμόνι κι ἀπό τὴν κουπαστή. Τὸ κορμί της ὡς τὴ μέση εἶναι γυναίκειο κι ἀπό

τῆ μέση καὶ κάτω θεριόψαρο, ὄλο λέπια. Ἡ οὐρά της δέρ-
νει τῆ θάλασσα σάν τὴν ἔλικα τοῦ βαποριοῦ. Ἰδια ὅπως
εἶναι ἡ φηγούρα στὴν πλώρη κάποιων караβιῶν, μόνο πού
εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὐτὴ εἶναι θεόρατη, ὀλοζώντα-
νη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά
της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια. Α

Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του.
Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ὥστόσο. Γιατὶ ὄλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν
ἔχουν ἀκουστά. Ἐκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περίμενε.

Ἡ Γοργόνα τοῦ μίλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος;

Ἡ φωνή της ἦταν γλυκεῖα καὶ παραπονεμένη. Λ

Ὁ παππούς μου, πού ἤξερε τίς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ
τῆς λέει μονομιᾶς:

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου!

Αὐτὸ ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμο-
γέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι, καὶ βούλιαξε ἀγάλι - ἀγάλι μέσα
στὸ πέλαγος. Γιατὶ ὁ παππούς μου ἤξερε τὸ λόγο. πού τοῦ
γύρευε τὸ στοιχειὸ τῆς θάλασσας. Αὐτὴ, νὰ καταλάβης, εἶ-
ναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Γυρίζει λοιπὸν τίς
θάλασσες καὶ ρωτᾷ τοὺς караβοκύρηδες καὶ τοὺς καπετα-
ναίους καὶ ἀλλοίμονό τους ἂν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαν-
τήσουν.

Ἔτσι δὲν τὴν ἔπαθε ἓνας καινούργιος καπετάνιος Πει-
ραιώτης; Δὲν ἤξερε πιά, ἤθελε νὰ κάνῃ τὸν ἐξυπνο, δὲν
ξέρω. Μ

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος; Τὸν ρωτᾷ ἡ Γοργόνα.

Καὶ αὐτὸς τῆς λέει:

— Τώρα πιά ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος! Αὐτός, κυρά μου,
πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἓνα καρύδι.

— ὦ, Πετρῆ! λέει μὲ ἀστραφτερά μάτια ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά;

— Ποιὰ αὐτά;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. Ὁ πατέρας σου τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο;

— Καὶ βέβαια, Ἀνδρέα, τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο. Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. Ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος ζῆ καὶ θὰ ζῆ αἰώνια. Νά, ἐδῶ μέσα στὴν καρδιά μας. Κάθηκε τὸ βασίλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. Ἀνδρέα! Ἀνδρέα! Ὅλες οἱ θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι Ἑλλάδα! Ὅλα τὰ κύματα ξέρουν τὶς ἐλληνικὲς καρένες! Ὅπου νὰ ταξιδέψης θὰ ἀνταμώσης τὴν ἐλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἄλμπουρα.

«Ὁ Ἀργοναύτης»

Στράτης Μυριβήλης (Διασκευὴ)

42. Η ΠΡΟΓΟΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Ὁ νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνῶντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο: Ὁ γέρο - Ξυνιαῶς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσῃ μιὰ ξηρὴ καστανιά, εὐρῆκε « ἀρχαῖα ».

Ἀμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναῖκες, κι ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βοσκοὶ κι ἐκοίταζαν ἓνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. Ὁ ἓνας ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκεῖνον ποὺ εἶχαν πρὸ καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. Ἄλλος πὼς εἶναι παλιό, μαρμάρينو πεζούλι.

Νὰ κι ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιούχος. Ἐπλησίασε κι ἔξυσε λίγο μὲ τὸ ραβδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαία πλάκα, εἶπε σοβαρά. Κι ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδὴ ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριὸ ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.

Ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ χωριὸ συζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὔρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς ἄλλης μέρας ἐγύρισε ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθηκαν τὸ νέο κι ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Ξυνιαῶ. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τὶς πελώριες καστανιές ἀποτελοῦσε πολὺ ὁμορφο τοπίο. Σὰν νεώτερος ὁ δάσκαλος πήδησε στὸ σκάμμα κι ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῆκε. Καὶ ἐπιγραφή μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῆ αὐτό, κύρ δάσκαλε; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Θα είναι γραμμένο στην πλάκα πράγμα αξιόλογο, από την εποχή, πού ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἦταν ἐλεύθερη.

Ὁ πρόεδρος ἔκαμε νόημα. Ἐπήδησαν τότε στο σκάμμα μερικά παλληκάρια καὶ συνέχισαν μὲ προσοχὴ τὸ σκάψιμο.

Ἡ πλάκα ἐξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸ μέτρα μῆκος καὶ ἓνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν στο χωριὸ καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν στὴν εἴσοδο τοῦ σχολείου. Ὁ δάσκαλος ἐκαθάρισε τὴν ἐπιγραφή καὶ τὴν ἀντέγραψε. Ὡς τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν στο σχολεῖο καὶ ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφή σοβαροὶ καὶ συγκινημένοι. Ἦταν ἓνα πραγματικὸ προσκῆνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ ὅποιοι καθωδήγησαν καὶ ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὄχι μόνον ἐμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Μετὰ τὴν λειτουργία ὄλο σχεδὸν τὸ χωριὸ ἐμαζεύθηκε στὴν πλατεία, κάτω ἀπὸ τὰ γέρεκα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχέθηκα, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἐξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφή. Καὶ θὰ τὸ κάμω. Σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἱστορία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος ἱστορικοῦ Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφή τῆς πλάκας.

Ψίθυρος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εὐρισκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστοῦ. Ἀρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Καὶ ἡ Ἑλλάς μας εἶχε χωρισθῆ σὲ πολλὰ μεγάλα ἢ μικρὰ κράτη. Ἡ ἰδιαίτερή μας πατρίδα εἶχε συμπεριληφθῆ στὴν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, πού εἶχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε — τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσσο.

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἂν καὶ ἑλληνικά, ἐγκρίνιαζαν μεταξὺ τους. Αἰτία ὁ ἐγωισμὸς τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ λίγο ἔλειψε νὰ πιασθῆ ὁ φιλόδοξος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε', μὲ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἂν συνέβαινε αὐτό, τὰ ὑπόλοιπα ἑλληνικά κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φοβερὸς ἐμφύλιος πόλεμος δηλαδὴ.

— Καὶ πῶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Τώρα θ' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

Ὅταν ἄρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμή ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, πού τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ὁμίλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος Ἕλλην πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σᾶς τὰ διαβάζω ἀπλοποιημένα στὴ γλῶσσά μας:

Ἄκούστε, φίλοι μου. Ὅλοι εἴμαστε Ἕλληνες ἐδῶ καὶ ἑλληνικὲς χῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἠθικὸ Ἕλληνες νὰ σκέπτονται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον Ἑλλήνων. Τούναντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, πού περνοῦν ὀρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούωμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τὶς ἑλληνικὲς πόλεις.

» Ὅλοι μας βλέπομε νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὴ δύσι μαῦρα σύννεφα. Κι ἀκοῦμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὄπλων. Οἱ Ρωμαῖοι, πού ὑπέταξαν τοὺς Ἕλληνας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, δὲν θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

» Σὺ, Φίλιππε, πού εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος Ἕλλην ἡγεμῶν, πρέπει νὰ δώσης τὸ παράδειγμα: Νὰ μὴ θέλῃς νὰ κατακτήσης ἑλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῆς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμᾶς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ἀδυνα-

τίζοντας αυτές, έτοιμάζεις την Έλλάδα να γίνη σε λίγο σκλάβα των Ρωμαίων.

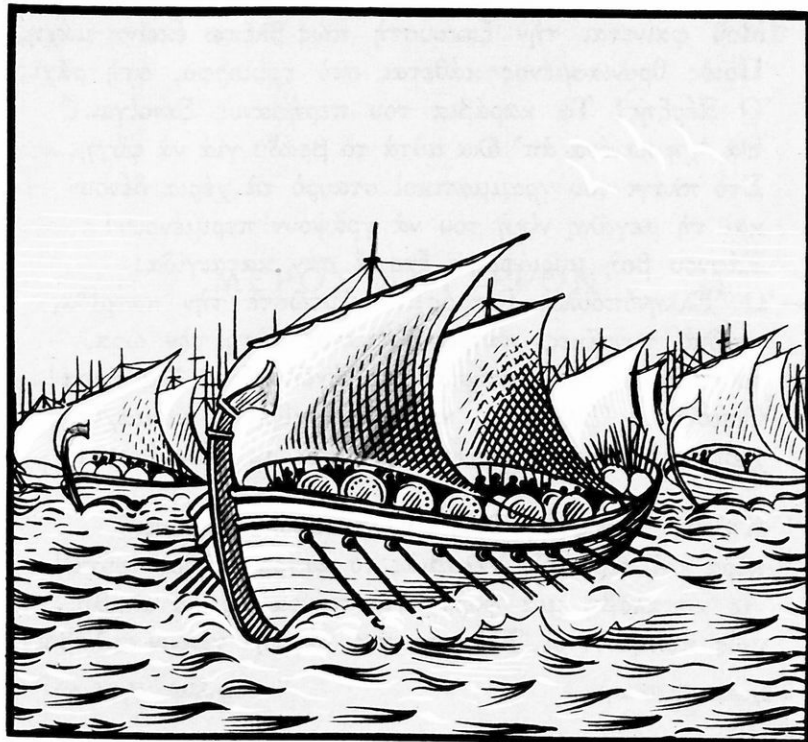
» Είναι φοβερό, μα τους θεούς, να εξοδεύωμε την ζωτικότητα μας σε έμφυλιους πολέμους, ενώ γυρό μας ξένοι λαοί αυξάνουν ολοένα την δύναμί τους. "Αν δέν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύννεφα από την δύσι δὲ θὰ ἀργήσουν να σκεπάσουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Έλλάδος μας».

Ἐτελείωσεν ὁ δάσκαλος καὶ ὄλοι τὸν ἐκοίταζαν, χωρὶς να μιλοῦν. Μόνον ὁ πρόεδρος ἐφαινόταν, ὅτι κάτι ἤθελε να εἰπῆ.

— Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

«Νὰ μιλήσω καὶ να εἰπῶ τί; Τὸν θαυμασμό μου, τὴν ιδιαίτερή μου ἱκανοποίησι; Νομίζω πὼς βλέπω ἐδῶ μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πὼς ἀκούω τὰ λόγια του.»

— Θὰ ἠθέλατε, βέβαια, ξανάρχισε ὁ δάσκαλος, να σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγελάου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους καὶ κάποτε ἔφθαναν καὶ σε πόλεμο. Ἦξεραν ὅμως τὶς περισσότερες φορές να πειθαρχοῦν καὶ να συμφιλιώνωνται, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. "Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μόλις ἐτελείωσεν ὁ Ἀγέλαος, ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος, συγκληθέντες ἐχειροκρότησαν θερμά. Ἐσβήσθησαν τότε τὰ μίσση. Ξανάγιναν ὄλοι Ἕλληνες πατριῶται, ὑπέγραψαν εἰρήνη καὶ ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους με «κλάδον ἐλαίας». Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγελάου ἐγινε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθηκε ὁ λόγος του σε πλάκες, ὅπως συνήθιζαν. Καὶ μία ἀπὸ τὶς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, πού εὐρήκαμε.

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Πῶς γιγαντώνεται ἡ ψυχὴ σὲ τοῦτα τὰ πελάγη!
Ἄνδρειεύεται, παίρνει καρδιά καὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει...
...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς τὸ μάτι
ἀπὸ καράβια ἀμέτρητα τῆ θάλασσα γεμάτη!
Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φθάνει·
πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιᾶνοι,
σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολὲς φοροῦνε
καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

- Ο Μοῦ φαίνεται τὴν ξακουστὴ πῶς βλέπω ἐκείνη μάχη.
 Ποιὸς θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ ράχι;
 Ὁ Εἰρξῆς! Τὰ καράβια τοῦ περήφανος ξανοίγει.
 Θὰ ἔχη κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγη;...
 Στὸ πλάγι τοῦ γραμματικοὶ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν
 καὶ τὴ μεγάλη νίκη τοῦ νὰ γράψουν περιμένουν!
 Εἰς βοὴ βοῆ μυριόφωνη ξεσπᾷ σὰν καταιγίδα:
 — ὦ Ἑλληνόπουλα, ἐμπρός!... γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
 παιδιὰ, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
 τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα!...
 Ὁρμοῦν οἱ Ἕλληνες... καὶ νὰ, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
 χέρια μὲ χέρια πιάνονται σκλαβιά κι Ἐλευθερία!

Κτύπα, περήφανη θεά, Ἑλληνοπούλα, κτύπα
 πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιάς τὸ μαῦρο στῆθος τρύπα!
 Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορά, γιὰ πάντα ἄς καταλάβῃ,
 πῶς πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνουν σκλάβοι!

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ

ΑΝΘΙΣ

ΜΑ 44. ΗΛΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

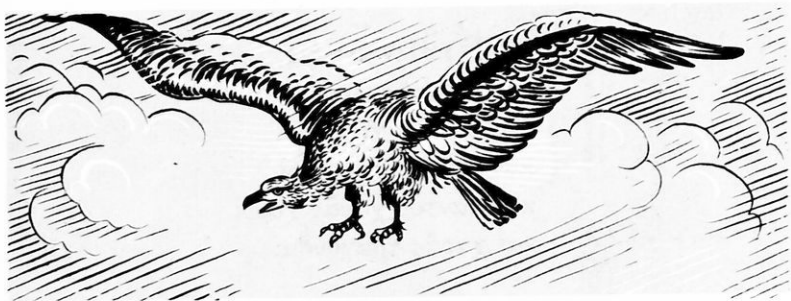
Θ
Η ΛΘΕ πάλιν ἀνοιξις,
ἤλθαν τὰ λουλούδια.
Πράσινα ἢ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χορρὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια

Θ Ἐλειωσαν στὶς κορυφές
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια.
"Ανοιξ' ἢ τριανταφυλλιά.
Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά
ἤλθαν πάλι τὰ πουλιά,
ἤλθανε τ' ἀηδόνια. Ο

"Ολ' ἢ φύσις χαρωπὴ
χαίρεται καὶ ψάλλει.
Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
μὲ χαρούμενη καρδιά.
"Ο χειμῶνας τὰ κλαδιὰ
θὰ μαράνη πάλι. Μ Α

* Ἄγγελος Βλάχος

Μ

Α΄ ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

“Ένα ποιμνιον έβροσκειν εις τὸ λιβάδι. “Εξαφνα ένας αετός πετᾷ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει ένα ἀρνί.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐζήλευσε· ἠθέλησε δὲ νὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ αετός. “Ωρμησε λοιπὸν μὲ πολὺν θόρυβον ἀπὸ ένα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχάς της εἰς τὴν ράχιν ἐνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβαλε ὅλην της τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριὸς ἦτο βαρὺς δι’ αὐτὴν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ οἱ ὄνυχές της εἶχον ἐμπλεχθῆ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· ὅσον καὶ ἂν ἤνοιγε τὰς πτέρυγας της, δὲν κατῶρθωνε νὰ πετάξῃ.

✠ Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βοσκὸς καὶ συλλαμβάνει τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων καὶ τὸ βράδου τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιὰ τοῦ βοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπορίαν:

— Πατέρα, τί ὄρνεον εἶναι αὐτό;

— Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἶπεν ὁ βοσκός, εἶναι κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἰδία θέλει, αετός. Μ Α

Κατὰ τὸν Αἴσωπον

46. Ο ΛΥΧΝΟΣ

“Ένας λύχνος είχε κατά τύχην πολὺ ἔλαιον καὶ ἐφείγγε πολὺ. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ καυχᾶται διὰ τοῦτο καὶ νὰ λέγῃ:

—Ἰδέτε, ἰδέτε πόσον φέγγω! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό! Λύχνος εἶμαι ἐγὼ ἢ ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον! Κρῖμα μόνον, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν καὶ δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν! Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἐλαφρὸς ἄνεμος καὶ ἀμέσως ἔσβησε τὸν λύχνον.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἐν ὅσῳ ἤκουε τοὺς λόγους αὐτοῦ, δὲν ἔλεγε τίποτε. Μόνον ἐμειδία. Ὅταν ὅμως ὁ λύχνος ἔσβησε καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε :

Φέγγε, λύχνε, καὶ σιώπα. Νὰ μὴ λησμονῆς, ὅτι εἶσαι ἓνας κοινὸς λύχνος καὶ ἴτι καὶ τὸ ἐλαφρότερον φύσημα τοῦ ἀνέμου σὲ σβήνει. M O

Κατὰ τὸν Αἴσωπον

37

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Εἶπε ὁ καπνὸς μιὰ μέρα:
 — Μεγάλος θὰ γενῶ,
 θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
 θὰ πάω στὸν οὐρανό.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
 θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
 ὥσπου ἐκεῖ νὰ φθάσω,
 στ' ἀστέρια τὰ πολλά.

Καὶ βασιλιᾶς θὰ γίνω,
 καὶ θὰ καταφρονῶ
 τὴ γῆ, ποῦ τῶρ' ἀφήνω
 καὶ πάω στὸν οὐρανό.

Κι ἀμέσως ξεκινᾷ
 νὰ πάη στὸν οὐρανό.
 Μὰ ἔξαφνα φυσᾷ
 ἀγέρι σιγανό.

Καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη
 τὸ μαῦρό του κορμί,
 δυνάμωσε τὸ ἀγέρι,
 τὸν σκόρπισε μὲ ὄρμη.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

“Ένας αετός και μία αλώπηξ έκαμαν την συμφωνίαν να κατοικήσουν ό ένας πλησίον του άλλου και να είναι φίλοι. Και ό μέν αετός επέταξεν εις την κορυφήν ενός ύψηλου δένδρου και έκαμεν εκεί την φωλεάν του, ή δε αλώπηξ έχώθηκε κάτω από ένα θάμνον, ό όποιος ήτο πλησίον του δένδρου, και έγέννησεν εκεί τά άλεπουδάκια της. Αφού και ό αετός εκλώσσησε τά αυγά του, έβγῆχαν τρία αετόπουλα, τά όποια έτρεφε με πολλήν άγάπην.

Μίαν ἡμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εὔρη τροφήν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τι νὰ φάγη, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἤρπασε τὰ μικρά τῆς ἀλώπεκος. Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μὲ τὰ ἀετόπουλά του, μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσην λύπην ἐδοκίμασεν ἡ ἀλώπηξ, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὔρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. Ἦθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῶον χερσαῖον, ὁ δὲ ἀετός πτηνόν. Ἐκαμε λοιπὸν ὅ,τι κάμνουν οἱ ἀδύνατοι· ἐστάθη ἀπὸ μακρὰν καὶ κατηρᾶτο τὸν ἀετὸν διὰ τὸ κακόν, ποῦ τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετός εὔρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ἡμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἐώρταζον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἀφοῦ ἔσφαξαν μίαν αἴγα, ἤναψαν πυρὰν ἐπάνω εἰς τὸν βωμόν καὶ ἔθεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυράν, διὰ νὰ καοῦν. Ὁ ἀετός εἶδε τὰ σπλάγχνα, καί, λαίμαργος ὡς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βωμόν. Δὲν εἶδεν ὅμως, ὅτι μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆρε καὶ ἓν κάρβουνον ἀναμμένον.

Αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ καταστροφὴ του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἄνεμος δυνατός, ὁ ὁποῖος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἤναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερὰ, εὔρέθησαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν ὅλους.

49. ΔΥΟ ΕΧΘΡΟΙ

Πόσον κακόν και άνόητον είναι να μισή κανείς τόν έχθρόν του φαίνεται από τόν έξῆς μῦθον.

Δύο άνθρωποι έταξίδευον με τó ίδιον πλοϊον, αλλά ó ένας ἦτο έχθρός τοῦ άλλου. Καί μόλις εισήλθον εἰς τó πλοϊον ó μὲν ἔγας έπῆγε και έκάθισεν εἰς τήν πρῶραν, ó δέ άλλος εἰς τήν πρύμνην. Δέν ἤθελον να βλέπη ó ένας τόν άλλον.

Αἴφνης έσηκώθη δυνατός άνεμος και έξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ο κίνδυνος να πνιγοῦν ἦτο μεγάλος.

Τότε ó άνθρωπος, ó όποιος έκάθητο εἰς τήν πρύμνην ἠρώτησεν ένα από τούς ναύτας τοῦ πλοίου :

— Εἰπέ μου, ποῖον μέρος τοῦ πλοίου θα βυθισθῆ πρῶτον, αν ναυαγήσωμεν;

— Ἡ πρῶρα, απήντησεν ó ναύτης.

— Τότε θα αποθάνω εύχαριστημένος, εἶπεν, αφού θα ἴδω τόν έχθρόν μου να πνίγεται πρωτύτερα από έμέ. M

Κατά τόν Αἰσωπον

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία έλαφος, δια να ξεφύγη τούς κυνηγούς, πού τήν κατεδίωκον, έτρεξε και έκρύβη πίσω από ένα κλῆμα. "Όταν οἱ κυνηγοἱ εἶχαν προσπεράσει, ἡ έλαφος ένόμισεν, ότι έπέρασε και ó κίνδυνος και, χωρίς να σκεφθῆ τίποτε άλλο, ἤρχισε να τρώγη με λαιμαργίαν τó κλῆμα, πού τήν έσωσεν. H

"Επειτα από όλίγον οἱ κυνηγοἱ έπέστρεψαν, διέκριναν μέσα από τά όλίγα φύλλα τήν έλαφον και τήν εκτύπησαν με τά βέλη των.

○ Τότε ἡ έτοιμοθάνατος έλαφος εκάτάλαβε τó σφάλμα της και εἶπε: « Καλά τά έπαθα. Διότι δέν έπρεπε να καταστρέψω τόν σωτῆρά μου ». O M

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ένας κυνηγός συνήντησεν εἰς ἕνα δάσος ἕνα ξυλοκόπον. Ἦθέλησε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λιονταριοῦ; τὸν ἠρώτησε.

Ἄ Γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, ὄχι μόνον τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σοῦ δείξω, διότι συχνὰ κινδυνεύομεν ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ κυνηγὸς ὅμως ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.

— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ τὰ πατήματά του ἠρώτησα. *Μ Α*

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

Μία ἀλεπού πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενὴν τρυπαν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιάς. Ἐκεῖ μερικοὶ χωρικοί, ποὺ εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικὰ κτήματα, εἶχαν φυλάξει τὰ σακκίδια τῶν μὲ ψητὸν κρέας καὶ ψωμί.

Ἀμέσως ἡ ἀλεπού ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λαιμαργίαν ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί τῶν.

Ὅταν ὅμως ἐτελείωσε, παρετήρησεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ, διότι ἡ κοιλία της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ στενὴ ὀπή δὲν τὴν ἐχωροῦσε πλέον. Ἦρχισε τότε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρεται.

Μία ἄλλη ἀλεπού, ποὺ διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ καθέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

— Σὰς μὴν ἦσουν ἀσυλλόγιστος, ὅταν εὐρῆκες τὴν εὐκαιρίαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνης αὐτοῦ μέσα, ἕως ὅτου νὰ γίνῃς καὶ πάλιν ἰσχνή, ὅπως ἦσουν, ὅταν εἰσῆλθες. *Μ*

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΩΝ

1. Ἄνας ὄνος ἤκουσε τὸν τζίτζικαν νὰ τραγουδῇ καὶ τόσον τοῦ ἤρесе, ὥστε ἐλησμόνησε τί φωνὴν ἔχει ὁ ἴδιος καὶ ἐνόμισε διὰ τοῦτο, ὅτι ἤμπορεῖ καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ θαυμάσιος τραγουδιστής. Μόλις ὅμως ἤρχισε τοὺς ὀγκανισμούς του, τὰ τζίτζικια ἐσιώπησαν ἀπὸ φόβον. †

— Ἐσιώπησαν νικημένα! εἶπεν ὁ ὄνος.

— Ὅπως σιωποῦν καὶ τὰ ἄλλα πουλιὰ, ὅταν τὸ ἀηδόνι ἀρχίζῃ νὰ ψάλλῃ, τὸν εἰρωνεύθη μία ἀλεπού, πού ἔτυχε νὰ διέρχεται ἐκεῖ κοντά.

2. Μίαν ἄλλην φορὰν ὁ ἴδιος ὁ ὄνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἑνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἐχόρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικοκύρης ἔπιασε τὸν ὄνον καὶ ἤρχισε νὰ τὸν δέρνη μὲ μανίαν.

⊖ Διατί μὲ κτυπᾷς; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἰδίαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους πού ἐγελοῦσατε εὐχαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἰδοὺ, ὅτι μὲ δέρνετε. Διατί αὐτὴ ἡ ἀδικία; *Μ*

Μ 3. Μίαν ὅμως φορὰν ὁ ὄνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ἦτο μόνος μακρὰν εἰς ἓνα λιβάδι. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἓνας λύκος καὶ ἤθελε νὰ φάγη τὸν ὄνον. Ὁ δυστυχῆς κατέφυγεν εἰς τὸ ἐξῆς τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἤρχισε νὰ ὑποκρίνεται, ὅτι κουτσαίνει καὶ εἶπε πρὸς τὸν λύκον: *Μ*

— Τὸ γνωρίζω, ὅτι θὰ μὲ φάγῃς. Προηγουμένως ὅμως μίαν χάριν σοῦ ζητῶ. Ἐχω πατήσει ἓνα μεγάλο ἀγκάθι μὲ τὸ δεξιὸν πισινὸν πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν μὲ τρώγεις μὲ τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν τὴν χάριν, εἶσαι τόσον καλός!

Ὁ λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη μὲ προθυμίαν. Ὁ ὄνος ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσε ὀλίγον τὸ πόδι του, ὁ δὲ λύκος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνύποπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον. Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὄνος ἔδωσε μίαν τόσον δυνατὴν κλωτσιὰν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυμάτισεν εἰς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόνας.

⊙ Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν του. Καθ' ὁδὸν ἔλεγεν:

— Καλὰ νὰ τὰ πάθω; διότι δὲν ἤμην εὐχαριστημένος μὲ ὅσα εἶχα, ἀλλὰ ἠθέλησα νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος. *Μ* ⊙

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(ΟΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Είναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετὰν Κομνηνοῦ ἐκοινωνήσαν. Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάρη τὰ αὐγά. Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο - δύο τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμιον σταυρόν, στεφανωμένον μὲ τριαντάφυλλα, μὲ δενδρολίβανον καὶ μὲ πολύχρωμα ἀγριολούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα:

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, πού φαίνεται ἀπὸ πέρα;
'Εκεῖ σταυρῶσαν, τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.
Σῦρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα
κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,
ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπᾶδες,
τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά 'χης χαρὲς μεγάλες.

'Αλήθεια, τί μεγάλοι χαράι δι' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μητέρα προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Τί εὐτυχία!

Ἐπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμώνη. Πλάθει ἀρχε-

τές κουλουῖρες μὲ αὐτὰ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς, διὰ τὴν πεθερὰν τῆς καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς. Ἐπίσης μικρὲς «κοκκῶνες» διὰ τὰ μικρὰ τέκνα τῆς, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμία τῆς καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἄλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκῶνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ :

— Τὸ Σάββατο βράδυ θὰ ῥθῆ κρᾶ - κρᾶ ἡ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τσί-τσί, καὶ τότε θὰ ἰδῆς χαρὲς ποῦ θὰ ᾗχης σὰν ἀκούσης κρᾶ - κρᾶ τὴν κουρούνα νὰ χτυπᾷ τὸ παραθύρι : « Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσί-τσί νὰ φᾶτε! ».

Καὶ ὁ μικρὸς ψιθυρίζει καὶ αὐτὸς :

— Θὰ ῥθῆ κουρούνα νὰ φέῃ τσί - τσί.

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μητέρα ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδιὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τὸν σταυρὸν των ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον καὶ ἀσπάζονται μὲ εὐλάβειαν τὸν μυρωμένον Ἐπιτάφιον.

○ Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τ' ἀγγελουδία καὶ τὸν Σταυρὸν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορές κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

— Τί χαρά, τί δόξα! ○

Ἐλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω· καί, ἐνῶ σημαίνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ « ὦ, γλυκύ μου ἔαρ! » καὶ ἄλλα ἀκόμη ὠραῖα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μὲ ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρ-

χονται εἰς τὸ ὕπαιθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ ροδίζει.

Ἀκολουθοῦν ἔλοι τὸν Ἐπιτάφιον, πού περιφέρεται μετὰς λαμπάδας ἀναμμένες. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἡρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἄνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα Χριστόν, ὡσὰν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτὴ :

— ὦ, γλυκὺ μου ἔαρ. γλυκυτότὸν μου Τέκνον !

Καὶ τὰ παιδιὰ, πού προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον, κράζουν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον!

Ὑστερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. *MB*

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον ἠγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του. *M*

M Ὁ Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὠραῖον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον πού εἶναι τὸ ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει, τὸ καημένο : « μπε - μπέ! ».

Τὴν ἐσπέραν ἔφερεν ὁ πατέρας τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας. Τί χαρά! Φαντασθῆτε ὠραίας, μικρὰς λαμπάδας με ἄνθη τεχνητά, με χρυσοχαρτα. Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων :

— Ἐκείνη εἶναι ἡ μεγαλύτερη.

Ὁ Ἡ μητέρα τοῦ τὴν ἔδωσεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε με αὐτήν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἰδικὴν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάμματα. Ὁ πατέρας τοῦ ἠγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῆ, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἦλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα τῆς λαμ-

πρᾶς Ἀναστάσεως. Ἦστραψεν ὅλη ἡ ἐκκλησία, ἤστραψε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπίρτα καὶ μικρὰ βαρελότα.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἕως τεσσάρων ἐτῶν, στέκονται γῦρο ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἓνα ἀγοράκι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὅχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μου τὴν διάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή!

— Ἐμένα ἡ μάνα μου τὴν ἐστόλισε μοναχὴ της.

— Καὶ ξέρεي νὰ κάνῃ λαμπάδες ἡ μάνα σου;

— Ὅχι, δὲν ξέρει; Ἀμ' τί θαρρεῖς;

— Τέτοια παλιολαμπάδα!

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάμματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ὑστερον ἡ μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, ποῦ εἶχε φέρει ἡ κουρούνα, καὶ τὸ ἀρνὶ τὸ ψημένον. Τὰ παιδιὰ κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Τί χαρά! τί ἀγαλλίασις!

« Πασχαλινὰ διηγήματα »

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

55. ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

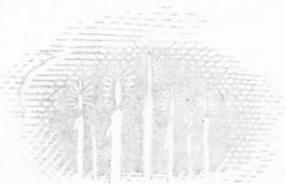
Νύχτα βαθεία, μὰ τοῦ χωριοῦ
γεμάτη ἢ ἐκκλησία·
ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
μέσα φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἄνέστη! μὲ φωνὴ
κράζει ὁ παπᾶς μεγάλη.
- Χριστὸς Ἄνέστη, χριστιανοί,
ὅλος ὁ κόσμος ψάλλει.

Καὶ μπάμ! καὶ μπούμ! οἱ τουφεκιᾶς
καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.
ᾠ, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκὲς,
πῶς φεύγει κάθε λύπη!

Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾶ
κι ὄλοι γοργὰ πηγαίνουν
ἐκεῖ, πὺ ἀγὰ κι ἀρνιὰ ψητὰ
στρωμένα τοὺς προσμένουν.

Αλλ
N. Χατζηδάκης

56. ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

1. Δύο έκδρομοι εστάθησαν εις τὴν κορυφὴν ἑνὸς λόφου, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἐφαίνεται ἓνα μικρὸν χωριὸν. Τὰ κόκκινα κεραμιδιὰ τοῦ ἐσχημάτιζαν ὠραῖον σύμπλεγμα μετὰ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ τοὺς ἄσπρους περιποιημένους τοίχους.

Ἔστερα ἀπὸ ὀλίγα λεπτά καὶ ἐνῶ οἱ δύο ὁδοιπόροι ἀμέριμνοι ἐκοίταζαν τὸ ὠραῖον θέαμα τῆς φύσεως, δυνατοὶ ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας. Ἔστερα ἀπὸ ὀλίγον

πυκνὸς καπνὸς ἀνυψώθη ἀπὸ ἓνα σπίτι καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν κραυγαὶ ἤκούσθησαν:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο ὁδοιπόρους ἐσηκώθη βιαστικά. Ἀμέσως ἄφησε τὸ ἐκδρομικὸν του ραβδί καὶ τὸ σακκιδιὸν του κάτω, ἔτοιμος νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. Ὁ ἄλλος τὸν ἐκράτησε:

— Ποῦ πηγαίνεις; Θὰ ἀργοπορήσωμεν. Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ νὰ βοηθήσουν; Τί μᾶς μέλλει διὰ τὰς ξένας ὑποθέσεις;

Ὁ πρῶτος ὅμως ὁδοιπόρος ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Ὁ δεύτερος τὸν ἠκολούθησεν ἀργὰ-ἀργὰ καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρὰν τί συνέβαινον. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι, πού ἐκαίετο, μία μητέρα ἐφώναζεν ἀπηλπισμένη:

— Τὰ παιδιὰ μου! Τὰ παιδιὰ μου!

Μόλις ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ξένος ὤρμησε πρὸς τὴν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

— Ὅλοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἶπαν μεταξύ των:

— Ἀληθινὸ παλληκάρι! Εὐγέ του!

Καὶ ἄλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα:

— Εἶναι χαμένος!

Ἐπὶ ὀλίγον ὅμως ὁ ξένος παρουσιάζεται καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην του δύο μικρὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα των. Δὲν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον ὀλίγον εἶχαν καεῖ τὰ μαλλιά του καὶ εἶχε καὶ μερικὰ ἄλλα ἀσήμαντα ἐγκαύματα.

Ἡ μήτηρ ἀγκάλιασε μὲ ἀπερίγραπτον στοργὴν τὰ τέκνα της καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ξένου, διὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ὁ ξένος ὅμως τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν παρηγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξύ κατέρρευσε καὶ ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

“Όταν συνηντήθησαν και πάλιν οί δύο όδοιπόροι, ήρώ-
τησεν ό άδιάφορος:

— Ποίος σέ παρεκίνησε νά ριψοκινδυνεύσης τόσο πολύ;
Και ό άλλος απήντησεν :

«Έκεῖνος», πού μᾶς ἐδίδαξεν, ότι ό σπόρος πρέπει νά
ταφῆ διὰ νά φέρη πολὺν καρπόν.

Τότε ό πρώτος ήρώτησε και πάλιν :

— Ὁραῖα ὅλα αὐτά. Ἐάν ὅμως ἐθάπτεσο κάτω ἀπὸ τὰ
ἐρείπια τῆς οἰκίας; Διότι μόλις εἶχες προφθάσει νά βγῆς
καὶ ἡ στέγη ἔπεσε.

Και ό γενναίόψυχος όδοιπόρος απήντησε χαμογελῶν:

— Τότε θά ἤμουν ἐγὼ ό σπόρος. Καὶ ἀληθινὰ θά ἔφερα
πολὺν καρπόν, ὅταν και ἄλλοι θά ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμά
μου, νά σώσουν συνανθρώπους των κατὰ τὴν ὥραν μεγάλου
κινδύνου.

Ἐκεῖνος ἤκουσε και ἠσθάνθη ἐντροπὴν. Ἐσιώπησεν
ἀρκετὴν ὥραν. Ἐπειτα, εἰς μίαν στιγμὴν, εἶπε :

— Μαζὶ ἐπηγαίναμεν εἰς τὴν ἐκδρομὴν, ἀλλὰ χωριστὰ
ἐσκεπτόμεθα. Σὲ βεβαιῶ ἐντρέπομαι τώρα διὰ τὸν ἑαυτὸν
μου. Μοῦ ἔδωσες σήμερα τὸ καλύτερον μάθημα τῆς ζωῆς
μου. Μπορεῖς νά εἶσαι βέβαιος, ότι αὐτὴν τὴν φορὰν ό σπό-
ρος, και χωρὶς νά ταφῆ, ἔφερε καλὸν καρπόν. Θά μιμηθῶ
καὶ ἐγὼ τὸ παράδειγμά σου.

Ἐκεῖνος φίλος του τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι με ἀγάπην και εἶπε:

— Ποτὲ δὲν ἤμποροῦσα νά φαντασθῶ, ότι με τὸ μικρὸν
μου παράδειγμα ἐβοήθησα ὄχι δύο, ἀλλὰ τρεῖς ἀνθρώπους!

Ἐνοοῦσε ὄχι μόνον τὰ δύο μικρὰ παιδιὰ, πού ἐσώθη-
σαν ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ και τὸν φίλον του, πού ἐσώθη
ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα, πού εἶχε, τῆς ἀδιαφορίας διὰ τὴν τύχην
τῶν ἄλλων.

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευὴ)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

- Στὸ χωριὸ φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νᾶναι
ὥρα γιὰ βοριά καὶ γιὰ κακὸν ἀγέρα.
Γλῶσσες κόκκινες τὸ σπίτι πᾶν νὰ φᾶνε.
— Τὸ παιδάκι μου! σπαράζει μιὰ μητέρα.
Μὰ ἕνας νιὸς χυμᾶ καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει!
"Ἐνας χωρικὸς γέρος τότε κοιτάζει
καὶ τί περισσὴ περηφάνεια δοκιμάζει!
— Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι;
Εἶναι αὐτὸς δικό μου παλληκάρη!

Τέλλος "Αγρας

8α 8ρα

M

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον, σωστοὺς πέντε μῆνας. "Αχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του.

Ὁ «Ἅγιος Νικόλαος», τὸ ἱστιοφόρον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν· μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος σφυρίζει, φουσκώνει τὰ παννιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καὶ, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, σκαρφαλώνει στὰ κατάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ παννιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον. Δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. Ἐνα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσουν εἰς τὴν πατρίδα. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖά του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν ὅσον ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὴν μικρὰν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ἢ μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὄρφανοὶ ἀδελφοὶ του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. ☽

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. "Αχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ ἀναβῆ τὴν μικρὰν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα, τὴν ἑσπέραν, πλησίον τῆς ἐστίας, ἐνῶ θὰ εἶναι ὄλοι τριγῦρό του, θὰ τοὺς διηγηθῆ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκεῖνους τόπους. Εἶναι πολὺ ὠραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὄχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἡ ξενιτεία.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον : μὲ ἐν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὡς μισθὸν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κάτι· διὰ τὸ ἓνα ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ἄλλο καπελλάκι, διὰ τὴν μικρὰν του ἀδελφὴν χρωματιστὸν μανδύλι τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθεὶνα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῆ ὁ καθεὶς!

Καὶ ἔπειτα, ἐνῶ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ λύσῃ ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, ὅπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

Μ' Ἐνῶ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὅπου γνωρίζει, ὅτι εὐρίσκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καὶ νά! Τὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀπέκρυπτον ἕως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἕξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτὴν. Α! πῶς κτυπᾷ

τώρα ή καρδιά του! Ἐφθασαν τέλος πάντων.

Ἰδού, ξεχωρίζει ή κωνική κορυφή τοῦ προφήτου Ἡλία καί μετ' ὀλίγον θά φανῆ καί τὸ ἄσπρον ἐκκλησάκι τοῦ Ἀγίου, μέ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἕως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καί οἱ ὀφθαλμοὶ του στυλώνονται μέ προσοχὴν καί προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

Ἄ! πόσον ἀργὰ νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! Ἄς ἤμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἶχε πτερὰ, ἄς ἤμποροῦσε νὰ ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὁποῖοι ἦλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὡσάν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καί νὰ πετάξῃ πρὸς ἓν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὁποῖον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ, ὀλονέν, προχωρεῖ, καί ή ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. Ὁ ἄνεμος, ὡς νὰ ἐννοῆ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾷ εὐνοϊκὸς μέ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φυσκῶνει ὅλα τὰ παννιά· τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἀφρούς τὰ κύματα.

Ἰδού, ἐφάνῃ ή ἐκκλησία, ἤρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία-μία, λευκαὶ ὡς προβατάκια, τὰ ὁποῖα βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ μικροῦ καί θολώνουν τὰ βλέμματά του. Ἰδού! Ἐπρόβαλε τώρα καί ή οἰκία των! Ἰδού ή καπνοδόχη, ή ὁποία καπνίζει ἐλαφρὰ - ἐλαφρὰ. Ἰδού καί τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὁποῖον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του καί τὸ ὁποῖον τρυπᾷ μέ τὴν κορυφὴν του τὸν οὐρανόν.

Καί τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται : Ποῦ νὰ εἶναι ἄρά γε τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ ἰδικοί του; Ἡ μητέρα του θά ὑφαίνη καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν; Ἡ μήπως ἐπῆραν εἶδησιν, ὅτι

ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνη. *M*

M Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοίαρχου. Ἔχουν πλησιάσει τώρα πολὺ, πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ παννιὰ, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου. Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεύουν τὰ παννιὰ. Ἄ! ἐπλησίασαν πολὺ. Γκρρ... ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν. *A*

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὸν « Ἁγιον Νικόλαον », δεμένη με χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾶ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ με ὄσσην δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτὴν.

Ὁ Ἄχ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του, ὡς νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἄρα γε ὅλοι καλὰ οἱ ἰδικοὶ του; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του ἢ κανεὶς ἀδελφός του! Πῶς ἀνησυχεῖ! *D*

Ἄλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκείνη γυναῖκα με τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὁποῖα ξεφωνίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της; Ἄ! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια!

Ἡ βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν· ἐξέρχεται ὁ πλοίαρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον ὀρμᾷ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του. *M*

59. ΤΟ ΜΟΝΟ « ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ »

Καράβι άνοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσης «καλῶς ὠρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χείλια.

Μὴν τὰ πιστέψης! "Απιαστες
εὐχές, ποὺ ὁ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπᾷ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

Τὸ μόνο «καλῶς ὠρισες»,
τὴ μόνη εὐχὴ ποὺ πιάνει
θὰ τὴν ἀκούσης στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι.

Ἰωάννης Πολέμης

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἰλισσοῦ εἶχε κτισθῆ ἓν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοί του ὅμως ἦσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἔξυπνοι καὶ εἶχον ὡς ἄρχοντά των τὸν Ἐρεχθέα.

Ὁ Ζεὺς, ὡς παντογνώστης θεός, ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον θὰ ἐγένετο μίαν ἡμέραν ἢ ἐνδοξότερα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεούς.

Ὅταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοί, ἤθελον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως τὸ ἰδικόν του ὄνομα. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ὠραῖα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναοὺς.

Ἔτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεός τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ὤρισεν ὁ Ζεὺς, προσῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθισαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον τῆς ὄχθης τοῦ Ἰλισσοῦ. Ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλου ἦτο ὁ θρόνος τοῦ Διός. Πλησίον του εἶχε καθίσει ἡ Ἥρα, ἡ μεγάλη θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο ὁ Ἀπόλλων μὲ χρυσοῦν λύραν εἰς τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφὴ του Ἄρτεμις μὲ τόξον καὶ βέλη, ἐτοίμη διὰ τὸ κυνήγιον.

Ὅπισθεν ἐκάθητο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὠραιότητος, ὁ Ἄρης, ὁ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, καὶ ὁ Ἥφαιστος, ὁ θεὸς τοῦ πυρός. Ὅπισθεν τοῦ Διὸς ἐκάθητο ὁ Ἑρμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ πτερωτά του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ποσειδῶν ἴσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διός. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιᾶν χεῖρα τὸ ἀνίκητον δόρυ τῆς. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε ἡ τρίαινά του, ἡ ὁποία κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμη. Τότε εἶπεν ὁ Ζεὺς:

✠ Ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλέον χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἑρεχθέως. ✠

Ὁ Ἀμέσως ἐσηκώθη ὁ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινάν του ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ χῶμα. Εὐθὺς ἀνεταράχθη ἡ γῆ καὶ ἀνεπήδησεν εἰς ὠραιότατος ἵππος, λευκὸς ὡς ἡ χιών. ○

Οἱ θεοὶ παρετήρουν τὸν ἵππον μὲ θαυμασμόν. Ἡ χαίτη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον καὶ οἱ λεπτοὶ του πόδες ἠτοιμάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Ἡ Ἀθηναῖα δὲν ἐταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν ἀριστεράν της χειρα καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἓνα μικρὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν της χειρα. Δὲν ἔλεγε τίποτε· μόνον μὲ λεπτὸν μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Καὶ ἰδοῦ, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς μικρὸς βλαστός, ὁ ὁποῖος μεγαλώνει ἐντὸς ὀλίγου καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου γεμίζει μὲ κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι του ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωποὺς, καρποὺς γεμάτους χυμόν.

Ἄ Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηναῖα, αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου. Ὁ ἵππος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμη αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἵματα. Τὸ δῶρον τὸ ἰδικόν μου, ἡ ἐλαία, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας.

5. Τότε ὅλοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:

— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηναῖας εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηναῖας.

Ἔτσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθηναῖαι.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τότε ἐπροστάτευε τὴν ἀγαπημένην της πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἓνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενῶνα, καὶ πρὸς τιμὴν της ἐώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθήνια.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

61 Ἡ Ἀθηνᾶ στήν Ἀθήνα

Χαρά σ' ἐσέ, χώρα λευκή καί χώρα εὐτυχισμένη!
Καμμιᾶ χώρα σ' ὅλη τῆ γῆ, καμμιᾶ στήν οἰκουμένη
δέν ἤῤρε τέτοιο φυλαχτό σάν τὸ δικό μου μάτι.

Ἐπ' ἄλλες χῶρες πέρασα γοργά - γοργά τρεχάτη
καί μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σάν ἄνεμο καί σάν αἶτὸ καί σύννεφο κι ἀστέρι.

Ὅμως σ' ἐσέ τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καί ρίζωσ' ἡ ἀγάπη μου στὰ χώματά σου μόνο.

« Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶ »

Κωστής Παλαμᾶς

62. ΟΛΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

1. Είναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταυγέτου, ὁ ὁποῖος ὡς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του ὁ Πάρνων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγαι ἀκτῖνες γεμίζουν τώρα τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐὰν ἐξαιρέσῃ κανεῖς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναοὺς, ἡ πόλις δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροὺς καὶ ταπεινοὺς οἰκίσκους. Τὸ πλεόν ἀξιοθέατον μέρος εἶναι ἡ δενδροφυτευμένη ἀγορά, γῦρο ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ ναοὶ τοῦ Διὸς, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Σπάρτη δὲν ἔχει τεῖχη, πού νά τὴν ζώνουν γῦρο καὶ νά τὴν προφυλάττουν. «Τεῖχη διὰ τὴν Σπάρτην ἦσαν τὰ γενναῖα στήθη τῶν παλληκαριῶν τῆς!». Ἔτσι ἔλεγαν.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἀρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιὰ. Ὅλοι οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

Ἐχει ἔλθει ἡ εἰδήσις, ὅτι ἡ μάχη ἤρχισεν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νά φέρῃ τὴν εἰδήσιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγῆκεν ἀπὸ μίαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἔστάθη εἰς ἓνα μικρὸν δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιὰ, πού ἐγυμνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νά σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. Ἐ-

τσι ὅλοι μαζί ὠρμούσαν ἐπιθετικοὶ σὰν ἓνα σῶμα. Διελύοντο ἔπειτα οἱ λόχοι καὶ ἔπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

“Ὅταν αἱ ἀντίπαλοι ὀμάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθεσιν, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

“Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δρόμος αὐτὸς κατέβαινε εἰς τὸν Εὐρώταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἐχάνετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνά.

“Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, πού ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστᾶν. Ὁ Πλατανιστᾶς ἦτο μία μικρὰ νῆσος τοῦ Εὐρώτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὠρισμένην ἑορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μετὰξὺ των χωρὶς ὄπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἄλλὰ τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, ὅτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἐχθροὺς τὴν ὥραν τῆς μάχης!» Αὐτὰ ἐσκέπτοντο.

Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικὴν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε υἱοὶ τῆς εἶχαν ἀγωνισθῆ εἰς τὸν Πλατανιστᾶν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

Ἐστράφη τότε καὶ ἐκοίταξε πρὸς νότον. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τῆς εἶχαν μαστιγωθῆ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Εἶχαν ὅμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῆ νικηταί, διότι εἶχαν μέχρι τέλους ὑπομείνει τοὺς πόνους, καὶ ἄς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιά των, καὶ ἄς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς.

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέφυραν καί, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκεῖ, ἐστύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιὰ της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο ὁ δεῦτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ὁ ἥλιος εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταυῆ-του. Ἡ σκιὰ τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοντὸν σπαρτιατικὸν της χιτῶνα, ἔστεκεν ἐκεῖ ὀρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἶπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνει τρέχων ὁ ἀναμενόμενος ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἀνυπομονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπόν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. "Ὅταν ὅμως ἀναγνώριζῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκείνη τὸν ἀγγελιαφόρον, ὁ ὁποῖος βεβαίως εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, πὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιὰ... λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάζει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπόν,... καὶ τὰ πέντε μου παιδιὰ;...

— Ἐφονεύθησαν!

— Ἠλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκείνη ὠργισμένη. Αὐτὸ περιμένω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης;

— Νίκη! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ κεφάλι, εἶπε μὲ ὑπερηφάνειαν:

— Τώρα δέχομαι μὲ εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου!

4. Ὁ ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. Ἔτρεχε νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλῃ τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεφεν ἀργὰ εἰς τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ εἶναι ρόδινα καὶ τὰ νερὰ τοῦ Εὐρώτα νὰ φαίνωνται ἀσημένια. Ἀλλὰ ἐκείνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν τῆς εἰς αὐτά.

Ἐπέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. Ἐκεῖ τὰ παιδιά συνέχιζαν ἀκόμη τὰς ὀρμητικὰς τῶν ἐπιθέσεις καὶ τὸν κρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παιδιά τῆς, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν ὑπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ἤθελε νὰ ἴδῃ καὶ τὰ πέντε παιδιά τῆς νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί. Ἔτσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾷ.

Ἀμέσως ὅμως κατόπιν συμπληρώνει τὸν συλλογισμόν τῆς μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν: «Ἄλλ' ἀφοῦ ἐσώθη ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Μήπως διὰ τὴν Σπάρτην δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνιζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην; Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς τῶν ἔχει πραγματοποιηθῆ».

Ἔτσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν τῆς, διότι δὲν εἶναι μόνον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα.

(Διασκευὴ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον)

Κ. Ρωμαῖος

63. ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

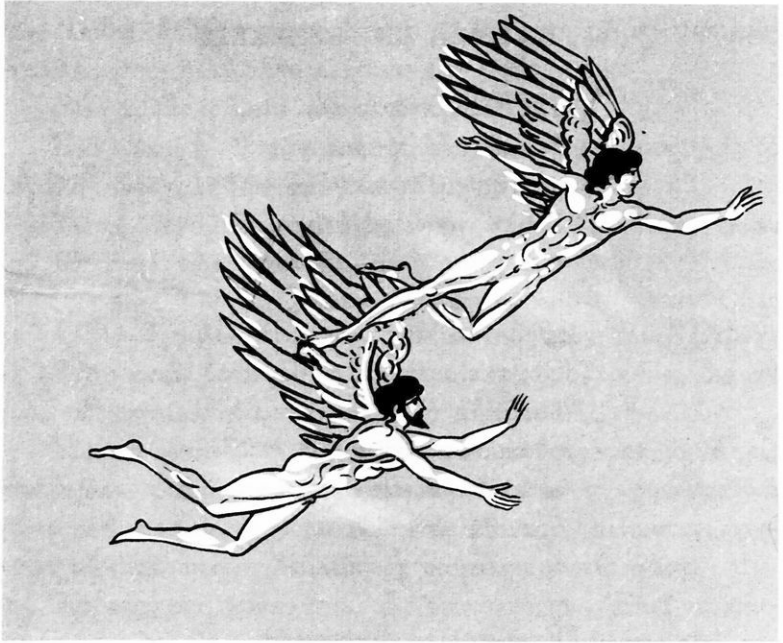
ΜΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
βυζάζετε τὰ παιδιά σας
μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα.
Νὰ φέρνουνε μὲ σεβασμὸ
στὰ χεῖλη τ' ὄνομά σας,
σὰ θὰ γενοῦν μεγάλα.

Θρησκεία τὸ ἓνα μάθημα,
Πατρίδα τὸ ἄλλο νᾶναι,
φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
ὅταν θὰ μελετᾶνε
τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο.

Ἔτσι πολῖτες θὰ γενοῦν
νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
φίλοι κι ἐχθροὶ καὶ ξένοι.
Κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιά
θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ στόλοι
κι Ἑλλάδα δοξασμένη!

Σπύρος Μαιτσούκας

64. Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΪΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἐξουσίαζε πολλὰ μέρη.

Ἄφου ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλη ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα καλὸν τεχνίτην. Ἔστειλε λοιπὸν πλοῖον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. Ὁ Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἴκαρον.

Ὁ Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῆς ὅσους ἐργάτας θέ-

λεις και να εξοδεύσης όσα χρήματα χρειάζεσαι. Άρκει τὰ ανάκτορά μου να γίνουν τὰ ωραιότερα και τὰ πλουσιώτερα, που υπάρχουν εις τόν κόσμον όλον.

Ό Δαίδαλος ήρχισεν άμέσως τήν έργασίαν με ζήλον και έπιμονήν. Είς όλίγον καιρόν τὰ ανάκτορα ύψώθησαν ωραιότατα, με ύψηλούς στύλους, με διαδρόμους, με μεγάλας αϋλάς, με δικαστήρια, με φυλακάς, με ναούς... Τὰ ανάκτορα έγιναν ως μία ωχυρωμένη πόλις.

Έκει πλησίον κατεσκεύασεν ό Δαίδαλος και τόν Λαβύρινθον. Ό Λαβύρινθος ήτο βαθύ και σκοτεινόν σπήλαιον, με δρόμους τόσον φιδωτούς, ώστε, όστις εισήρχετο εκεί μέσα, ήτο αδύνατον να έξέλθη χωρίς όδηγόν.

Μέσα εις τόν Λαβύρινθον εκλεισεν ό Μίνως τόν Μινώταυρον, τρομερόν τέρας, τó όποϊον έτρέφετο με τó κρέας τών ανθρώπων, οι όποιοι ήσαν καταδικασμένοι εις θάνατον.

Ό Δαίδαλος, αφού έτελείωσε τὰ ανάκτορα και τόν Λαβύρινθον και έστόλισε τήν πρωτεύουσαν με φρούρια, άγάλματα και κρήνας, ήθέλησε να επιστρέψη εις Άθήνας. Είχε βαρυνθῆ τόν ξένον τόπον και ό μεγάλος του πόθος ήτο να επανίδη τήν άγαπημένην του πατρίδα.

Ό Μίνως όμως δεν του έδιδε τήν άδειαν να φύγη, διότι έφοβεϊτο μήπως κτίση και δια τούς έχθρούς του όμοια φρούρια. Και μάλιστα διέταξε να φυλάττουν καλά τούς λιμένας τῆς Κρήτης, δια να μη φύγη κρυφίως ό Δαίδαλος.

Νύκτα και ήμέραν έσκέπτετο ό Δαίδαλος με ποϊον τρόπον θα ήδύνατο να φύγη. Άφου ή θάλασσα ήτο κλειστή, έσκέφθη να φύγη δια του άέρος. Άπεφάσισε τότε να κατασκευάση πτέρυγας και να πετάξη!

Έκλείσθη λοιπόν εις τήν κατοικίαν του και με τήν βοήθειαν του υίου του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τας όποίας εκόλλησε με κηρόν και θα τας έστερέωνεν επάνω εις

τοὺς ὤμους του. Κατεσκευάσε καὶ διὰ τὸν υἱὸν του ἄλλο ἐν ζευγος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρῶι, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἠτοιμάσθησαν νὰ πετάξουν. Ὁ Δαίδαλος ὑπενθύμισεν εἰς τὸν υἱὸν του τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως:

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἐπιμονὴν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστά αὐτὰ πτερά. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξιδίον μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾷς, μήτε πολὺ χαμηλὰ. Μὴ βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθῆς ἐμέ.

Ὁ Ἴκαρος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλὰς. Ἦνοιξαν τότε τὰς πτέρυγας των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ δύναμιν. Τί χαρά! Εἶχαν σωθῆ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἀγαπητὴν των πατρίδα.

Ὁ Ἴκαρος ὅμως, ὕστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμονήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ γρήγορα. Ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερά τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἐξεκολλοῦσαν καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ἴκαρος ἤρχισε νὰ πίπτῃ βαρὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱὸν του. Κατέβη τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου εἶδε τὸ πτώμα του. Τὸ ἔθαψεν ἐκεῖ μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἔκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας, ἐξηκολούθησε τὸ ταξιδίον του πικραμένος.

Ὅταν ἐφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐγονάτισεν, ἐφίλησε τὸ χῶμα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ἄλλ' ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

Ἡ νῆσος, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἴκαρος, ὠνομάσθη ἔκτοτε Ἰκαρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ὅπου ἐπνίγη, ὠνομάσθη Ἰκάριον πέλαγος.

Σ. Δουφεξῆς (Διασκευὴ)

65. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΜΙΔΑ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μίδας. Ἦτο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἦτο ὅμως εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα.

Ὅταν ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος καὶ ἔβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

— Ἄχ καὶ νὰ ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ τὸ χρυσάφι αὐτὸ νὰ ἦτο ὅλον ἰδικόν μου!...

Ἔῤῥε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὅσον καὶ τὸν χρυσόν. Ἐκείνη ὅμως ἠγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσον ἔκαμνεν ὠραίας ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν:

— Ἄν ἦσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερον θὰ ἤξιζαν!

Μίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ παλατιοῦ του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θησαυρούς του. Ἐξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἓνα ξένον, ὁ ὁποῖος ἐκοίταζε μὲ θαυμασμόν. Τὸν ἤκουσε δὲ νὰ λέγῃ:

— Τί πλουσία καὶ χρυσοστόλιστος αἴθουσα! Ἐδῶ μέσα καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲ εὐχαρίστησιν! Εὐτυχησμένε βασιλεῦ, πού τίποτε δὲν σοῦ λείπει....

— Ἐχεις λάθος! εἶπε μὲ στεναγμόν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά σου; ἐρωτᾷ ὁ ξένος.

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίξω νὰ γίνεταί χρυσάφι! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγῃς σοβαρά! εἶπεν ὁ ξένος. Ἐγὼ

εἶμαι εἰς ἀπὸ τοὺς θεοὺς, τὸν ὁποῖον ἔχεις πολὺ εὐχαριστή-
σει. Ἦλθον λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω ὅ,τι μοῦ ζητήσης. Εἰπέ
μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πάλιν ὁ
Μίδαξ.

— Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὐριον τὸ πρωὶ ὅ,τι
καὶ ἂν ἐγγίξης θὰ γίνεται χρυσός.

Ἔπειτα ὁ βασιλεὺς ἐξήμερώθη. Ὁλοῦν τὴν νύκτα ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς δὲν ἐκοιμήθη.
Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ
θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίξῃ ἡ
ἀνατολή, ἐσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. Ὅ,τι ἤγγιζεν
μὲ τὰς χεῖράς του ἐγένετο χρυσός.

Τρελοῦς ἀπὸ τὴν χαρὰν του, κατέβη εἰς τὸν κῆπον.
Λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, ὅσα καὶ ἂν ἤγγιζεν,
εὐθὺς ἐγένοντο ὀλόχρυσα.

Ἀπὸ τὸν κῆπον ὁ βασιλεὺς ἀνέβη εἰς τὴν τραπεζαρίαν.
Ἦστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἦλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τρα-
πεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσομένα, εἶπεν:

— ὦ, τί ἄσχημα λουλούδια! Καμμίαν γλυκεῖαν εὐωδίαν
δὲν ἔχουν!

— Δὲν ἤξεύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμεν! τῆς
λέγει ὁ πατὴρ τῆς.

Ἄλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ φάγῃ, ἀφοῦ ὅ,τι ἤγγιζεν
ἐγένετο χρυσός;

Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, πού ἔπαθε, καὶ ἤρχισε νὰ φω-
νάξῃ:

— Δυστυχία μου! Πῶς θὰ ζήσω τώρα;

Ἢ τί ἔχεις πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

Ἦνοιξε καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλην του. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἤγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του ὀλόχρυσον ἄγαλμα.

Ὁ Μίδαο, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ:

ἘΑκριβὴ μου κόρη, ἐγὼ μὲ τὴν ἀπληστίαν μου σὲ ἐσχό-
τωσα. Ἄς ἦτο δυνατόν νὰ σὲ ἴδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκού-
σω τὴν φωνήν σου, καὶ ἄς γίνω ὁ πλέον πτωχὸς ἄνθρωπος
τοῦ κόσμου.

Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξένος καὶ τοῦ λέγει:

— Βλέπω, πὼς ἡ καρδιά σου δὲν ἔχει παραδοθῆ ὀλόκλη-
ρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσο ἀγαπᾷς τὴν κόρην σου. Ἐλ-
πίζω, ὅτι ἔμαθες τώρα, ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλυ-
τέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν
νὰ φέρῃς νερόν καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα πράγματα θέλεις νὰ
γίνουσι πάλιν ὅπως ἦσαν πρότερον.

Ἐτρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδαο καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ
πρῶτον ἐρράντισε τὴν κόρην του. Ἀμέσως ἔλαβε ζωὴν ἐκεί-
νη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐρράντισαν τὰ
ἄνθη, τὰ δένδρα, τοὺς καρποὺς καὶ κάθε τί, τὸ ὅποῖον εἶχεν
ἐγγίσει μὲ τὰς χεῖράς του ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς. Ὅλα ἐγι-
ναν ὅπως ἦσαν καὶ πρὶν.

Ἐπέρασαν πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Μίδαο διηγεῖτο τὸ πάθη-
μά του εἰς τοὺς μικροὺς ἐγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτούς:

— Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουσι περισσό-
τερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι.

Κατὰ Ι. Σαραντιδὴν

Μ 66. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν στενοὶ καὶ εὐκρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογούμενην φιλίαν τοῦ Ὀρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσὸς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ὁ εἰς ἐκ τούτων, ὁ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατρίς του ἦσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἦτο τότε ὁ Διονύσιος.

Πρὸς τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγορήθη ὁ Φιντίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. "Ὅταν ἐμελλε νὰ γίνῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογενειάν του διὰ σπουδαῖα οἰκογενειακά καθήκοντα. "Ἐδίδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν του τὸν φίλον του Δάμωνα.

○ Ὁ Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἂν ὁ φίλος του Φιντίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας. ○

Ὁ Διονύσιος ἐξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος πρὸς τὸν Φιντίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων.

Ὁ Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως. Ἄλλὰ καθ' ὁδὸν τὸν εὔρε ραγδαιοτάτη βροχή, ἡ ὁποία παρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἑνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. Ἐνεκα τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν.

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. Ἡ ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλε τὴν ἐκτέλεσιν. Τέλος, ἀπελπισθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμὸν. Μετὰ πάλην λυσσώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατῶρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας. Μ

ο Μο'Ο τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη ὁ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὀργῆν καὶ μῖσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὀδηγηθῆ ὁ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν. ◊

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύπης ἢ ἀγανακτήσεως διεκρίνετο. "Ὀλοι ἐκπληκτοὶ παρετήρουν αὐτὸν εὐθυμον νὰ προτρέπη τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δῆμιοι ἀμέσως ἤρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, ὁ δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἠγανάκτει, ὅταν αἴφνης ἀκούεται μία φωνή:

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

"Ὀλοι ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲ ἐκπληξιν ἡμίγυμον τὸν Φιντίαν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δῆμιοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖράς των.

Ὁ Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, ρίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τράχηλόν του, ἐνῶ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φίλοι ἀσπάζονται ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλῆθους καὶ δάκρυα συμπαθείας ρέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὄλων.

Α' Ὁ τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἐρχομὸν τοῦ Φιντίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἥρωικὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Ἀφήνει ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον. Η

Κατὰ Ι. Σαρκεντίδην

67. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

✧ Ἡ Ἀγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Ὄταν αὐτὴ ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνεον, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπρεπε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν. ✧

○ Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῇ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος. ○

Ἡ εὐγενὴς βασιλόπαις Ἀγραυλος, συναισθανομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν

ζωήν της διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου της δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα της.

Εὐγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἥρωικὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην της, ἐώρταζον ἔκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἑορτὴν, τὴν ὁποίαν ἐκάλεσαν Ἀγραύλεια. Ἀνήγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἥρωίδος, ναόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὄλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηναίων ὠρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζουσι μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους της.

Ἴδου καὶ ὁ ὄρκος τῶν νέων :

« Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ ὄπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείψει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ἱερά καὶ τὰ ὄσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὐπειθής εἰς τῆς πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ἄς εἶναι μάρτυρες τούτων ».

Κατὰ Λέοντα Μελῶν

68. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΔΡΟΥ

Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Ἐθνικῆς μας ἐορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε :

— Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιὰ, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. Ὅταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα, ἠπέλουν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἂν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου.

Ὁ Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμὸν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος του.

Ὅθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἦλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληρώθη καιρίως. Τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικός ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμὸν, ἡ ἐπιτυχία των ἐματαιώθη, ἀπηλίσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. Αἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδιὰ μου, ἐπρόσθεσεν ὁ διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος ! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου, ποὺ εἶχε γίνει προηγουμένως.

Κατὰ Λέοντα Μελεῶν

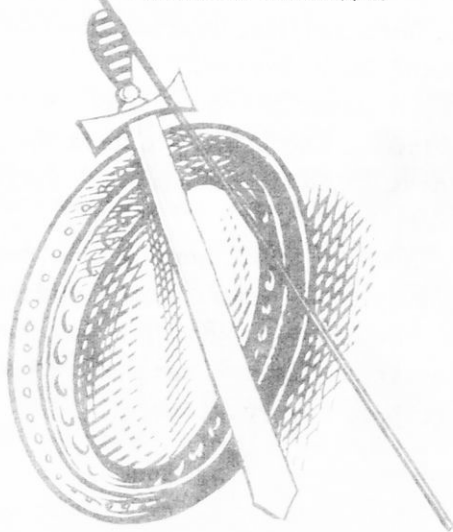
69. Δ Ο Ξ Α

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φῶτος πηγὴν !
Δόξα στὰ ὄπλα ἡρώων νέων,
ποὺ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν !

Μ' ἐκείνων τὴ χρυσῇ σοφίᾳ,
μὲ τούτων τὴν ἀγία ὁρμή,
νέαν ἄς πλάσωμε ἱστορία,
γεμάτη δόξα καὶ τιμὴ.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα !
Ἐκεῖ εἶν' ὁ πύρινος παλμός.
Ἐκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορώνη
κι ἀθανασίας ἀσπασμός.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

70. Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιος ἦτο, ὥστε τὰ πλούτη του εἶχον γίνει παροιμιώδη. Ὑπερηφανευόμενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροῖσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως.

Ὁ Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλούτη του ἤθελον θαμβώσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλλη-

νος. Ἄφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγὴν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροὶ του, ἠρώτησε τὸν Ἕλληνα σοφόν, ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔζησεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖσος δυσареστηθεὶς, διότι ὁ Σόλων δε μέρει τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Αὐτοὶ ἐτιμήθησαν καὶ ἐθαυμάστησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γράϊαν μητέρα των ἀξιεπάινον ἀφοσίωσίν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖσος, ὀργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξύ τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ὁ Σόλων, ὁ ὁποῖος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεὶς δὲν πρέπει νὰ υπερηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαιμών δὲ ἀληθῶς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τελειώνει εὐδαιμόνως τὸν βίον του. Διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ὅπως, πρὶν τελειώσῃ ὁ ἀγών, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιουτοτρόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ἑλλάδος.

○ Ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροῖσου ἔσπρωξαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κῦρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροῖσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κῦρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασιλείον του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐνώπιόν του.

○ Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων ἠτοιμάσθη καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρίς :

— Σόλων !, Σόλων !, Σόλων !

○ Ὁ Κῦρος τότε ἠρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο.

○ Ὁ Κροῖσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἐκεῖνον εἶχεν ἀκούσει. Ὁ Κῦρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχῆσῃ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροῖσον ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωὴν.

Τοιοιτοτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροῖσον ἔσωσε καὶ τὸν Κῦρον ἔσωφρόνισε.

Κατὰ Λέοντα Μελά

71. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Πρὶν ἀκόμη ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Θράκην κατεῖχον οἱ Δόλογγοι.

Οἱ Δόλογγοι ἦσαν λαὸς ἑλληνικός. Οἱ περίξ ὅμως βάρβαροι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἤμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἐξῆς χρησμόν :

«Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίζετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῆτε».

Οἱ Δόλογγοι διέβησαν τὴν ἱεράν ὁδὸν καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦρχισαν νὰ περιέρχωνται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευ-

θύνσεις. Παρητήρουν νὰ εὗρουν ἀνοικτὴν θύραν κάποιας φιλοξένου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἄνθρωπον νὰ τοὺς χαιρετίσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χρησμός.

Κατὰ τύχην, ἐκείνην τὴν στιγμήν ἴστατο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυφέλου. Ὄταν τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οἱ Δόλογγοι ἐχάρηκαν πολὺ. Ἀμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῇ δηλαδὴ νὰ γίνῃ βασιλεὺς των.

Τοιοιουτρόπως ὁ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἔχινε κύριος ὠραίας ἑλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπεράντσας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

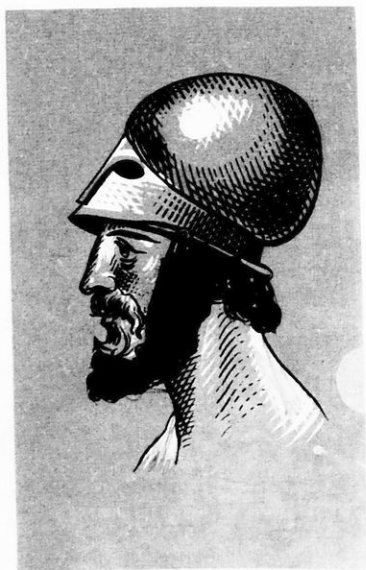
Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπώπτευον, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἐξώριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη.

Ἡ ἐξορία αὕτη ἐλέγετο ἐξοστρακισμὸς, ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἐν τεμάχιον κέραμου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ὄστρακον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολίτου, τὸν ὁποῖον ἤθελεν νὰ ἐξορίσουν. Καὶ ἔφερον αὐτὸ εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, ὃ ὁποῖος ἦτο φραγμένος γῦρο μὲ κιγκλίδας.

Οἱ ἄρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὀστράκων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φθάσουν εἰς ἕξ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐξοστρακισμὸς.

Ἐπειτα ἐχώριζον τὰ ὀ-

νόματα ἐκάστου καὶ ἐξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὄστρακα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

“Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωκεν ὄστρακον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα « Ἀριστείδης ».

Ὁ Ἀριστείδης τότε ἠπόρησε καὶ τὸν ἠρώτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην ;

Ὁ χωρικός ἀπήντησεν :

— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἄνθρωπον. Ἄλλ’ ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὀνομάζουν δίκαιον.

Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ’ ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὄστρακον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν χωρικόν.

Ὁ Ἀριστείδης, ἐνῶ ἐξωρίσθη δὲν ἐκράτησε μῖσος ἐναντίον τῆς πατρίδος του. “Ὅταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὕψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

— Εὐχομαι ἡ πατρίς μου νὰ εἶναι τόσον εὐτυχής, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Ἐζη εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν Ἀθήναις ἓνας νέος, Κλεάνθης καλούμενος. Ὁ Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος. Οὔτε γονεῖς εἶχεν, οὔτε συγγενεῖς, οὔτε κανὲν κτῆμα.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἓνας περίφημος διδάσκαλος, Ζήνων ὀνομαζόμενος. Ὁ Κλεάνθης ἤκουε περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Ἀλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ;

Ἐνῷ εὕρισκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάξῃ τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἕνα κηπουρὸν νὰ ἀντλή τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἐγένε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπούδαζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιουτοτρόπως, ὑγιῆς καὶ φαιδρός, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπὴν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον ὅμως αὐτὸν νὰ σπουδάξῃ καὶ ἠπόρουσαν ποῦ εὕρισκε τὰ χρήματα. Ὑπωπεύθησαν, ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ εὕρισκε χρήματα μὲ ὄχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἄνθρωπον.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάξεις ; ἠρώτησαν οἱ δικασταί.

— Ἀντλῶ νερὸν τὴν νύκτα εἰς ἕνα κηπουρὸν, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω.

Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπήνεσαν. Ἦθελον δὲ νὰ ἀνταμείψουν αὐτόν, ἀλλ' ὁ διδάσκαλός του Ζήνων, ποῦ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τώρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάξῃ ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

74. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

Μετά την μεγάλην νίκη των Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πausανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἔπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Ἐξεδίωξεν ἀπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηθύνηθη εἰς τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἠχμαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας.

Παρὰ τούτων ἔμαθεν ὁ Πausανίας τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐτῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων.

Αἱ διηγῆσεις αὗται κατετάραζαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Πausανίου, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἰδικόν του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνῃ γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου, καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τούτου, ἀπέλυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ἰσχυρισθεῖς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ μὲ τούτους ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. Μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐζήτηε τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Πausανίου καὶ ἤρχισε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Πausανίας ἐφόρει περσικὰς στολὰς καὶ ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μὲ ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης.

Ἐνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἐφυγαν εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκατέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Πausανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ἀπολογηθῆ. Ὅταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογηθῆ καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ἀποδείξεις, ἠθωώθη.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθώωσίν του δὲν ἠθέλησεν ὁ Πausανίας νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε νὰ συνεννοῖται μὲ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μὲ ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μὲ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐφόρων, οἱ ὁποῖοι ἔσπευσαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Πausanias ὅμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγεν ὡς ἰκέτης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφῆρσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πausanias ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πείναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ὄλων τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Πausανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεανὼ ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ I. Σαραντίδην

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἄσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ. Ἔλεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἶναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθλῆται καὶ οἱ αἰοῖδοι νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἡδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

υγείας, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὀρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ τροφαί· παρομοίως δὲ καὶ εἰς τὰ σώματα, τὰ πλήρη φαγητῶν, πολλὰὶ ἀσθένειαι συσσωρεύονται.

Εἶναι ἄτοπον, ἔλεγεν ἀκόμη ὁ Διογένης, ἐνῶ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ υγείαν, ἡμεῖς νὰ πράττωμεν πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν υγείαν ἀντιβαίνει.

“Ὅταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀλέξανδρος ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον ὁ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπῆγεν ὁ ἴδιος πρὸς συνάντησίν του. Εὔρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλλος Κράνιον, ἐξηπλωμένον καὶ ἠλιαζόμενον.

— Εἶμαι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεύς, τοῦ λέγει.

— Καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ Διογένης, ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος.

— Ἐπεθύμουν νὰ σοῦ κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσης ;

— Ἐχω, ἀποκρίνεται ὁ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς ὀλίγον, διότι μοῦ ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη χάρις, τὴν ὁποίαν σοῦ ζητῶ.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε :

— Ἄν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἤμην Διογένης.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

76. Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Μεταξύ τῶν πολλῶν προτερημάτων, τὰ ὅποια ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἦτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἐθεώρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τὰ πάθη του, παρά τοὺς ἐχθροὺς του. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σωζόμεθα ἀπὸ πλῆθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῷ ὄντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς.

Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρά δοῦλοι τῶν τυράννων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν.

Ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἄδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἔστειλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλύτερους μαγείρους καὶ ἀρτοποιοὺς τῆς, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἤθελεν εὐχαριστήσει τὸν εὐεργέτην τῆς.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὠραῖα φαγητὰ τῆς Ἄδας ἐγέυετο οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέχθη. Εἶπεν, ὅτι πολὺ καλύτερους μαγείρους ἔδωκε πρὸς αὐτὸν ὁ παιδαγωγὸς του Λεωνίδα. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρῶτος του περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸ ὀρεκτικώτατον δεῖπνόν του.

Ἐνῶ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἵππικοῦ του διὰ μέσου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἵππεῖς του ἀπὸ δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήντησαν μερικὸς Μακεδόνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον μακρόθεν ὀλίγον ὕδωρ. Οἱ Μακεδόνες, ὅταν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πῖν. Ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ὅταν ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἵππεῖς του καὶ παρατήρησεν, ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἐξαρκεῖ δι' ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ, εἰς τὰ διψῶντα χεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν, ὅτι δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πῖνῃ, οἱ δὲ Μακεδόνες του νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐθαύμασαν οἱ στρατιῶταί του καί, ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ τοὺς κόπους καί, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἐφώναζαν :

—Ἐμπρός. Ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψαν, οὔτε κόπους αἰσθανόμεθα. Ἄλλ' οὔτε ὅτι εἴμεθα, θνητοὶ πιστεύομεν.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

77. ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΛΕΟΝΤΟΣ

1. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, δοῦλός τις, ὀνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἕνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδере καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ δοῦλος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν.

Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῇ, ἐκρύβη εἰς ἕν δάσος, μέσα εἰς ἕν βαθὺ σπήλαιον.

Ἐνῶ ἦτο ἐκεῖ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίνη, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἷς λέων.

— Ἀλλοίμονον! Εἶμαι χαμένος! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον, ὠχρὸς ἀπὸ τὸν τρόμον του.

Ὁ λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται καθ' εὐθείαν πρὸς αὐτόν. Καί, ἀφ' οὗ τὸν ἐπλησίασεν, ἐστάθη, ὕψωσε τὸν ἕνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ὁ τρόμος ὁ ὁποῖος κατέλαβε τῶρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ἦτο μέγας.

— Τῶρα θὰ μὲ σχίσῃ, εἶπε. Καὶ ἐσιώπησεν.

Ἄλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. Ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἤρχισε νὰ λείχῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρατήρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ἦτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἐζήτει ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἐξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἐξήγαγεν, αἷμα πολὺ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἣ ὁποία ἐσχηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. Ὁ Ἀνδροκλῆς ἔπλυνε τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν ὁποίαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

Τοῦτο ἐγίνετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ὁ λέων.

Ἀπὸ τότε ὁ λέων ἠγάπησε πολὺν τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἐξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἀρνία καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῶα, τὰ ὅποια κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἐκάθητο ἔπειτα πλησίον του καὶ μαζί με αὐτὸν ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι ὁμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ ρίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. Ὁ δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφήν εἰς τὸ δάσος.

2. Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδροκλῆς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειτα κατεδικάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθροίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μετὰ κίγκλιδας. Ὁ δυστυχὴς μετὰ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν βαθύτατα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ ὄρμα κατ' ἐπάνω του ἓνας φοβερὸς λέων μετὰ λύσσαν πολλήν. Ὁ λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἤρχισε νὰ λείψῃ τὰς χεῖράς του. Ὁ δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζη ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐλαβε θάρρος καὶ τὸν ἐθώπευσεν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι μετὰ περιέργειαν πολλήν

περιέμενον νὰ κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νὰ λείψῃ καὶ νὰ θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολὺ.

Μ Ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἦτο παρών, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολὺ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νὰ μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἂν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγήθη πῶς εὔρε τὸν λέοντα εἰς τὸ σπήλαιον, πῶς ἐθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὡς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνητήθησαν πάλιν ἐκεῖ.

Α Ὅλοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

Ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχὴν, τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸν λέοντα.

Ο Ὁ Ἄνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠὺχαρίστησε τὸν Βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκεῖ. Ἐλαβε τὸν λέοντα καὶ ἔφυγεν. Ἦτο πλέον ἐλεύθερος. Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸν λέοντα, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ' ὅλων, ὅσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιοῦτοτρόπως ἐζῆσεν ἐλεύθερος καὶ εὐτυχής.

Κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον

78. Η ΚΡΑΤΗΣΙΚΛΕΙΑ

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἦναγκάσθη δι' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἴγυπτου.

Ὁ Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡς ὁμήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ὁ Κλεομένης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἄλλ' ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν.

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιάτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήντησεν :

— Ἐὰν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ ὅπου ἄλλοῦ καὶ θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στείλέ το τάχιστα, πρὶν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῶ, ἂν μείνῃ ἐδῶ, θὰ εἶναι ἄχρηστον καὶ ἀνωφελὲς διὰ τὴν πατρίδα.

Ἡ Κρατησίκλεια ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως ὁ Πτολεμαῖος κατοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. Ἐγγράψε τότε ἡ γραῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς :

○ «Κάμε ὅ,τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γραΐας καὶ μερικῶν παιδαρίων».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην των φιλοπατορίαν.

Στέλιος Σπεράντσας

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΣΕΙΣ, πού πρωτοσπείρατε
τῆς Λευτεριάς τὸ σπόρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῆ

Ἐσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
τὰ στάχυα καρποφόρα,
τοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
μᾶς γίνατε ὁδηγοί.

Σὰν ἤσκιοι μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
στὸ δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἐσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
χρυσᾶ λιβανιστήρια,
γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χεῖλη μας ὑμνοῦν.

Καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μας
τῆς δόξας τὰ στεφάνια
— δική μας περηφάνεια —
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Δροσίνης

80. ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ

1. Προχθές ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὠραίαν ἐκδρομήν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κυρίου Κώστα, ἡμίσειαν ὦραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

Ὁ κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιὰ ! Εἰς καλὴν ὦραν ἔρχεσθε! Σήμερα ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἴδετε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδί τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῆ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, ποῦ βλέπετε. Ἐλᾶτε μαζί μου.

○ Ἐφόρεσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἠκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς.

2. Ὄταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἶπε νὰ σταθῶμεν ὀλίγον μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκρέμαντο αἱ μελίσσαι.

Αἱ μέλισσαι ὤρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπίς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτευον καλῶς. Μετ' ὀλίγον ἐξαλίσθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἓνα κομμάτι σβουινιά ἀναμμένην.

Ὁ κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνι κάτω ἀπὸ τὰς μελίσσας καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι ὀλόκληρον ἐκύλησε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνι. Κατόπιν ἐσχέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυψέλαι.

Τότε ἐκαθίσαμεν κάτω ἀπὸ ἓνα μέγαν δένδρον καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὀπωρικά. Ἐβγαλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφερεν. Ἡ μία ἦτο κάτασπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μελιοῦ. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς ἐξαγώνους ὀπάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν γεμᾶται ἀπὸ μέλι.

3. Πῶς εὐρέθηκε τὸ μελίσι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά; ἠρώτησεν ὁ Χρῖστος.

Καὶ ὁ κύριος Κώστας ἀπεκρίθη :

Ἄ Εἰς κάθε μελισσοκόφινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἓνα μελίσι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν. Τὸ κάθε μελίσι ἔχει τὴν βασίλισσάν του. Ἡ βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ ὁποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε καλοκαίρι ἡμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἕως πενήντα χιλιάδας. Ἀλλὰ γεννᾷ χωριστὰ καὶ ὀλίγα αὐγά διαφορετικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέα βασίλισσαι. Ἐτσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σὰν σταφύλια. Ὁ τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι' αὐτὸ ὅταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασίλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικὰς ὑπηκόους της καὶ φεύγει πηγαίνει ἄλλοῦ νὰ στήσῃ καινούργια πολιτεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρῶν. Ἐφυγεν ἀπὸ ἓν μελισσοκόφινον ἡ παλαιὰ βασίλισσα μετὰ τὴν συντροφίαν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κώστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἶδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ἥλιε μου,
ἔβγα, ἥλιε μου,
πού κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσέ μας,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τ' ἀγκάθι,
φέξε ὡς τοῦ γιालοῦ τὰ βάθη.

Τὸ νερό,
φέξε μου, ἥλιε μου,
νὰ τρέχη καὶ νὰ λάμπη,
νὰ μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσέ μας,
χρυσόηλιε μου,
τῆ γῆ με χαμομήλι,
δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας,
σάν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

82. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. Ἦμην δώδεκα ἐτῶν, ὅταν ἠσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Ἄφοῦ ἐθεραπεύθην, ὁ πατήρ μου μὲ ἔστειλεν εἰς ἓν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω.

Ἦτο Ἀπρίλιος. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, ὅτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα.

2. Τὴν πρωΐαν, ὅταν ἐξύπνησα, ἤκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ :

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μουρόφυλλα.

Αἱ μορέαι μόνις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερὰ φύλλα, ὡς εἶναι ἡ καρδιά τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἐφάνη περίεργον· τί νὰ τὰ ἤθελον ;

Ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπεν ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

— Ποιά μικρούλια ; ήρώτησα.

Πλησιάζω και βλέπω εις μίαν εφημερίδα άπλωμένα μικρά μορεόφυλλα και επάνω εις αυτά πολυ μικράς κάμπας. Έκει πλησίον, εντός του κυτίου, υπήρχον σπόροι, όμοιοι με τους σπόρους του σύκου.

— Είναι κουκουλόσπορος, μου εξήγησεν ή θεία μου. Όλίγον έβαλα, πολυ όλίγον. Θα ιδής πώς θα μεγαλώσουν οι κάμπιες και θα πλέξουν κουκούλι.

Μετά μίαν εβδομάδα αι κάμπαι έμεγάλωσαν αρκετά. Έμεγάλωσαν όμως και τὰ φύλλα τής μορέας και έγιναν σκληρά. Η θεία μου τὰ έκοπτε τότε ψιλά - ψιλά και αι κάμπαι τὰ έτρωγον άχόρταγα.

Είχον άπλωθη τώρα εις τέσσαρας καλαμωτάς, δηλαδή εις τέσσαρα κρεβάτια, τὰ όποια ή θεία μου είχε κατασκευάσει από καλάμια και τὰ είχε στρώσει με εφημερίδας. Έρριπτε τὰ φύλλα εις την μίαν καλαμωτήν και έως ότου να ρίψη άλλα εις την τελευταίαν, τὰ φύλλα τής πρώτης είχαν ήδη φαγωθη. Και ήκουες ένα θόρυβον άδιάκοπον, όμοιον με εκείνον τον όποιον κάμνει ή βροχή επάνω εις τὰ ξηρά φύλλα.

Εις τὸ τέλος τής εβδομάδος οι σκώληκες έμειναν ακίνητοι, ως να είχαν ασθενήσει.

— Βγάζουν τὸ υποκάμισόν των, μου εξήγησεν ή θεία μου. Όσον μεγαλώνουν, τόσοσν αισθάνονται τον έαυτόν των στενοχωρημένον μέσα εις τὸ παλαιόν υποκάμισον και τὸ αλλάσσουν. Θ' αλλάξουν τρεις φορές ακόμη. Έστερα θ' αρχίσουν να πλέκουν τὸ κουκούλι.

3. Έπειτα από τρεις εβδομάδας, όλη ή οικογένεια εύρίσκετο εις κίνησιν. Και εγώ έβοήθουν όσον ήδυνάμην. Αι καλαμωταί είχαν γίνει έξ. Ό θεϊος έκοπτεν ολοκλήρους κλάδους από την μορέαν, ήμεϊς οι μικροί τους μετεφέρομεν και

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα ὀλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς. Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. Ἦρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ἐψαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον ὁ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγίνετο πέντε ἕως ἕξ φορές τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφήρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίστων μὲ ἄλλας καθαράς.

Οἱ μεταξοσκώληκες ἐξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν των, ὡς νὰ ἐζήτουν κάτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρεΐκια καὶ θυμάρια ἀπὸ τὸ βουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέζωσεν ἡ θεία μου μὲ ἓνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ξύλα, τὰ ὁποῖα ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτάς ἕως τὴν ὀροφήν.

— Κάθισε τώρα εἰς ἓνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσης, μοῦ εἶπε.

Ἐκάθισα καὶ ἰδοὺ τί εἶδον. Ὅσοι σκώληκες εἶχον χορτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. Ἐπῆρε καθένας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἤρχισε νὰ κινῆ τὴν κεφαλὴν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκοίταξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστήν καὶ τὴν ἐπλεκεν ὀλόγουρά του. Ἐπλεκε τὸν μετάξι-νόν του πέπλον καὶ ὀλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδῳ ἦτο ὀλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτὸν τὸν πέπλον, ὡς μέσα εἰς ὀμίχλην. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαίνετο πλέον καθόλου. Ἡ μέταξά τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὄλο καὶ ὕφαινε τὸ κουκούλι του. Ἡ θεία μου ἐτρύγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἤπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον.

— Ἄν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικά, διὰ νὰ ἰδῆς.

Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἄφησεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἐβγήκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὐγά των καὶ ἔπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀπέθανον ὅλαι.

Μὲ τὴν ψαλίδα ἔκοψα ἓνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ ὁποῖα ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. Ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

Ὡς μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσοτέρας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἤλθον οἱ ἔμποροι καὶ ἠγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδησαν καὶ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, αἱ περισσότεραι πέντε ἕως ὀκτῶ χιλιάδας.

Ὅσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἔξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἔγνεθον. Ἀπὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαινον σινδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα.

4. — Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε; ἠρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφομε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφήν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοποιοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλά. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἓνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἓνα - δυὸ ἀρνιά ἢ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμᾶται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. Ἴδου πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα.

« Ἡ Πατριδα μας » (Διασκευή)

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

Μ 83. ΤΟ ΧΩΡΙΟ

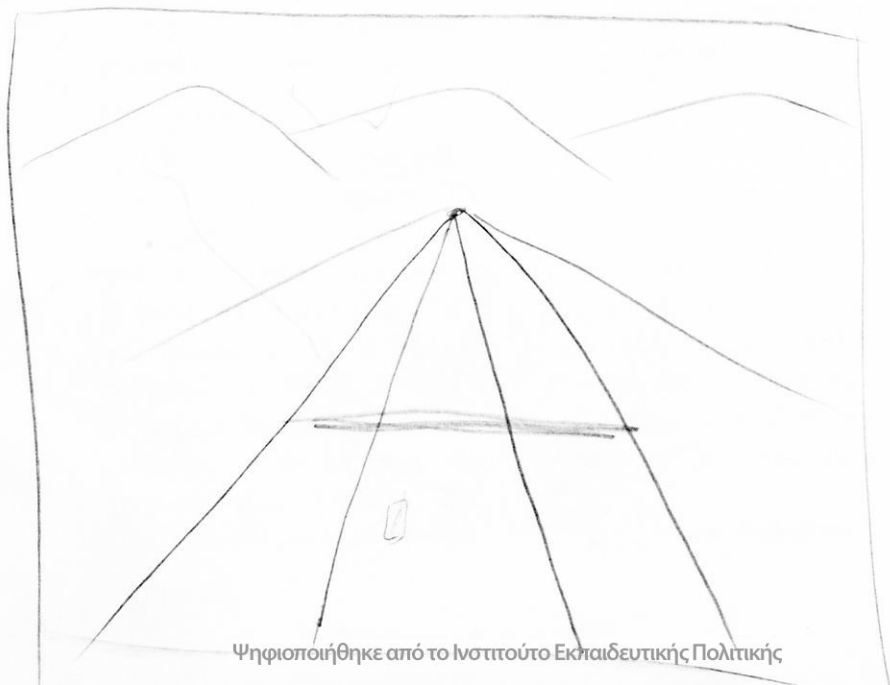
Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερά χορτάρια,
ποῦ μουρμουρίζουν τὰ νερά καὶ χύνονται καθάρια,
ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυᾶ τ' ἀγέρι
καὶ χαιρετᾶ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη,
καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταίρι - ταίρι,
ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχισμένο.

Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
καθὼς φωλιές μιχρῶν πουλιῶν, στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
Ἐχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῆ καὶ στάχυα νὰ θερίσει,
ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιά κοντὰ στὴν κρῦα βρύση
κι ἔρχεται κάθε χωρικὸς ἐκεῖ νὰ προσκυνήση.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

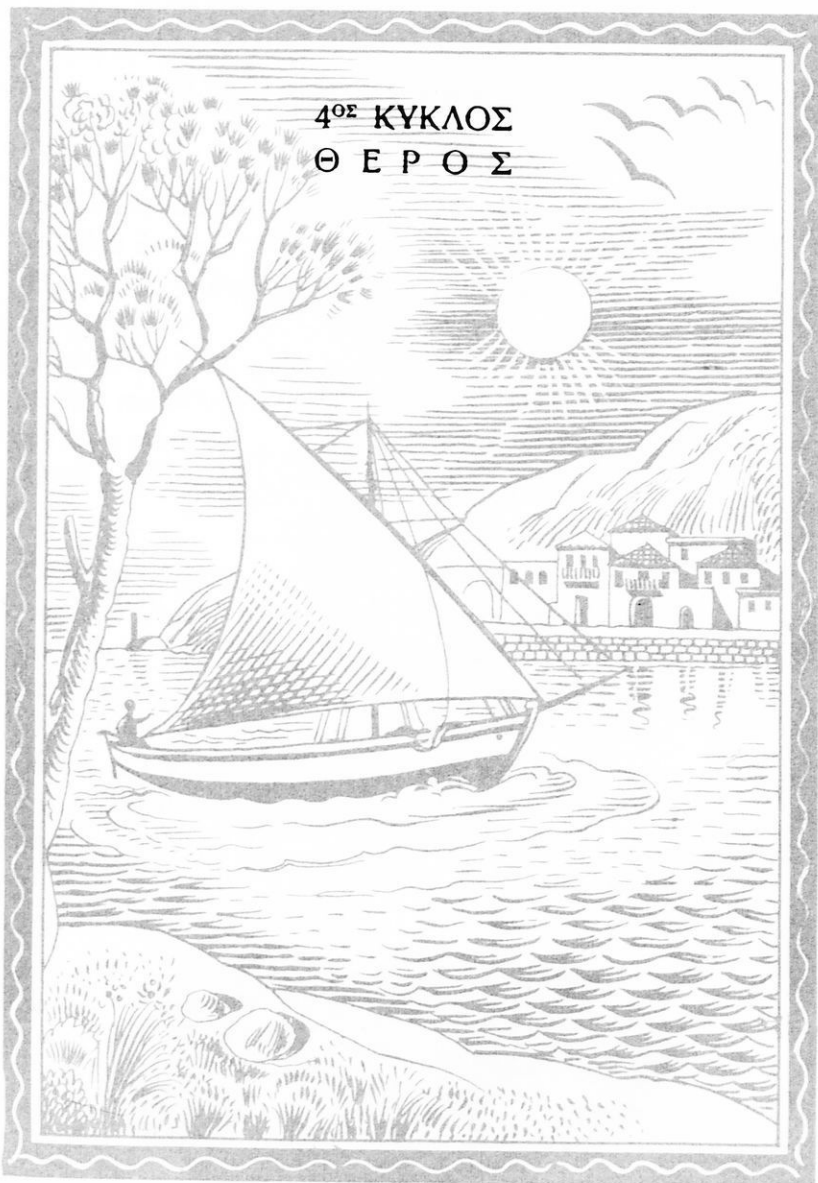
Μ
Ἰωάννης Πολέμης

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
Θ Ε Ρ Ο Σ

Μ 84. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Ὁ κόσμος λάμπει
σάν ἓνα ἀστέρι.
Βουνὰ καὶ κάμποι
δένδρα, νερά
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

2

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.
Παιδιὰ ἀγγελούδια
λένε τραγούδια
στὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

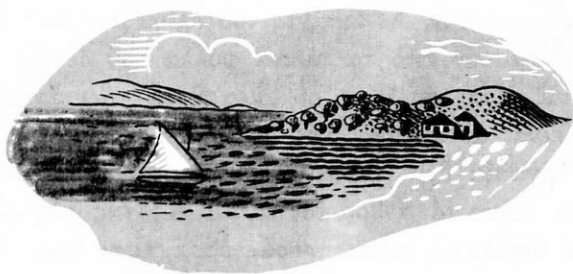
3

Τὴν ὥρα τούτη
σκορπᾷ ἓνα χέρι
χάδια καὶ πλούτη
κι ἡ γῆ φορᾷ
σὰ μιὰ πορφύρα,
ζωῆς πλημμύρα
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

4

Ἡ φύσι πέρα,
ὦ νέοι καὶ γέροι,
σὰ μιὰ μητέρα
μᾶς καρτερᾷ.
Ἡ φύσι ὄλη
σάν περιβόλι
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

Κωστής Παλαμάς

Μ

85. Ο ΘΕΡΙΣΜΟΣ

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν Θεριστὴν, ὕπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὁποῖον ἐκάστην πρωΐαν δέχεται τὰ σακκίδια, μὲ τὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

Ὅλος ὁ κάμπος εἶναι ὀλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὔτε ἐν ἄνθος δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμη πρωΐ, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυς μὲ τὰ δρέπανά των τὰ καμπυλωτά.

Ὅσάν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμὴν, αἱ ζωηραὶ θερίστριαι θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἐχουν κατεβασμένην τὴν μανδήλαν ἕως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοπτερόν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἐργάται μὲ τὰ σπάρτα εἰς τὰς χεῖρας δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχυς. Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἀγρόν, ὁμοιάζουν μὲ νεκρούς, οἱ ὁποῖοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Ἐἰς τὴν σκιάν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβρίαν οἱ θερισταί, ἐξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ματαίως ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνά φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θερίστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμμία γεωργικὴ ἐργασία δὲν γίνεται μὲ τόσην εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τοῦ θερισμοῦ, πύσας φορὰς ἐβράχησαν ἕως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσῃν ἀγωνίαν ἔδοκίμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτρωμα ἕως σήμερον! Ἡ χαρὰ των ἡμῶς τώρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησιμονῶνται ὅλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιάν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ ὑπερηφάνειαν τὰ δεμάτια σκορπισμένα εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ συλλογίζονται, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἀλωνίσουν τὸν σῖτον, θὰ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ θὰ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσοδείας. Πόσον εὐωδιάζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησιμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, πού, χαμένος εἰς τὰ κλαδιά τοῦ δένδρου, τραγουδεῖ καὶ λέγει:

Θερίσεν' ἀλωνίσετε,
δεματοκουβαλήσετε,
κι ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου
θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε.

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπὸν, πού θὰ ζυμώσῃ, θὰ κάμῃ τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιά τῆς κόρη θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσῃν τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, πού τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι καὶ τὰ καλὰ εἰς τὸ σπίτι.

Ὁ ἥλιος, ἀργὰ - ἀργὰ, κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Εὐχάριστος ζέφυρος δροσιζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. Ὅλοι αἱ οἰκογένειαι κατακλίνονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χαυραγὴν τὸν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ.

Ἄλέξανδρος Μωραϊτίδης

Στ' άλωνια, καλοσάρωτα και ξεχορταριασμένα,
 θά ξαπλωθοῦν οἱ θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξίδες.
 Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασᾷ περνῶντας ἢ ροκάνα·
 πλατάνι τὸ σαγόνι τῆς, τὰ δόντια τῆς στουρνάρια.
 Τὰ βόιδια σέρνουν τὸ θεριό· ζευγαρωτὰ δεμένα,
 καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόιδια κυβερνῶντας,
 ὠραία ἀρματοδρόμισσα, λαμπαδωτὴ στημένη.
 Στὰ χεῖλη τῆς ὁ σάλαγος γλυκύφωνο τραγουδί,
 στὰ χέρια τῆς ἀπόνετο καλάμι εἶν' ἢ βουκέντρα.
 Ὁ νοικοκύρης τ' άλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασί στοὶ γόνα,
 κερνᾷ τοὺς ξένους, ποὺ περνοῦν, καὶ κράζει τοὺς γειτόνους,
 κι ἓνας λυράρης παίζοντας, τυφλός, τυφλὰ τῆ λύρα,
 μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειά, κάθε φορὰ ποὺ πίνει.
 Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μὲ τ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπὸ τὰ ξυλόφτυα στα οὐράνια ἀναπετῶντας
 τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
 γῦρο στοὺς φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσῆ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.
 Σωρὸς σιτάρι, ἂν καρτερῆ τοῦ μετρητῆ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μὲ τὸ πήδημα, μὲ τὴ ματιά τὰ μάτια.
 Φτερό τοῦ νιοῦ τὸ πήδημα, σοφὴ ἢ ματιά τοῦ γέρου.
 Ἄβρεχη κι ἄκαρη ἢ σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' άλωνι,
 λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι ἢ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χρονιάρα, τροφοδότισσα γεμίζει τίς κουβέλες.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Γεώργιος Δροσίνης

Μ

87. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

- Ο Ἥλιθος, ἦλιθος, καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ
μὲ τὸ ἅγιό Του χέρι
σκόρπισε καλά.

Στὶς μυρτιὲς κρυμμένα ἀηδόνια
ψάλλουν λιγυρὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἔλαφρὰ πτερά. *†*

Τὰ μελίσσια μὲ φροντίδες
δῶ κι ἐκεῖ πετοῦν
καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
τ' ἄνθη χαιρετοῦν.

- Ο Εἰς τοὺς κάμπους πρασινίζουν
χόρτα δροσερά,
εἰς τοὺς λόφους ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

Εὐμορφα ἄνθη στοὺς ἀέρες
χύνουν μυρωδιὰ
κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
φέρνουν τὰ παιδιὰ. *ο Μ*

Γεώργιος Βιζυηνός

Θέλεις νά μαγεύση τοὺς ὀφθαλμούς σου ἀπερίγραπτον κάλλος; Θέλεις νά χυθῆ εἰς τὰ ὠτά σου μουσικὴ γλυκυτάτη; Νά διέλθης τὰ Τέμπη. Ἡ καρδιά σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιρτήσῃ καὶ τὰ χεῖλή σου θὰ ψάλουν ὕμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως.

Ἀριστερά σου καταπίπτουν ἀπότομοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιὰ αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὀσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλάς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει ὁ Πηγεῖος ποταμός.

Διὰ νά διέλθης αὐτὴν μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας θὰ περιπατῆς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσον εἶναι μακρὰ.

Μία μόνη ὁδὸς φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὐτὴ εἶναι ἐπὶ τῆς Ὀσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ του εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης λοιπὸν προχώρει.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὄρη ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σου νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεχώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νά διακρίνης τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλαί.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἤρεμος ὁ Πηγεῖος κυλῖει τὰ ρεύματά του ὑπὸ παχεῖαν σιάν, τὴν ὁποίαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὄχθαι.

Ἀριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευρὰς τοῦ Ὀλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπράσινα δένδρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρύζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὀσσης εἶναι καταπράσινοι. Εὐωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριά. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περναῖν ρυάκια διαυγῆ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾶ νήματα.

Ἄπο τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουσι αὐτούς τὰ χλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν.

Κατὰ τὴν πορείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἰτεῶν.

Τοὺς ὀφθαλμούς σου εὐχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασί-νου χρώματος.

Τὰ ὄψα σου εὐχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὐθύμων πτηνῶν. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδὼν. Ὁ κορυθαλλὸς ἐκεῖ καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλωρός.

○ Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς Ὀσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηγεῖδς νὰ ρέῃ εἰς μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλὰς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλὰς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνει καὶ κάτωθεν ὁ Πηγεῖδς νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἐκεῖ. εἰς μίαν χαράδραν τῆς Ὀσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ ὅποῖον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῆς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο μέρος, θὰ ἴδῃς νὰ ἐνώνῃ τὰ ρεύματά του ὁ Πηγεῖδς μετὰ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὐμορφος εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθαύμαστον.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

89. ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΕΕΥΠΙΝΑ

Προτού ακόμη τα ρόδινα νέφη τῆς πρωίας ἀναγγείλουν, ὅτι πλησιάζει ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου, ἐξ ὄλων τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἐξυπνᾷ ὁ κόσσυφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ τοῦ πτερώματος. Τρίβει τὸ ράμφος του ἐπάνω εἰς ἕνα κλάδον. Καὶ ἔπειτα πετᾷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φοράς πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὴν πλαγιὰν ἐκείνην μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εὐθύς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελάδημά του.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἐγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέρευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλοτέρους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολυχρώμα ἄνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοερούς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαρὰν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελωδικὰ των κελαδήματα.

Ὁ κορυδαλλὸς πετᾷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνὰ. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γειμίζει τὸν ἀέρα μὲ γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανεὶς, ὅτι κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ ἡ αὐρα τῆς πρωίας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τόσον ὠραίαν τὴν ἀνατολήν.

Ἡ μικρὰ ἀκανθυλλὴς κάθηται ὅπισθεν ἐνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηχεῖ ἡ διαυγὴς λαλιά της. Ὁ σπίνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῆ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εὐθυμον ᾄσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδών, δὲν δύναται κανεῖς νὰ ἀντιληφθῇ. Διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ἄσμα τῆς.

Οἱ κύνθαροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὐοσμὸν χλόην καὶ ἀπὸ τὰς σικιάς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολυχρώμα ἀνθη βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὔρα δροσίζει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δάσους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σεῖονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐν τὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἴφνης ὅμως ἀκούεται εἰς τὸν ἀέρα φωνὴ ὀξύτατη. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ἱέρακος, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἐκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφήν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλται τοῦ δάσους γίνονται ἄφαντοι. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τοὺς κλάδους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιουτοτρόπως τὴν μελωδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ ἀπότομος σιγή. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

Μετ' ὀλίγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμή περνᾷ. Τὸ ὄρνεον ἐξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροὶ, ἀλλὰ ὠραῖοι κάτοιχοι τοῦ δάσους φανερώνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητα των.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (Διασκευὴ)

Θ. Μακροπούλου

90. Η ΠΡΩΙΑ

Ὁ ἥλιος τὰ βουνὰ χρυσώνει,
ἡμέρα λάμπει εὐειδής,
ὕμνεϊ τὰ κάλλη της τ' ἀηδόνι.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ἰδῆς.

Μὲ στόμα ἄπειρον ἡ φύσις
τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
Ὡ! σήκω νὰ εὐχαριστήσης
Ἐκεῖνον, ποῦ μᾶς εὐλογεῖ.

Σήκω ν' ἀκούσης μελωδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῆς,
σήκω νὰ πνεύσης εὐωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς.

Ἡ ὥρα εἶν' εὐλογημένη·
ὅστις σηκώνεται πρωί,
ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Παρνασσός »

Ἡλίας Τανταλίδης

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές και μύρα
φέρνει τ' άγέρι,
δροσσοσταλίδες
κυλοῦν στή φτέρη.

Κρούσταλλα γῦρο
νερά, ποῦ τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τή γλόη ἔχουν.

Δροσιές και μύρα
φέρνει τ' άγέρι·
σάν τί νά λέγη,
τάχα ποιός ξέρει;

Κάτι άκούω
στήν έξοχη
νά ψιθυρίζη
μιά προσευχή.

Ἄ, τί γλυκύτατα
χαρᾶς τραγούδια
μέ χίλια στόματα
λέν τά λουλούδια!

Ἡ φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αὐτόν, ποῦ δίνει
κάθε εὐλογία.

« Τò τραγούδι τοῦ παιδιοῦ » Α'

Συλβία Ρόδη

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἓνα μικρὸν θόρυβον, σὺν τῷ ἔρριπτον λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλάσιον κάτω τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνατάς εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἴθι καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἅμα πλησιάσουν ἄνθρωπον, ἐπίθεσι με ξύλον, με ὄπλον, με πέτραν ἢ με λάστιχον. Ἄλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε με τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα με συνεκίνησε, μάλιστα, ἂν θέλετε, με ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μοῦ ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ με θεωρῇ ὡς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἰκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ με ἠτένισε με τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπεῖχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ με παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡσάν ὑπόκλισιν. Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐξέτεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεῦσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι και τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελειώσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὡσάν νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου. Ἐρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον.

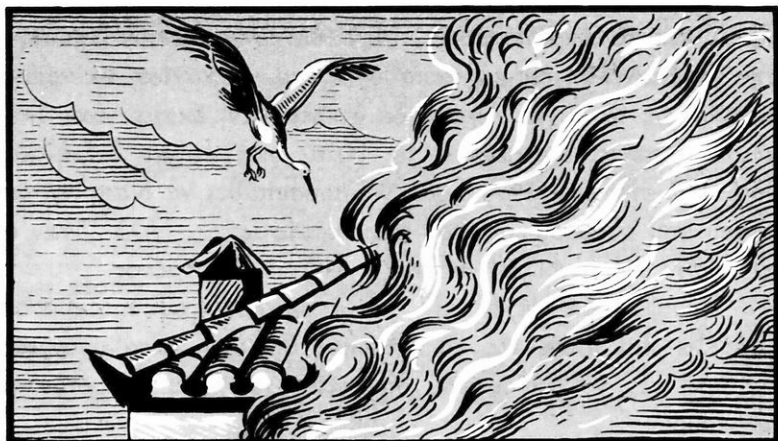
Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτά καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψιχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἄλλὰ μόλις ἐκινήθη, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτὸν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὄλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουσι τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του.

Ἄλλὰ δὲν ἦλθεν.

Ἐφημερίς « Ἀκρόπολις »

Ἰωάννης Κονδυλάκης

Μ93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Εἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεά, κατασκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἐβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζευγὸς πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν τοῦ στέγην. Ἐστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος, ὡσάν νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, ὅπου ἕως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα.

Μίαν πνιγερὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐθέριζον. Αἴφνης δυνατὰ κωδωνοκρουσαὶ ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοὶ τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ ὅτε ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περι-
κυκλωθῆ ὑπὸ τῶν φλογῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν
προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο εὐκολον πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῆ.
Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε
νὰ ἀναφλέγεται.

Ἐνῶ ὅμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο
δυνατὸν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ
ὄρμητικὸς πρὸς αὐτήν. Ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν,
οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ
τοὺς ὁποίους φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τῶρα περι-
κυκλώσει.

Ἄ Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἔντρομος πετᾶ πέριξ τοῦ καπνοῦ
καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος ὄρμᾶ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου
τῶν φλογῶν. Μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος
τῆς μικρὸν πελαργόν, τὸν ὅποιον τοποθετεῖ εἰς τὴν ρίζαν
ἐνὸς δένδρου. Ἀ

Οὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ ὄρμᾶ διὰ δευτέραν φορὰν
ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξύ εἶχον δυναμώσει.
Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ
πτέρυγές της ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν
ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγάς της. Ἀφήνει τὸ τέκνον της πλη-
σίον τοῦ πρώτου καὶ ὄρμᾶ ἀκράτητος διὰ τρίτην φορὰν διὰ
μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς
ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν
τὴν ἥρωικὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. Ἄλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον.
Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγάς της τοὺς δύο νεοσσούς της, οἱ
ὅποιοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητά της τέκνα, ἀφοῦ
δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ. Μ

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης (Διασκευῆ)

94. Η ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὰς ἀντιλήψεις του περὶ ζῶων εἶναι ποιητής. Ἀγαπᾷ ἓνα ζῶον, ἐὰν εἶναι εὐμορφον, ἐὰν λαλῇ εὐμορφα, ἐὰν ζῆ εὐμορφα, ἔστω καὶ ἂν ζῆ εἰς βάρος του.

Ἡ πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ' ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν ὁποίαν κάμνει εἰς τοὺς σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ ὅλα ταῦτα, ὁ λαὸς τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμη καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ὠραία :

— Ποῦ ἦσαν, πέρδικα γραμμένη,
κι ἦρθες τὸ πρωὶ βρογμένη ;

— Ἦμουνα πέρα στὰ πλάγια
κι ἔτρωγα τὸν Μάη τριφύλλι
καὶ τὸν Αὐγουστο σταφύλι.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κουκουβάγια ζῆ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότη καὶ ἔχει ἄσχημα μάτια, εἶναι τὸ («κατηραμένο πουλι») διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε περισσότερο εὐεργετικὸν συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

Ἄμα βραδυάση καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίῃ ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται ποντικοί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἓνα δένδρον καὶ παραμονεύει. Τὰ μάτια της τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλλῃ ὁ ποντικὸς ἢ ὁ σκαραβαῖος, τοὺς πιρουνίζει, ὡσὰν νὰ τοὺς ἔχη ἐμπρὸς εἰς τὸ πιάτον της.

Τὰ γεύματα καθ' ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικὸς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἕως δυόμισι χιλιάδας κομμάτια. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων ὀρεκτικά της.

Και όμως, τὸν ἄμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα, ὁ ὁποῖος σφάζει ἑκατομμύρια ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν ζωὴν, ἀκόμη κανεὶς δὲν ἐσκέφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ προστατεύσῃ.

Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρῶνων των, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρῆνων καὶ τῆς ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῆ τόσῃν λαϊκὴν ἀντιπάθειαν, ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς διαλέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ὑποδείξεις, διὰ νὰ γίνῃ πάλιν ὁ εὐεργετικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ «ἱερὸν πτηνόν», ὅπως ἦτο ἄλλοτε.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα »

Στέφανος Γρανίτσας

15

95. ΟΙ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΙ

1. Εἰς ἓνα ἀγρόν, ἐσπαρμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλῖνα τὴν φωλεάν της. Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγήκαν ἀπὸ τ' αὐγά τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουφίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

Ἦσαν πολὺ εὐτυχησμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δροσεροὺς στάχους. Αὐτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιά, τὰ ὅποια περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εὔρουν φωλεάς.

Ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ μεστῶνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἱ ὅποιοι θὰ ἤρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέψουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ σκοτώσουν ἴσως τὰ μικρά της.

Κάθε ἡμέραν λοιπόν, ὅταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἄφηνεν εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ,τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ,τι ἴδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἶπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλῖνα εὔρε τὰ παιδιά της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἄκουσε, μητέρα, τῆς εἶπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς τὸ βράδυ ἀπὸ ἐδῶ. Σήμερα ἠκούσαμεν τὸν μπάρμπα-Θόδωρον, τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ : «Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὐριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονας, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

Ἡ κορυδαλλῖνα ἐγέλασε καὶ εἶπε :

— Μὴ φοβῆσθε, παιδιά μου. Ἄν περιμένη ὁ μπάρμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὅλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας.

Μ

Μ.Β. Τὸ ἄλλο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον των καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναζαν ἀπὸ μακρὰν :

† Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ μπάριμπα-Θόδωρος ἦλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε : « Παράγινε τὸ σιτάρι ! Δὲν ἔμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μηνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν. † Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θεῖους του καὶ εἰς τοὺς ἐξάδελφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ θερισμὸν. Νὰ μᾶς πάρῃς, μητέρα, νὰ μᾶς πάρῃς !

† Ἐννοια σας καὶ μὴν ἀνησυχήτε, ἐπανελάβην ἡ κορυδαλλῖνα. Οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἐξάδελφοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἰδικούς των ἀγρούς. Ἔχομεν καιρὸν ἀκόμη. Ω

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἦλθε σήμερα ὁ μπάριμπα-Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραμεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναζεν : « Αὐτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας ! Δὲν ἔμποροῦμεν πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα ». Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τοῦ εἶπε : « Ἄκουσε, Χρῆστο ! Κάμε τί θὰ κάμῃς νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὐριον πρωὶ-πρωὶ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸ θέρισμα ».

— Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα ! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλῖνα· διότι, ἅμα ἓνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένῃ τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται.

Ἐπῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλῖνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια τῆς καὶ ἔγινε ἄφαντη.

Μόνη

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΥΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερά
τὰ σταχτερά,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
μαῶς φέρνει τὴν ἡμέρα.

Βαθμὸ, βαθμὸ
μ' ἓνα ρυθμὸ
ἀνέβη καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο !

Ἄλλὰ γιατίι
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερά οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει ;
Ἔχει φωλιά
κι ἔχει πουλιά
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ ταίρι, ποῦ τὰ σκέπει.

"Όσο καλά
 πούναι ψηλά,
 χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
 πῶς νὰ τὰ λησμονήση !
 Μὲ συλλογὴ
 καὶ μὲ στοργή
 μαζεύει τὰ φτεράκια του
 καὶ πᾶ νὰ τὰ φιλήση.

Πῶς ἀγαπῶ
 κάθε σκοπό,
 πὺ ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
 ξανθὸ κορυδαλλάκι !
 Εὐλογητὸς
 ἄς εἶν' Αὐτός,
 πὺ στόλισε τὴν ἀνοιξι
 μὲ σὰν ἑσὲ ψαλτάκι !

Γεώργιος Βιζυηρός

4 97. Η ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἓν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς : “Αἶμα βαδίζῃ καὶ μετὰ τὰ τέσσερα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβᾶ. Πίπτει καὶ μετὰ τὰ τέσσερα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία : «Ἡ πονηρὴ ἀλεπού πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσερα»

Ἄ’ Ὁσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μετὰ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιά. Διότι, ἂν εἶναι καινούργης, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν τοῦ σιδήρου ὑποπτέεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μετὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἓν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλευρῶς εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποπτευθῇ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μετὰ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουσι τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνόν ύποπτεύεται τήν παγίδα και δέν πλησιάζει πλέον.

Όταν ή άλώπηξ θέλη νά κλέψη κανέν άρνάκι, παρακολουθεϊ τόν ποιμένα, τόν πηγαίνει έως τήν στάνην και τόν παραμονεύει έως ότου κοιμηθῆ.

"Αν συναντήση κοπάδι άρνιων εις τόν δρόμον της, χωρίζει έν και προσποιεΐται, ότι δέν ήμπορει νά τó συλλάβη. Τό κυνηγᾷ από έδω, τó κυνηγᾷ από εκεί, έως ότου νά τó διώξη πρós τó δάσος. Έκει πλέον τó συγυρίζει με τήν ήσυχίαν της.

Ποτε δέν κάμνει άδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε όρνιθα τήν όποιαν πνίγει, τήν μεταφέρει εις τήν φωλεάν της και έπειτα γυρίζει νά πνίξη άλλην. "Αμα τύχη και τήν ύποπτευθοῦν, αν μεν έχη καιρόν, φεύγει, ειδεμη γυρίζει τά μάτια της πρós τó βάθος του όρνιθωνος, διότι γνωρίζει, ότι ή λάμψις των θά τήν προδώσῃ.

Όταν καταδιώκεται από σκύλον, έχει διπλωμένην τήν ούραν της. "Αν ό σκύλος τήν φθάσῃ, ρίπτει τήν ούραν της δεξιὰ και άριστερά. Ό σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ότι έπῆρε διεύθυνσιν πρós τά εκεί. "Αλλ' ή άλώπηξ έχει κάμει ήδη αντίθετον στροφήν. Έως ότου νά γυρίσῃ ό σκύλος, αὐτή έχει κερδήσει δέκα-δεκαπέντε βήματα. Καί έχει ό Θεός δι' άργότερα.

Λέγουν, ότι δέν κατασκευάζει τήν φωλεάν της μόνη και ότι, άμα ό άσβός σκάψῃ τήν ιδιικήν του, του τήν παίρνει με τόν έξῆς τρόπον :

Έπειδή γνωρίζει, ότι εκείνος είναι τó καθαρώτερον άγρίμι, πηγαίνει και λερώνει τήν φωλεάν του. Ό άσβός τήν έγκαταλείπει και έγκαθίσταται αὐτή, άφου προηγουμένως τήν τελειοποιήσῃ, δηλαδή άφου άνοιξη πολλάς όπάς, ώστε νά μη κινδυνεύῃ νά αποκλεισθῆ. Κάθε έξοδος άπολήγει εις τουφωτά μέρη, ώστε νά μη φαίνεται.

Κανείς δὲν τῆς ἡρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν τῆς. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν τῆς ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιά τῆς ἐπὶ μῆνας πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θῆραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν. Ὅταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελοργούς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει ἕνας μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

— Τί κάνομε ἐδῶ μάννα ; τὴν ἠρώτησαν τὰ παιδιά τῆς.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε ;

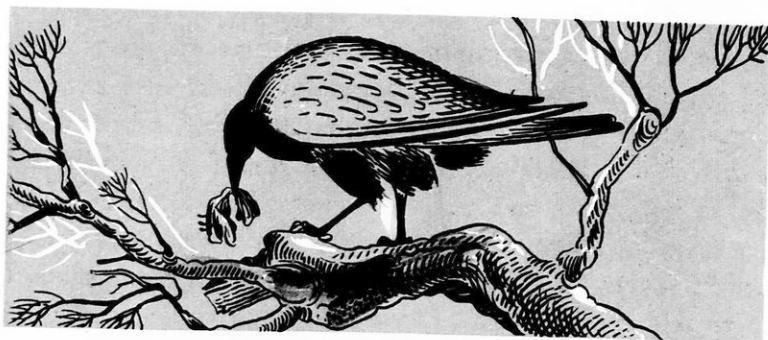
Τότε ἐν ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς ἐπήδησε καὶ ἐφώνησε :

— Νερό, μάννα, νερό, νερό μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπὸ τὴν φωτιά!!

— Ἄ, εὐγε, παιδί μου, ἐσὺ ἐξεσκόλισες. Πήγαινε τώρα στὴ δουλειά σου.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα »

Στέφανος Γρανίτσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὕψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ ράμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
ἀλώπηξ ἴσταται δολία,
τοὺς ρώθωνας αὐτῆς κεντᾶ
τοῦ κρέατος ἢ εὐωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττὸς
ὁ κόπος, μάτην ἢ σπουδὴ τῆς!
Τί ὕψος! Κι εἶναι πτερωτὸς
ὁ εὐτυχῆς ιδιοκτήτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾶ
εἰς τὰ νερά τῆς νὰ τὸν φέρῃ·
βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾶ
καὶ ταῦτα εὐγενῶς προσφέρει :

— Καλῶς μᾶς ὠρισεσ ἐδῶ,
 ἄερα, φίλτατε, νὰ πάρησ·
 τρελαίνομαι, ὅταν σὲ ἰδῶ.
 Πόση κομψότησ, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
 τίς πτέρυγασ ποικιλωτέρας!
 Τί κρῖμα! Ἄν εἶχεσ καὶ φωνήν
 θὰ ἦσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας!

— Φωνήν δέν ἔχω ; νὰ χαθῆσ!
 (ἐντός του εἶπε). Θὰ σὲ δεῖξω·
 περίμενε, νὰ τρελαθῆσ,
 μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω.

Καὶ πλατύσ φάρυγξ ἀνοίγεισ
 δυὸ τραχέα «κρᾶ!» ἐβγάξει
 καὶ πάφ! τὸ κρέασ κατὰ γῆσ,
 καὶ χάπ! ἡ πονηρὰ τ' ἀρπάξει.

Ἄκόμη τρέχ' εἰσ τὸ βουνόν,
 καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέασ,
 γελῶσα λέγ' εἰσ τὸ πτηνόν
 τὰσ λέξεισ ταύτασ τελευταίασ :

— Μάθε, ὦ φίλτατον πουλί,
 μάθε, ὦ ἄνθος τῶν κοράκων,
 πῶσ τῶν εὐπίστων ἡ φυλὴ
 τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΓΕΡΓΕΤΟΥ

Ἐκ μὲν μικρὸς ὁ Ζῶης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρωα τῆς ζωῆς. Ὅτε ἦτο τεσσάρων ἐτῶν—ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ χωρίον τῆς Ἠπείρου Γραμμένον—ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλὴ τοῦ μητρὸς. Τὸ θέαμα τῆς ἐξηπλωμένης ἀψύχου γυναικὸς ὁ Ζῶης δὲν τὸ ἐλησμόνησε ποτέ.

Ὅλιγα ἔτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνουμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητρυιὰ δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπησε τὸν μικρὸν Ζῶην : Ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του! Συνῆλθεν ὅμως ταχέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῆ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν μητρυιάν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

— Εἶσαι ἀξιέπαινος, μικρὲ μου Ζῶη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεὺς, πού βοηθεῖς τὴν μητρυιάν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ

Ὁ Ζῶης μὲ ἓνα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἔγινε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερον ὁ ἴδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπῶλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἠγόραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρᾶς μητρυιᾶς.

Ὡ ! Ἦτο πολὺ δυστυχῆς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζῶη. Καὶ δι' αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὠνόμαζον «Πικροζῶην».

Ἐπτὰ ὀλόκληρα ἔτη ὑπέμεινε ὁ Ζῶης τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδικον κακομεταχειρίσιν τῆς μητρυιᾶς του. Ἡ ψυχὴ του εἶχεν ἐκχειλίσει ἀπὸ πικρίαν.

Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καί, ἀντὶ νὰ εὕρῃ ὀλίγην τροφὴν καὶ ἓνα, ἔστω, γλυκὺν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν ράπισμα. Ἡ ἀδικία τὸν ἐπνίξεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἐστράφη, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. Ἐπειτα ἠκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου—ξυπόλητος καὶ κακοενδεδυμένος—χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

Αΐφνης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινὴν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρός του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἑπειρωτικῆς πρωτεύουσας.

Ἡ νύξ ἐπροχώρησεν. Ἐπρεπε νὰ εὕρῃ ἓνα κατάλυμα. Τὰ ὀλίγα χρήματά του ὅμως τὰ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητριά. Παρεκάλεσεν εἰς ἓνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῇ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῇ, κατάκοπος, ὅπως ἦτο ; Ἡ πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκιά καὶ τέλος ἐξαπλώνεται εἰς τὸ πλατὺ βάθρον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἡμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀνασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χεῖλη σαλεύουν :

— Καὶ Σὺ, Χριστέ μου, ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. Ἡ καλὴ Σου Μητέρα μὲ τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σε σώσουν, Σε ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπᾶς ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ ἔρημα παιδιά. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δός μου θάρρος καὶ ἐλπίδα.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὀρφανόν. Τέλος ὁ ὕπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὀφθαλμούς.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

Ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακὴ, Κυρια-

κή τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ἡ μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροί, μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Μόνον ὁ μικρὸς Ζώης κοιμᾶται ἀκόμη.

Αἰφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης—ὁ κύριος Χατζηνίκου— στέκεται ἐκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχισμένον ! ψιθυρίζει. Ποιὸς ξέρει τὴν συμφορὰν του καὶ τὸν πόνον του !

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξυπνᾷ ὁ Ζώης ἀποτόμως. Σηκώ-
νεται. Τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του. Τακτοποιεῖ ὀλίγον τὰ
μαλλιά του. Καὶ παρατηρεῖ, ἐκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκο-
δεσπότην.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ, παιδί μου ; τὸν ἠρώτησε τότε ὁ πο-
νετικὸς Ἡπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνη ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπη-
ρέτας του καὶ τοὺς συνιστᾷ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί.
Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσεύ-
χεται καὶ διὰ τοὺς ἰδικούς του καὶ διὰ τὸ ἀγνωστον παιδί,
τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

Οἱ ὑπηρετὰι εἰσάγουν τὸν Ζώην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ
παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλοῦ-
τος ! Ἀλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἄνθρωποι ! Ὅλοι γελαστοί. Καὶ
τοῦ ὁμιλοῦν μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ
ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῆ ἐνδύματα. Τοῦ προσφέ-
ρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἄφθονον ψωμί. Ὁ Ζώης πρῶτην φο-
ρὰν ἀντικρύζει τόσῃν καλωσύνην.

Ἐκεῖνος ὁ μάγειρος, τί χρυσὸς ἄνθρωπος ! Τὸν περι-
ποιεῖται σὰν νὰ εἶναι υἱὸς του.

— Φάγε, Ζώη, τοῦ λέγει, γιατί ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

Ὁ Ζώης ἐνθυμεῖται πῶς διῆλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχὴ καὶ λέγει μέσα του μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν :

⊕ Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ κύριος Χατζηγιάννου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό!

Ὁ Ζώης εἶναι παραγμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζεται εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀρκετὸν θάρρος καὶ ἀπαντᾷ εἰς ὅσα ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ.

Ὁ κύριος Χατζηγιάννου ἀκοοῖ μὲ προσοχὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνόητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

Ἄ! Ἀφοῦ ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνης ἐδῶ, παιδί μου. Θὰ βοηθῆς τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς τὸ κατάστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

Ὁ Ζώης δὲν δύναται νὰ ὀμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ ἀσπάζεται μὲ δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ προστάτης τοῦ Ζώη διετῆρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεντρικὸν κατάστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατάστημα εἰς τὸ Βουκουρέστιον.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΖΩΗΣ

Ὁ μικρὸς Ἠπειρώτης, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν στοργικὴν προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς του.

⊙ Βοηθεῖ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγοράν, ἐκτελεῖ προθύμως διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων του ὑπηρετῶν. Σέβεται ὅλους τοὺς μεγαλυτέρους, ὡς εἶναι ὑπηρέται. Καὶ φέρεται μὲ διακριτικότητα, διὰ νὰ μὴ θίξῃ κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν ὀμιλεῖ.

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει ὁ μάγειρος.

Ὁ Ζῶης ὄμως μειδιᾷ.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἓκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ;

— Τὰ ἔμαθην, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλά.

Ὁ μικρὸς, ὅταν τοῦ ἔμενε καιρὸς, ἐμελέτα.

Ἐποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. Ἑλλάς ὡς κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

Ὁ Ζῶης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἐξώφυλλον καὶ τὰς λέξεις : «Σταυρέ, βοήθει !».

Πόσῃ χαρὰν ἠσθάνθη τὸ παιδί, ὅταν διὰ πρώτην φοράν κατώρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἐκείνας λέξεις !

Μίαν νύκτα ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρθη τυχαίως καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. Ὁ Ζῶης ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν. Ἀντελήφθη δέ, ὅτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι' αὐτὸ ἔσβησε τὸν λύχνον καὶ ἐχώθη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲ παρεφύλαζαν ; ἐσκέφθη. Καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀφεντικὸ καὶ μ' ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύσει τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην ὁ οἰκοδεσπότης ἐκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸν Ζῶην.

— Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. Ἐχῶ πληροφορηθῆ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σέ συγχαίρω. Νομίζω λοιπὸν, ὅτι πρέπει τώρα νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθῃς νὰ ἐργάζεσαι εἰς τὸ κατάστημα. Ἐκεῖ θὰ σοῦ μὲνῃ καιρὸς καὶ διὰ μελέτην.

Διὰ δευτέραν φοράν ὁ Ζῶης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μετὰ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἶπη λέξιν.

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζῶης ἐπιδεικνύει ἐξαιρετικὴν προσοχὴν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μαθάνει τὸν μηχανισμόν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλύνουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ράπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου χαίρει διὰ τὰς προόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχη εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον.

Βραδύτερον αὐξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζῶη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του.

Ὁ νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρὶν. Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσῃν προστασίαν.

ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΤΟΥ

Ὅλιγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζῶης Καπλάνης, ἔμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζῶης ταξιδεύει διὰ γουναρικά εἰς ἀρκετάς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πόσῃν χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν ἐπιστρέφῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει :

— Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστυχον Ζῶην, τὸν ὁποῖον ἀντίκρυσες μετὰ πόνον μίαν Κυριακὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ κρύον! Ἦτο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ Τὸ σπίτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εὐρῆκα ὅ,τι μοῦ ἔλειπε· περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι' ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. Ὅ,τι εἶμαι τώρα καὶ ὅ,τι ἔχω τὸ χρεωστῶ εἰς σέε

Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ ὁλόκληρος ἡ ἐπιχείρησις ἔμεινε εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη. Πλοῦτος πολὺς, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ἤϋξανε. Ὁ Ζώης δὲν λησιμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τοὺς δυστυχεῖς.

Ἄ θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὄρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Ἄ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου, διὰ νὰ μάθουν γράμματα ὅσα παιδιὰ θέλουν νὰ σπουδάσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ἰδικά μου. Μοῦ τὰ ἔδωκεν ὁ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι' ἄλλους σκοπούς!

Ἀρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἓνα μεγάλον πρότυπον σχολεῖον εἰς Ἰωάννινα. Συντηρεῖ μὲ ἰδικά του χρήματα τὰς περιφήμους τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἀγίου Ὀρους καὶ τὴν Πατριάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἄποροι. Στέλλει ἐπίσης χρήματα, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν συμπατριῶταί του ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακάς. Ἀγαπᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ὄρφανὰ καὶ στέλλει δι' αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ἰωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὄρφανὰ τοῦ Γραμμένου.

Ἐν ὅσῳ ἔζη ὁ Ζώης Καπλάνης δὲν ἔπαυσε νὰ εὐεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ ὅταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφήκεν ὅλην του τὴν περιουσίαν—ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ « Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ » (Διασκευή) Θ. Μακροπούλου

Μ

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. "Όσοι έταξίδευσαν με τόν σιδηρόδρομον θά παρατήρησαν ίσως, ότι και από τά δύο μέρη τών γραμμών είναι κτισμένα κατά διαστήματα μικρά παραπήγματα. Τά παραπήγματα αυτά λέγονται φυλάκια.

Οί φύλακες, οί όποιοι ζοῦν μέσα εις τά φυλάκια, έχουν ώς μόνην των έργασίαν νά προσέχουν αν είναι εν τάξει αί γραμμάι. Έτσι κάθε ήμέραν ό φύλαξ έξετάζει τό τμήμα τής σιδηροδρομικής γραμμής, τό όποιον εύρίσκεται ανάμεσα εις τό ίδιχόν του παράπηγμα και εις τό παράπηγμα τοῦ άλλου φύλακος, ό όποιος εύρίσκεται εις αρκετήν απόστασιν από τό ίδιχόν του.

Αν εύρη την γραμμην εν τάξει, τότε την ώραν, πού πρόκειται νά περάση τό τραῖνο, στέκει εμπρός εις τό παράπηγμά του, κρατῶν εις την χειρά του μίαν πρασίνη σημαί-

αν, ἂν εἶναι ἡμέρα, ἢ ἓνα πράσινον φαναράκι, ἂν εἶναι νύκτα.
 Ἐάν ὅμως εὕρῃ, ὅτι κάπου ἡ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, ἂν ἐξαφνα ἔχῃ σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ ἂν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμὴν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ὀδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐννοεῖ, ὅτι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεῖα τοῦ φανερώνουν, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνῃ καταστροφὴ καὶ χαθῆ τὸσος κόσμος.

2. Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτον παράπηγμα ἔζη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Καβούρης. Ὁ χρόνια τώρα ζῆ ὁ καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εὐσυνειδησίαν.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ἐπρομήνυον καταιγίδα.

Μόλις ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐσηκώθη ἄνεμος τρομερὸς καὶ ἐξέσπασε φοβερὰ θύελλα. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ σκότος ἐγένεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ πέρασμα του ἐξερρίζωνε δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἐκομματίασε τὸ σύρμα.

Ἐκεῖνην τὴν στιγμήν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεφε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπείχε πολὺ ἀπὸ τὸ παράπηγμά του, ὅταν μία φοβερὰ ἀστραπὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἰδίαν στιγμήν ἠσθάνθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς.

3. Ὁ κεραυνὸς εἶχε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμάς καὶ τὰς διεσκόρπισε γῦρο. Τὸ παράπηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιά καὶ ἐκαίετο ὡς μία λαμπάς.

— Θεέ μου, Θεέ μου ! Τί θὰ γίνῃ τὸ τραῖνον ! Θὰ χαθῆ

τόσος κόσμος ! εἶπεν ὁ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρριψεν ἓν βλέμμα γυρὸ τοῦ.

Κατέβαλε τὰς τελευταίας του δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὀρθίος. Ἀπὸ μακρὰν ἠκούσθη τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου. Ὁ Καβούρης δὲν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη σβῆσει ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἓν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν του, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανόν καὶ ὀρθίος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανόν ὅσον ἤμπορεῖ ὑψηλότερα.

Δεξιά του καίεται τὸ παράπηγμά του καὶ μαζί μὲ αὐτὸ ὅλη του ἡ περιουσία. Αἱ φλόγες ἐξέρχονται ὡς γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Καβούρης ὅμως ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφὴν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία σύρει τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται ὀλοταχῶς.

— Νά ! τώρα, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνῃ κοιμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος !, σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ ὅμως δὲν ἐγένεν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο ὁ καλὸς φύλαξ. Ὁ ὀδηγὸς διέκρινε τὸν κόκκινον φανόν καὶ ἠλάττωσε τὴν ταχύτητα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξηγνητλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἔπεσε κάτω λιπόθυμος.

Μὲ κόπους πολλοὺς ὁ ἰατρός, ὁ ὁποῖος συνῶδευε τὴν ἀμαξοστοιχίαν, κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

Μ

101. ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ

"Ένας έμπορος εΐχε δημοσιεύσει εις τὰς έφημερίδας, ότι ζητεΐ υπάλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τους έδέχθη τόν ένα μετά τόν άλλον. Καί πολύ γρήγορα έδιάλεξεν από αυτούς τόν ένα.

"Ένας φίλος του έμπόρου, πού τόν είδε νά μή δυσκολευθῆ διόλου εις τήν έκλογήν, τόν ήρώτησε :

— Γιατί έδιάλεξες αυτόν, πού δέν εΐχε κανένα συστατικόν γράμμα, ενώ δύο άλλοι εΐχον :

— Κάνεις λάθος, απήντησεν ό έμπορος. Αυτός ό νέος εΐχε τó καλύτερον συστατικόν. Μάλιστα όχι ένα. Πρώτον έκαθάρισε τὰ παπούτσια του προτού νά μπῆ εις τό γραφείον και έκλεισε τήν πόρταν. Εΐναι άρα προσεκτικός. "Επειτα έδωσε τó κάθισμά του εις τόν γέροντα, πού έμπῆχε κατόπιν, πράγμα, πού φανερώνει, ότι εΐναι και πονετικός. "Επίσης έβγαλε τó καπέλλον του πριν νά μπῆ μέσα, άπόδειξις ότι έχει σεβασμόν. "Όταν τόν έρωτούσα, εις τὰ έρωτήματά του άπαντούσε γρήγορα και καθαρά. Τέλος έσκυψε και έσήκωσε τó βιβλίον, πού εγώ έπίτηδες τó άφησα νά πέση, ενώ οί άλλοι, εις τούς όποιους έκαμα τó ίδιον, ούτε καν έκινήθησαν.

— "Αλήθεια ! Δέν τὰ εΐχα προσέξει όλα αυτά ! εΐπεν ό φίλος του έμπόρου.

— Δέν εΐναι μόνον αυτά. "Ιδού και μερικά ακόμη. Αυτός έπερίμενε τήν σειράν του και δέν παρεμέρισε κανέναν άλλον διά νά μπῆ πρώτος. Κοντά εις τὰ άλλα παρετήρησα, ότι τὰ φορέματά του ήταν βουρτσισμένα και εΐχε χέρια και πρόσωπον καθαρά. "Όλα αυτά δέν εΐναι άριστα συστατικά ; Συνηθίζω νά πιστεύω περισσότερο εις τὰ μάτια μου παρά εις όσα κολακευτικά γράφουν οί άλλοι εις τὰ συστατικά των γράμματα. Συμφωνεΐς, άγαπητέ μου φίλε ;

Ἐὐχὴ μόνον συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου,
ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὠφέλιμον μά-
θημα, πὺ ἐδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ ! ΜΟ

Κ. Ρωμαίος

102. Η ΚΑΛΩΣΥΝΗ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

1. Μίαν ημέραν δύο παιδιά ἐπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ ραβδί του γέρον ἀσπρομάλλης.

Τὴν στιγμὴν, πού τὰ δύο παιδιά ἔφθασαν κοντὰ εἰς τὸν γέροντα, ἄνεμος δυνατὸς ἤρπασε τὸν πῖλον του καὶ τὸν ἐκύλισε μακρὰν. Ὁ γέρον ἐλυπεῖτο πολὺ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῖλον του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιά, εἶπε :

— Τρέξτε, σᾶς παρακαλῶ, παιδιὰ μου. πιάσετε τὸ καπέλλο μου, διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ τρέξω καὶ φοβοῦμαι μὴ τὸ χάσω...

Τὰ δύο παιδιά ὅμως ἔκαμαν, ὅτι δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῖλον, πού ὁ ἄνεμος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Σπύρος. Ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν

ἀμέσως τί συνέβαινε. Καί χωρίς νά περιμένη νά τοῦ εἶπη τίποτε ὁ γέρον, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασεν τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισεν, ἐκαλημέρισε τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

Ὁ γέρον συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἠδυνήθη νά τοῦ εἶπη : « Εὐχαριστῶ, μικρούλη μου ».

2. Μετ' ὀλίγον τὰ δύο παιδιά καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, ὅτι κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆ εἰς τὸν δρόμον. Ὁ διδάσκαλος ὅμως, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἐκεῖνον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καί, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἶπε :

— Παιδιά μου, σήμερον τὸ πρωὶ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου κάτι καὶ πρέπει νά σᾶς τὸ εἶπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιά ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἕνας γέρον ἐπήγαινε εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ἄνεμος, πού ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ὁ γέρον δὲν ἠμποροῦσε νά τρέξῃ, νά τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιά ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζον μὲ τὸ κατρακύλισμα τοῦ πῖλου. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἔπιασε, τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸ παιδί εἶναι ὁ Σπύρος. Εὐγέ του ! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικόν καὶ καλόγνωμον παιδί.

Ὅλα τὰ παιδιά ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταξαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιά ὅμως ἐκοκκίνησαν ἀπὸ ἐντροπήν δὲν ἐτόλμων νά σηκώσουν τὸ βλέμμα των. Θὰ ἐπροτίμων νά ἀνοίξῃ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ νά τὰ καταπῆ.

Κατὰ I. Σαραντίδην

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Τὸ 1821 ἡ Κρήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης ἐκινδύνευεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῶ οἱ Τούρκοι, οἱ ὅποιοι ἐπῆρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ

τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καὶ νὰ ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

Πλησίον τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἓν μέγα σπήλαιον. Ἡ εἰσόδος του ἦτο κρυμμένη μέσα εἰς βάλτους καὶ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἐκεῖ ἐσκέφθησαν νὰ καταφύγουν, διὰ νὰ κρυφθοῦν.

Ἐπῆραν τὰ πράγματα καὶ ἐξεκίνησαν. Ἦσαν περὶπου τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον οἱ μητέρες μετὰ τὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γυναῖκες καὶ οἱ γέροντες ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μετὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἤκολούθηον οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι, φορτωμένοι μετὰ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καὶ ὅ,τι πολῦτιμον εἶχον.

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἐννοήσουν οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ χαιρετίσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὁποίας ἴσως δὲν θὰ ἐπανέβλεπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ χωρίον ἡμίσειαν ὄραν, τόσον ἀπεῖχον καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸ χωρίον.

Ἐπλησίαζον νὰ φθάσουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἰφνης ἀκούεται μία φωνή :

— "Ἀχ ! τί ἔπαθα !

Ἅλλοι ἐστράφησαν διὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἐχθροί. Ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Μανώλη, ἐνὸς νέου μετὰ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ μετὰ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὁποία ἐπροχώρει ἐμπρὸς, μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καὶ τὸν ἠρώτησεν :

— Τί ἔπαθες παιδί μου ;

— Μάννα, ἀπεκρίθη με φωνήν, πού ἔτρεμεν, ἐλθσμόνησα τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας !

Ἡ μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὠχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἐρωτᾷ :

— Καὶ τώρα, Μανώλη ;

— Τώρα...ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταζε τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδῃ ποίαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἢ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω !

Ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ δυστυχισμένη μητέρα, ἔγινεν ὠχροτέρα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερο καὶ ἡ καρδιά της ἐκτύπα δυνατά. Ὁ κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. Ἔως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τοῦρκοι θὰ ἦσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

— Παιδί μου, μή ! ἐπανάλαβεν ἡ ταλαίπωρος μητέρα, ἡ ὁποία με τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, ὅτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν.

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρων, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου, ἂν φύγῃς, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον της γιὰ σένα.

Ὁ Μανώλης ἐτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ με φωνήν συγκινητικὴν εἶπεν :

— Ἡμπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου...

Καὶ ὡς νὰ ἠλεκτρίσθη ἀπὸ τοὺς ἰδίους του λόγους, ὤρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὔτε μίαν φοράν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. Ἐφοβεῖτο μήπως ὅ,τι δὲν κατῶρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος κατορθώσουν οἱ δακρυσμένοι ὀφθαλμοὶ τῆς μητέρας.

Ἡ δυστυχησμένη μητέρα ἄφωνος καὶ ἀκίνητος παρηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα τῆς τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ταχὺς ὡς χελιδῶν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπὶ δα λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὀπίσω ἀπὸ τοὺς πρώτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

Ἡ στιγμή αὐτὴ ἦτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βήματα ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπῃ πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ἴσως διὰ παντός. Ἔως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα ὅμως, ὅτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίουσα ἐφώναζεν :

— Μανώλη μου ! παιδί μου !

Οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσέλθει ἤδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταζον τὰς πρώτας οἰκίας του. Ἦλπιζον, ὅτι θὰ εὔρισκον εἰς αὐτὸ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, ὅτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἐξέσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

Ὁ Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἐχθρούς, ἤκουεν ὅμως τὰς φωνάς των. Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσῆλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχικὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ καπνισμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἠσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος: «Θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου...». Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ ὄλην του τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἤρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίουσα. Στιγμαὶ ἦσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, ὅτι χρόνια δλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν σι-

γμήν, κατά τὴν ὁποίαν ἔπαυσε νὰ τὸν βλέπη. Μόνη αὐτὴ ἤκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε γιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν, ἤκουε βογγητούς..., ἐνῶ οἱ ἄλλοι οὔτε ἤκουον οὔτε ἔβλεπον τίποτε....

Αἴφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἠκούσθησαν παντοῦ. Ὁ Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακρὰν. Ἡ μητέρα σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμούς της διὰ νὰ βλέπη καλύτερα.

«Ἐνα «γεία σου, Μανώλη!» ἐξέφυγεν ἀπὸ ὅλα τὰ στόματα. «Ἡ Παναγία μαζί σου», ἠυχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἤρχετο.

Ἄλλ' ἰδοὺ θέαμα φοβερὸν, φρικτὸν δι' ὅλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοὶ φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας αἰκίας τοῦ χωρίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ ἴδουν τὸν Μανώλη, θὰ ἴδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικοὺς. Καὶ τότε ;

Ὅλοι τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ ἡ μητέρα φαίνεται ὡς νεκρά. Ἄλλ' ὁ Μανώλης πετᾷ, δὲν πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἔμπρός. Ὁ Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἤλθεν.

Τρέχουν ὅλοι εἰς τὸ Σπήλαιον. Ἐκεῖ μέσα κρύπτονται καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον.

«Οἱ Κρητές μου»

Ἰωάννης Δαμβέργης

104. Ο ΚΑΛΟΣ ΘΕΟΣ

“Όλα τ’ ἄνθη, πού προβάλλουν,
ὅταν ὁ καιρός τους φθάσῃ,
ἔλα τὰ πουλιά, πού ψάλλουν
μέσ’ στὰ φυλλωμένα δάση,
ἔλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλάσει.

Τὰ ψηλὰ βουνά, πού ζοῦνε
τ’ ἄγρια θεριά κρυμμένα,
τὰ λιβάδια, πού βοσκοῦνε
τόσ’ ἀρνάκια χαϊδεμμένα,
ἔλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὅπου χάρι
καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴν φύσι,
καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
καὶ τὰ ἀστέρια μέσ’ στὴν κτίσι
ἔλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει κτίσει.

Γι’ αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
κι ὁμορφιά καὶ γερωσύνη,
ἔλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ καλὸς Θεὸς τὰ δίνει.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Γεώργιος Βιζυηνός

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ ὄρειοῦ Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περὶ βολὸν τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατὰ ψυχρον ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμεν τὸν καταυλισμὸν μας, παιδιά, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἔπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γῦρο φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο.

Ὅταν ἐτακτοποιήθη ὁ καταυλισμὸς καὶ ὠρίσθησαν καὶ σκοποὶ, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνά, συγκεντρωμένα εἰς τοὺς κλώνους των, ἔψαλλον τὸν ἑσπερινὸν των ὕμνον εἰς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιά τῆς πόλεως παρετήρουν ἐκπληκτα τὸ ὠραῖον τοπίον. Σικαὶ ἐδῶ, φωτειναὶ ἀνταύγειαι εἰς τὴν πλαγιὰν ἐκεῖ. Καὶ ὀλίγον παρέκει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὀλόκληρον, ἐφαίνετο σὰν κάτι ἀφημένον ἐκεῖ ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Αἶφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. "Ὀλων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ἦτο μία νέα, μία πρωτοφανῆς ἐντύπωσις. Καὶ ὄλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἠσθάνθησαν τώρα τὰ παιδιά, διακρίνοντας τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαμβὸν τροῦλλον τῆς ἐκκλησίας!

— "Ἄς πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἤρχισεν ὁ ἐσπερινός. Ἡμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν Ἐσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἷς καλόγηρος ἤνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὐλογεῖτε, πάτερ ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

Ἐκεῖνην τὴν στιγμήν, ἐνῶ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναόν μέσα ἤκούετο :

Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...

Κύριε, ὁ Θεὸς μου...

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἄμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν. Μαυρισμένοι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θεῖαν γαλήνην. Ἠσπάσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα στασίδια. Εἰς τὰ ἄλλα στασίδια ἐκάθηντο σάν σκιαὶ οἱ πατέρες. ○

Ὁ ψαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος. Ἀπὸ ἕξω μόλις ἐφθάναν τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν.

Αἴφνης οἱ ψάλλται ἤρχισαν ἄλλον ψαλμὸν. Ἱερὸν δέος ἐγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς Σέ, εἰσάκουσόν με.

Πρόσχευς τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου

ἐν τῷ κεκραγένοι με...

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινα

εις διαφόρους ναούς τὸν Ἑσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμὸν!

*Κατευθυνθῆτω ἡ προσευχή μου
ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου.*

Ἐὰν κανεῖς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ, θὰ ἔβλεπεν, ὅτι πολλὰ παιδιὰ εἶχον δακρύσει.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Ἑσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων καλογήρων. Καὶ τότε ἤρχισεν ὁ ἅγιος ἡγούμενος :

— Παιδιά μου, καλῶς ἤλθατε. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ. Ὁ ἱερός αὐτὸς ναὸς καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ὅτε ἤκμαζεν ἀκόμη ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διετηρήθησαν σχεδὸν ἄθικτα, καίτοι ἐχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμασαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημένοι ψυχὰι δὲν εὔρον ἐδῶ καταφύγιον, ἰδίως κατὰ τὴν φοβερὰν περίοδον τῆς δουλείας! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρόγραφον τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσωμεν νὰ τὴν μελετήσητε. Τώρα ἄς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

Ὅταν ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἡγούμενος ὠδήγησε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοὺς « ἐφίλευσεν ».

Εἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν καταυλισμὸν των. Πυγολαμπίδες ἐφαίνοντο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πυκνὸν δάσος ἐφθάνεν ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη.

Θ. Μακρόπουλος

106. ΑΙΝΟΣ

Τὸν Πλάστην τῶν ὄλων
τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
μικροὶ καὶ μεγάλοι.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Ἐν βλέμμα Του φθάνει
τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
καὶ μία πνοή Του
τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτὸς μᾶς φωτίζει,
Αὐτὸς μᾶς θερμαίνει,
Αὐτὸς μᾶς ἐνδύει,
Αὐτὸς μᾶς εὐφραίνει.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτόν, τῆς ζωῆς μας
τὸν θεῖον σπινθῆρα,
Αὐτόν, τοῦ φωτός μας
τὸν μόνον δοτῆρα,
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

« Τὰ παιδικά »

Ἄγγελος Βιάχος

Ε΄. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

— Ξεύρεις τὴν χώραν, ποὺ ἀνθεῖ
φαιδρὰ πορτοκαλέα,
ποὺ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
καὶ θάλλει ἡ ἐλαία ;

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Ξεύρεις τὴν γῆν, ἥτις παντοῦ
μὲ αἵματα ἐβάφη,
ὅπου κοιλάδες καὶ βουνὰ
εἶναι τυράνων τάφοι ;

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
καὶ νέων ἡμιθέων·
γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.

— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

** Ἄγγελος Βλάχος*

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

“Όλες τὶς χῶρες, νὰ σᾶς πῶ,
ὅλες τὶς χῶρες ἀγαπῶ,
ποὺ ἄκουσα καὶ εἶδα.

Ἄλλὰ καμμιά τόσο πολὺ
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴν γλυκειά Πατρίδα.

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὰ πολλά,
μ’ ἐκείνη δὲν τ’ ἀλλάζω.
Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ’ ἀπαιτῆ,
ἀπὸ καμμία δυνατὴ
θυσία δὲν τρομάζω.

Ἀφήνω μάννα κι ἀδερφές·
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφές
ὕψωνω τὴν σημαία.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιὰ τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Ἐδῶ εἶν’ ἀνδρεῖα τὰ παιδιά
κι ἔχουνε σίδηρο καρδιά
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾶ
κι ἐχθροὺς θερίζει δυνατά,
γιὰ τὴ γλυκειά Πατρίδα !

Γεώργιος Βιζυηνός

109. Ο ΖΥΜΩΤΗΣ ΕΝΟΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΦΟΥΡΝΟΥ

1. Ἡ ἱστορία, πού θά σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἓνα πραγματικόν ἐπεισόδιον, πού ἔγινε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἐνας νέος Ἕλληγν ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν, μαζί με ἓνα καλόγηρον. Ἐφθασαν εἰς ἓνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ἀρτοποιεῖον, πού ἐχρησίμευε καὶ ὡς πρόχειρον ξενοδοχεῖον.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρνου. Ἦτο ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Ἡπειρον, με ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνὸν του στῆθος ἐφανεύωναν σῶμα ἀθλητικόν.

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμὴν, ὁ ζυμωτὴς ἐπλησίασε τὸν νέον ὀδοιπόρον καὶ τὸν ἠρώτησε :

- Ξεύρεις νὰ διαβάξης ;
- Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.
- Ἐρχεσαι μαζί μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι ;
- Εὐχαρίστως, εἶπε με περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτὴς τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, πού ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φούρνον. Ἐκεῖ ἐκάθισαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἓνα μεγάλο πυκνόφυλλον δένδρον.

Τότε ὁ ζυμωτὴς ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἓνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, πού τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν του με λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ «φυλακτά».

Τὸ παμπάλαιον ἐκεῖνο φυλλάδιον ἦτο ὁ Θούριος τοῦ Ρήγα Φεραίου, δηλαδὴ ἦσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρέκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

‘Ο νέος ὁδοιπόρος ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν ἐκεῖνον, πού τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν. “Υστερα ἀπὸ ὀλίγον ἐγύρισε νὰ ἴδῃ τὸν ἀκροατὴν του, ἀλλὰ ἔμεινεν ἐκπληκτος! Τί εἶχε συμβῆ;

Ο 3. ‘Ο νέος ἐκεῖνος Ἡπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξύ σηκωτῆ καὶ ἐστέκετο ἐμπρὸς του σὰν κάποια ὀπτασία, ὑπεράνθρωπος.

Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀπλοῖκός ὑπρέτης τοῦ φούρνου, ἀλλὰ εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἥρωα. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπίθες, τὰ χεῖλη του ἔτρεμαν, ἐνῶ δάκρυα ἄφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.

— Πρώτην φοράν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγγα; ἠρώτησε τὸν ζυμωτὴν ὁ ταξιδιώτης, γεμᾶτος ἐκπληξιν.

— “Οχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φοράν, ὅταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἄνθρωποι, πού γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει πάρα πολλὰς φορές.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτήν;

— Ναί, πάντοτε! ἀπεκρίθη ὁ Ἡπειρώτης ζυμωτής.

“Υστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1821, ὅταν ἡ Ἑλλάς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ὑπερήφανον ἐβρόντησε τὸ κλέφτικον καριοφίλι, ὁ ζυμωτής τοῦ φούρναρχοῦ τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια, δὲν ἐζύμωνε πλέον ψωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιότεραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡρωικῆς του πατρίδος!

K. Ρωμαῖος (Διασκευή)

Χ 110. ΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου. πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εὐρίσκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, ὁ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἑνὸς γέροντος. Ὁ γέρον αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται δλοκλήρου τῆς δεξιᾶς του χειρὸς. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὄρνιθας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν μικρὸν κήπὸν του. Ἄλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρὸς του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

Ὁ γέρον οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα γερο-Κωνσταντῆς, εἶναι ἀγωνιστῆς τοῦ 21. Ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδρουῦτσον, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγῶνος ἐκεῖνου.

— Μίαν ἡμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαραυγὴν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὀδυσσεῶς εἶδον τοὺς Τούρκους, ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ξεκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον κατέστρεφον ἐκεῖνο τὸ ὠραῖον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὐτὴ τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἔκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὀδυσσεᾶ.

Ὁ στρατηγὸς, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία-τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρμαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

Ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγένετο ὅπως καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ὀμήρου ! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φορές ἐζήρχοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμίλουν περὶ διαφόρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. Ὅταν ἐτελείωνον τὴν ὁμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὀχυρώματα καὶ ὁ ἀγὼν ἐπανήρχιζε σκληρὸς.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν ἐζήτουν. Μετ' ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν στρατηγόν : Οἱ Τοῦρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαίρας διὰ τὰ ὄπλα των, ἐζήγουν τὸν μόλυβδον, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὰ μάρμαρα μεταξύ των.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἔφερε τοὺς Ἕλληνας εἰς μεγάλην ἀπορίαν, τί νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἑλληνικῆς δόξης. Ἐμειναν ὅλοι σύμφωνοι νὰ παραγγείλουν εἰς τοὺς πολιορκουμένους νὰ παύσουν τὴν καταστροφὴν καὶ ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουν αὐτοὶ ὅσον μόλυβδον ἐχρειάζοντο.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξηγόρασαν τὸ πολῦτιμον ἐκεῖνο μνημεῖον μὲ τὸ αἶμά των, μὲ τὸ νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς βόλια, διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν.

Ο Ἰερο-Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ὑαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον. Χ Ο

« Ἀγροτικαὶ ἐπιστολαὶ »

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκευὴ Θ. Μ.)

111. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Ἦτο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἓν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ διευθυντῆς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲ ἓνα νέον μαθητὴν. Ἦτο παιδίον πολὺ μελαχροινόν, μὲ μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲ ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, ὅποیان φοροῦν οἱ νησιῶται.

Ὁ διευθυντῆς, ἀφοῦ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ἰδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινε ἐκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ὡς τρομαγμένον.

Τότε ὁ διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως :

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖόν μας ἓνας μικρὸς Ἕλληγ, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης, πεντακόσια μίλια μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἔνδοξον, ἡ ὁποία ἐπὶ μακρὸν ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλους ἀνδρας. Ἐρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, ὅπου ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐωδιάζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλέας. Ἀγαπᾶτέ τον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἐδῶ ξένος. Δείξατε εἰς αὐτόν, ὅτι ἓνα Ἑλληνόπουλον, εἰς ὅποιοδήποτε σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εἰσέλθῃ, θὰ εὖρη παντοῦ ἀδελφούς.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μέγαν χάρτην τῆς Ἑλλάδος ποῦ εὐρίσκονται τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης. Ἐπειτα ἐφώνησε τὸν Φιλώταν Ξάνθον, αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε πάντοτε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

Ὁ Ξάνθος ἐσηκώθη.

— Ἐλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

Ὁ Ξάνθος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἔδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

Θ' Ὡς πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, χαιρέτισε ἐξ ὀνόματος ἅλων τὸν νέον συμμαθητὴν μας. Δῶσέ του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης. ○

Ὁ Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ με φωνὴν καθαρὰν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ἦλθες !

Ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν ὁποῖαν τοῦ ἐπρότεινεν ὁ Ξάνθος. Ὅλοι ἐχειροκρότησαν. M

— Ἡσυχία ! ἐφώναξεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν.

Ἐφαινετο ὅμως καθαρὰ, ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

Ὁ διδάσκαλος ὤρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ καθίσῃ. Ἐπειτα προσέθεσε :

— Προσέξατε εἰς ὅ,τι θὰ σᾶς εἶπω. Διὰ νὰ συμβῆ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδή ἓνα παιδί τῆς Κρήτης νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὡς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλάς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἷμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπότισεν αὐτήν. Ὅτε ἡ Μακεδονία μας ἐκινδύνευεν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μας, Κρήτες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναίως τὰ ἐθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς προσβάλλῃ ὅπωςδῆποτε τὸν νέον συμμαθητὴν, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, ὅταν θὰ περναῖ ἡ γαλανόλευκος σημαία.

Ὅταν ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, ὅλοι οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἔβλεπον μὲ ἀγάπην.

Γ. Α. Μέγας

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παίζουμε παιγνίδια πλιὸ
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολεῖο
ὁ νοῦς μας δὲν προσέχει·
ἄλλοῦ πετᾶ καὶ τρέχει.

Τρέχει σ' ἐσᾶς, σ' ἐσᾶς πετᾶ
καὶ θαμπωμένος σᾶς κοιτᾶ,
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποὺ εἴσαστε στρατιῶται.

Τί νά σᾶς ποῦμε ! Δέν μπορεῖ
ν' ἀλλάξουν ξάφνου οἱ καιροί,
νά γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἐσεῖς οἱ ἄλλοι;

Καί νά μᾶς πάρουν στό στρατό
μέ τὸ μουστάκι μας στριφτό
καί νά μᾶς ποῦν : «'Ελᾶτε!
Νά, ὅπλα καί τραβᾶτε!».

Ἄχ ! τώρα εὔμαστε παιδιά,
μέ μιάν ἐλπίδα στήν καρδιά,
πὼς γρήγορα, σάν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι.

Σάν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιᾶτες οἱ μικροὶ
μέσ' σέ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι.

Κι' ἐμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοὶ
ὅ,τι τραγούδαγαν κι αὐτοί :
« Θὰ γίνουν τὰ παιδιὰ σας
πολὺ καλύτερά σας ! »

Κωστής Παλαμᾶς

113. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ

Εύρισκόμεθα εις τὸ ἔτος 1913.

Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠγωνίζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλει εἰς αὐτήν.

Ὅλιγας ἡμέρας μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἱππικοῦ ἐβάδιζε μὲ

βῆμα ἄργον εἰς ἓνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατώπτευε προσεκτικὰ τὰ περίχωρα.

Ἦτο ὠραία πρωία τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν εἰς ἀξιοματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρὸς σιωπηλοί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρῦσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἐχθρικός προφυλακὰς.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἓνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ὁ ὁποῖος περιεστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἐτῶν, τὸ ὁποῖον μὲ μαχαίριον ἐκαθάριζεν ἓνα κλάδον, διὰ νὰ κάμη μὲ αὐτὸν ράβδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἔρημος καὶ ἀπὸ ἓν παράθυρόν της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοί, ἀφοῦ ὕψωσαν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τοὺς ἵππεῖς, ἐπέταξε τὴν ράβδον καὶ ἔβγαλε τὸν σκοῦφόν του. Ἦτο εὐμορφον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιά ξανθὰ. Ἦτο μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ἔφερε μανδῆλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ ; τὸ ἠρώτησεν ὁ ἀξιοματικὸς, ἀφοῦ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατὶ δὲν ἔφυγες μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειάν σου ;

— Δὲν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμεινα ἐδῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον.

— Εἶδες τοὺς Βουλγάρους νὰ περάσουν ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιοματικὸς.

— Ὅχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρας νὰ φανοῦν.

Ὁ ἀξιοματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καί, ἀφοῦ ἄφησε τοὺς στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. Ἄλλ' ἡ στέγη ἦτο

χαμηλή και τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακράν.

— Πρέπει ν' ἀναβῆ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς. Καὶ κατέβη.

Ἀκριβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λεύκη, τῆς ὁποίας ἡ κορυφή ἐσειέτο ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικὸς, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Αἰφνιδίως ἠρώτησε τὸ παιδίον :

— Ἐχεις καλὰ μάτια, μικρέ ;

— Ἐγώ ; ἀπήντησεν ὁ μικρός. Ἐγὼ βλέπω σ' ἓνα μίλι μακριά !

— Ἡμπορεῖς νὰ ἀναβῆς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου ;

— Στὴν κορυφὴ τοῦ δένδρου, ἐγώ ; Σὲ μισό λεπτό εἶμαι ἐπάνω.

— Καὶ θὰ μπορέσης νὰ μοῦ εἰπῆς τί θὰ ἰδῆς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ; Ἄν φαίνονται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βούλγαροι στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἄλογα ἢ ὄπλα νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

— Βέβαια μπορῶ !

— Τί ζητᾶς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά ;

— Τί ζητῶ ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε ! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε !

Ἐπειτα προσέθεσεν :

Ἄν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ ! Ἄλλὰ γιὰ τοὺς δικούς μας ! . . . Εἶμαι Ἕλληνας.

— Καλά ! Ἀνέβα λοιπόν.

— Μιὰ στιγμή νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.

Ἐβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκοῦφόν του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε όμως! . . . έφώναξεν ό άξιωματικός, ώς νά τόν κατέλαβεν αϊφνίδιος τρόμος.

‘Ο μικρός έστρεψε και τόν έκοίταξε με τά γαλανά του μάτια, με έκφρασιν άπορίας.

— Τίποτε, είπεν ό άξιωματικός, άνέβα.

Τό παιδίον άνέβη ώς γάτος επί του δένδρου.

— Προσοχή πρός τά έμπρός! έφώναξεν ό άξιωματικός πρός τούς στρατιώτας.

Είς όλίγας στιγμάς ό μικρός εύρίσκετο είς τήν κορυφήν του δένδρου και με τά σκέλη έστηρίχθη είς χονδρόν κλάδον. ‘Αλλά τό σώμα του ήτο άκάλυπτον και αϊ ήλιακαι άκτίνες έπιπτον είς τήν ξανθήν κεφαλήν του, ή όποία έφαινετο ώς χρυσή. ‘Ο άξιωματικός μόλις τόν έβλεπε· τόσον ήτο μικρός εκεί έπάνω.

— Κοίτα μπροστά σου μακριά, έφώναξεν ό άξιωματικός.

Τό παιδί, διά νά ιδή καλύτερα, άφήκε τόν κλάδον, τόν όποιον έκράτει, και έφερε τήν δεξιάν χείρα είς τό μέτωπον.

— Τί βλέπεις; ήρώτησεν ό άξιωματικός.

‘Ο μικρός έσκυψε τήν κεφαλήν, έθεσε τήν χείρα ώσαν χωνίον είς τό στόμα και έφώναξε :

— Δυό καβαλλαραίους στό δρόμο, που άσπρίζει.

— Πόσον μακριά άπ’ έδω;

— ‘Αρκετά, ώς χίλια βήματα.

— Προχωρούν;

— ‘Οχι, έσταμάτησαν.

— Τί άλλο βλέπεις; ήρώτησεν ό άξιωματικός μετά μικράν σιωπήν. Κοίταξε δεξιά!

Τό παιδί έκοίταξε δεξιά. ‘Επειτα είπε :

— Πλησίον είς τό νεκροταφεϊον, άνάμεσα, είς τά δένδρα, κάτι λαμποκοπά, σάν νά είναι λόγχοε.

—'Ανθρώπους βλέπεις ;

—'Όχι. Θὰ εἶναι κρυμμένοι εἰς τὰ στάχυα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅζῳ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὀπίσω ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Κατέβα μικρέ, ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός. Σὲ εἶδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Κατέβα. . . σοῦ λέγω.

— Μιὰ στιγμὴ. . . Ἐκεῖ κάτω δεξιὰ, βλέπω. . .

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄλλο σφύριγμα δυνατώτερον καὶ χαμηλότερα ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.

— Θεέ μου! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου στ' ἀλήθεια.

Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον του.

— Κατέβα ἀμέσως! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός δυνατὰ καὶ θυμωμένος.

— Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρο μὲ κρύβει, μὴ φοβᾶστε! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά ;

— Ἀριστερά, ναί· ἀλλὰ κατέβα.

— Ἀριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῶ ἔσκυβε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πῶς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησία. . .

Τρίτος σφυριγμὸς ἤκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Κρίμα ! ἐκραύγασε προστρέχων ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στῆθος του ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.

Ὁ λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικός ἔκυψε καὶ ἤνοιξε τὸ ὑποκάμισον τοῦ παιδίου. Ἡ σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερὸν πνεύμονα.

—'Απέθανεν ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

—'Ὅχι ζῆ, ἀπήντησεν ὁ λοχίας.

—'Α, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Θάρρος μικρέ μου !

'Ἄλλ' ἐνῶ ἔλεγε « θάρρος » καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδύλιόν του ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἄφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρῃ ἔμπρός. Εἶχεν ἀποθάνει.

'Ὁ ἀξιωματικός χλωμὸς τὸ ἐκοίταζεν· ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἐσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ· καὶ ὁ λοχίας μέ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἐκοίταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

— Κακόμοιρο παιδί ! ἐπανέλαβε θλιβερά ὁ ἀξιωματικός. Κακόμοιρο καὶ γενναῖο παιδί !

'Ἐπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἤπλωσεν ὡς σάβανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρὸν. Τὸ κεφάλι τὸ ἀφῆκεν ἀσκέπαστον.

'Ὁ λοχίας ἐμάζευσε τὰ ὑποδήματα, τὸν σκοῦφον, τὸ ραβδί, τὸ ὅποιον ἔμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαχαίρι, καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

'Ἐμειναν ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπηλοί· ἔπειτα ὁ ἀξιωματικός ἐστράφη πρὸς τὸν λοχίαν καὶ τοῦ εἶπε :

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης· πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

'Αφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔστειλε μὲ τὸ χέρι ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε :

—'Ἐπὶ τῶν ἵππων !

'Ἰππευσαν, καὶ τὸ τμῆμα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ὁ μικρὸς νεκρὸς ἐλάμβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμάς. . .

Πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, ὀλόκληρος ἡ γραμμὴ τῶν ἑλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε διατρέξει τὸ πρωὶ τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ ἱππικοῦ, ἐβάδιζε τώρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ ὁποῖον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμά του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς.

Ἡ εἰδήσις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῆ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. Ὅταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτώμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἐχαμήλωσαν τὰ γυμνά ξίφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὀλανθισμένην ὄχθην τοῦ ρυακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἄνθη καὶ τὰ ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὐζῶνοι, οἱ ὁποῖοι διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπτον ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρὸς εἶχε σκεπασθῆ ἀπὸ ἄνθη καὶ ὅλοι τὸν ἐχαιρέτιζον :

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα ! Μπράβο, ξανθὸ παλληκάρι !

Ἐνας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στήθος του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἄνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυμνά πόδια, εἰς τὸ αἱματωμένον στήθος, εἰς τὴν ξανθὴν του κεφαλὴν. Καὶ αὐτὸ ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὡς νὰ ἠσθάνετο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ἀγαπητὴν του Μακεδονίαν.

Γ. Α. Μέγας (Διοσκουή)

114. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
πού μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
 πικραμένη, ἐντροπαλή,
 κ' ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
 ἔλα πάλι, νὰ σοῦ πῆ

Ἄργειε νᾶλθῃ ἐκεῖ σὴν μέρα,
 καὶ ἦταν ὅλα σιωπῆς ἡμέρα,
 γιὰ τὸ τᾶσκιαζε τὸ βέρα,
 καὶ τὰ πλάκωνε τὴν σκλαβιά.

« Ἄπαντα »

Λιοντίσιος Σολομὸς

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

	Σελίς
1. Τό ὄργωμα, κατά Σπ. Μελαῦν	9
2. Τό ἀμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Στους ἔλαιῶνας καί στά νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἑλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τό γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	27

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
10. Τί θά εἶπῃ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τό παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
12. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα Συλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἥρωϊκὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἕνα ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
18. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. Λελέκι καί σκουλήκι, κατά Ἐβαλντ	50
20. Ἕνα εὐεργετικὸ ζῆφο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τό μῦδι καί ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
22. Τό πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανιδιά διηγείται τὴν ἱστορίαν της, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πεῦκος (ποίημα), Ζ. Παππαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
26. Τό χιόνι	70

27. Στά κρύα καί στά χιόνια, Γ. Α. Μέγα	Σελίς 72
28. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «...Καί ἐπί γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
30. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
31. Παραδόσεις σχετικές μέ τή θρησκευτική ζωή (ἐκλογή), Κ. Ρωμαίου	80
32. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἄννινου	83
34. Τό ριζιμο τοῦ карабиού, Α. Καρκαβίτσα	86
35. Τό εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	89
36. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. Ἕνας μικρός βιοπαλαιστής, κατά τὸ Γαλλικόν	95
38. Ἐλεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου	100
39. Ἐργασία (ποίημα), Γ. Μαρκοῦ	101

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οἱ Σπαρτιάτισσες στήν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατά Χ. Παπαμαῦρκον	102
41. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη	105
42. Ἡ προγονική ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
43. Στή θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου	113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΟΙΞΙΣ

44. Ἦλθε πάλιν ἀνοιξίς (ποίημα), Α. Βλάχου	119
--	-----

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. Ἄετός, κορώνη καί βοσκός, κατά τόν Αἰσωπον	120
46. Ὁ λύχνος, κατά τόν Αἰσωπον	121
47. Ὁ φαντασμένος καπνός (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
48. Ἄετός καί ἀλώπηξ, κατά τόν Αἰσωπον	123
49. Δύο ἔχθροί κατά τόν Αἰσωπον	125
50. Ἐλαφος καί ἄμπελος	125
51. Δειλὸς κυνηγὸς καί ξυλοκόπος	126
52. Ἡ ἀπερισκεψία καί ἡ λαίμαργία τιμωροῦνται	126
53. Ἱστορία καί κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	Σελίς 129
55. Πάσχα στο χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εις τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναίο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλου Ἄγρα	137

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο «καλῶς ὠρισε» (ποίημα), Ι. Πολέμη	142

*Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*

60. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομα τῶν αἰ Ἀθηναί, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
61. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	146
62. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Ματσούκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξῆ	152
65. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
69. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
74. Ἡ τιμωρία τοῦ Πασσανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
76. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
77. Εὐγνώμοσῦνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
78. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
79. Ὕμνος τῶν Προγόνων (ποίημα), Γ. Δροσίην	183

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μελίσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἡλίου (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωριό (ποίημα), Ι. Πολέμη	191

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
84. Τò καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμά	195
85. 'Ο θερισμός, Α. Μωραϊτίδη	196
86. Στ' άλώνα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
87. Τò καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	199
88. 'Η κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
89. Τò δάσος ἐξυπνᾶ, Θ. Μακροπούλου	202
90. 'Η πρωία (ποίημα), Η. Τανταλίδη	204
91. Δροσιές (ποίημα), Συλβίας Ρόδη	205

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92. Μία επίσκεψις, Ι. Κουδουλάκη	206
93. Φιλοστοργία πελαργοῦ, Α. Κουρτίδη	208
94. 'Η κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
95. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
96. 'Ο κορυδαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
97. 'Η ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
98. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Α. Ραγκαβῆ	219

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
100. 'Ο κόκκινος φανὸς, Γ. Α. Μέγα	229
101. Τò καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
102. 'Η καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. Τò εἰκόμισμα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
104. 'Ο καλὸς Θεὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
105. 'Εσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
106. Αἶνος (ποίημα), Α. Βλάχου	245

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. 'Η γῆ ἢ 'Ελληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
108. Γιὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα, (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
109. 'Ο ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου, Κ. Ρωμαίου	248
110. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο - Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250
111. 'Ο μικρὸς Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
112. Πολεμικὸ τραγοῦδι (ποίημα), Κ. Παλαμά	254
113. 'Ο μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
114. Ὕμνος εἰς τὴν 'Ελευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στους έλαιώνες και στά νυκτέρια του χωριού	13
2. 'Η έλια (ποίημα), Κ. Παλαμά	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα.	21
4. Το γενναίο ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα.	24
5. 'Ο νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνού	27
6. 'Η Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
7. Το παράπνο του εύζωνου, Χ. Κολιάτσου	33
8. 'Ο ήρωικός ήμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
9. Της δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι και σκουλήκι, κατά 'Εβαλντ	50
11. 'Η βελανιδιά διηγείται την Ιστορία της, Α. Κουρτίδη	62
12. 'Ο πεύκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66
13. Χειμώνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
14. Το χιόνι	70
15. Στά κρύα και στά χιόνια, Γ. Α. Μέγα.	72
16. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75
17. Το εύλογημένο καράβι, (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
18. 'Η δικαιοσύνη της θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90
19. *Ενας μικρός βιοπαλαιστής, κατά τό Γαλλικόν	95
20. 'Ελεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου.	100
21. 'Εργασία (ποίημα), Γ. Μαρκορά	101
22. Οί Σπαρτιάτισσες την ώρα του κινδύνου, κατά Χ. Παπαμάρκον	102
23. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη.	105
24. Στη θάλασσα της Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου.	113
25. 'Αετός, κορώνη και βοσκός, κατά τον Αίσωπον	120
26. 'Ο λύχνος, κατά τον Αίσωπον	121
27. 'Ο φαντασμένος καπνός (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
28. 'Αετός και άλώπηξ, κατά τον Αίσωπον	123
29. Δύο έχθροί, κατά τον Αίσωπον	125
30. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη.	129
31. Πάσχα στο χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη.	133
32. Το ναυτόπουλο, Α. Κουρτίδη.	138
33. Το μόνο « καλώς ώρισες » (ποίημα), Ι. Πολέμη	142
34. Πώς έλαβον τό δυομά των αί 'Αθηναί, κατά Α. Κουρτίδη.	143
35. 'Η 'Αθηνά στην 'Αθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμά	146
36. Το μελίσσι, κατά Α. Κουρτίδη	184
37. Το τραγούδι του ήλιου (ποίημα), Χ. Παπαντωνίου	186
38. Πώς γίνεται ή μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187

	Σελίς
39. Τὸ χωριὸ (ποίημα), Ι. Πολέμη	191
40. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	195
41. Ὁ θερισμός, Α. Μωραϊτίδη	196
42. Στ' ἄλώνια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
43. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
44. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
45. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
46. Τὸ εἰκόμισμα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
47. Ἡ γῆ ἢ Ἑλληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
48. Ὁ μικρὸς Κρητικὸς, Γ. Α. Μέγα	252
49. Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
50. Ὕμνος εἰς τὴν Ἑλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

1. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
3. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
4. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
5. Παραδόσεις σχετικὲς μετ' ἑθρησκευτικὴ ζωὴ (ἐκλογή), Κ. Ρωμαίου	80
6. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82
7. Ἕλαφος καὶ ἄμπελος	125
8. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος	126
9. Ἡ ἄπερισκεγία καὶ ἡ λαιμαργία τιμωροῦνται	126
10. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
12. Γενναῖο παλληκᾶρι (ποίημα), Τέλλου Ἄγρα	137
13. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Ἑθρσκειά (ποίημα), Σ. Μασσοῦκα	151
15. Τὸ καλῦτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
16. Γιὰ τὴ γλυκεῖα Πατρίδα (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
17. Ὁ ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Ε. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελῶν	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Τί θὰ εἶπῃ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
5. Τὸ ριζίμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
6. Ἦλθε πάλιν ἄνοιξις (ποίημα), Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξῆ	152

	Σελίς
8. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	158
10. Ἡ θύσια τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελαῦν	161
11. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελαῦν	163
12. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
13. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελαῦν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	169
16. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον	171
17. Ἡ τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελαῦν	175
19. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελαῦν	177
20. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον	179
21. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
22. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	189
23. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	200
24. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ἰ. Σαραντίδην	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίην	19
2. Ἐνα Ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
3. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49
4. Ἐνα εὐεργετικὸ ζῆφο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίην	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἐξυπνᾶ, Θ. Μακροπούλου	202
10. Ἡ πρῶια (ποίημα), Ἡ. Τανταλίδη	204
11. Δροσιές (ποίημα), Σουλβίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, Ἰ. Κουδυλάκη	206
13. Φιλοστοργία Πελαργοῦ, Ἀ. Κουρτίδη	208
14. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
16. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Ἀ. Ραγκαβῆ	219
17. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
19. Ἐσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Αἶνος (ποίημα), Ἀ. Βλάχου	245
21. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο-Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίην	250

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ποίη

024000018103

ΕΚΔΟΣΙΣ Ζ', 1968 (VIII)—ΑΝΤΙΤΥΠΑ 200.000—ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1661/20-7-68

Ἐκτύπωσις—βιβλιοδεσία Ἄ/φῶν Γ. ΡΟΔΗ—Ἀμαρουσίον 53—Ἀμαρουσίον

3000/199

Νέοι

